

Lakiosasto

1.3.2002

Työeläkelaitoksille

I TIETOSUOJASÄÄNNÖKSISTÄ HALLITUKSEN ESITYS

II MUUTOKSIA ELÄKEOIKEUDEN SIIRTÄMISEEN EUROOPAN YHTEISÖSTÄ SUOMEEN

1

HALLITUKSEN ESITYS TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN TIETOSUOJASTA

Työeläkejärjestelmän tietosuojaa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle (HE 8/2002 vp.).

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja yhtenäistä yksityisten alojen eläkejärjestelmää sekä valtion ja kunnan eläkejärjestelmää koskevat säännökset tietojen saamisesta ja luovuttamisesta. Tarkoituksena on lisätä joustavuutta tietojen saamisessa ja luovuttamisessa ja luoda työeläkejärjestelmän osalta nykyistä kiinteämpi ja johdonmukaisempi säädöspohja tietosuoja-asioissa.

Lainsäädännössä ehdotetaan otettavaksi huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettu Euroopan neuvoston direktiivi, uusi perustuslaki sekä henkilöiden ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säädökset.

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi lakiin työeläkejärjestelmän toimeenpanossa tarvittavien välttämättömien tietojen saaminen työeläkejärjestelmän käytettäväksi. Esityksessä ehdotetaan myös, että työeläkejärjestelmästä voitaisiin luovuttaa tietoja muille sosiaalivakuutusta toimeenpaneville myös ilman asianomaisen suostumusta.

Siltä osin kuin tietojen antamista, saamista ja salassapidosta ei säädettäisi työeläkelaeissa, työeläkeasioita käsiteltäessä sovellettavaksi tulisivat julkisuuslain säännökset. Henkilötietolain säännökset tulisivat sovellettavaksi siltä osin kuin julkisuuslaissa ja työeläkelaeissa ei ole henkilö-tietojen käsittelyä koskevia säännöksiä.

Lakiosasto

1.3.2002

Suuri osa ehdotetuista säännöksistä vahvistaa jo työeläkejärjestelmässä vakiintunutta käytäntöä. Osa ehdotetuista muutoksista helpottaa ja laajentaa henkilötietojen ja muiden tietojen saamista ja antamista eläkelaitosten, Eläketurvakeskuksen, eri viranomaisten ja muiden tahojen välillä.

Lainsäädäntö on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Soveltamisohjeet

Eläkejärjestelmän tietosuojaa koskevat soveltamisohjeet annetaan Eläketurvakeskuksen yleiskirjeellä ennen lainsäädännön voimaantuloa. Samassa yhteydessä annetaan myös ohjeet aiemmin voimaantulleista TEL:n ja YEL:n tietosuojaa koskevista muutoksista, joista on kerrottu yleiskirjeissä A 28/2001 ja A 6/2002.

2

MUUTOKSIA ELÄKEOIKEUDEN SIIRTÄMISEEN EUROOPAN YHTEISÖSTÄ SUOMEEN

Lakia eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan komission ilmoittamaa henkilöasetuksen tulkintaa (HE 10/2002 vp.).

Esityksen keskeinen sisältö

Euroopan yhteisöjen palveluksessa oleva virkamies ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva, joka on siirtänyt eläkeoikeutensa Suomesta Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään ja joka ei saa yhteisössä oikeutta vastaiseen eläkkeeseen, voi palauttaa koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmässä karttunutta eläkeoikeutta vastaavan vakuutusmatemaattisen arvon takaisin Suomen työeläkejärjestelmään.

Henkilö ei voi valita, palauttaako hän Suomeen koko eläkeoikeutensa vai osan yhteisöjen hallinnolta saamastaan erorahasta. Lain voimaantulon jälkeen ei enää edellytettäisi, että henkilö on ennen rahastosiirtoa tehnyt sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa eläkeoikeuden palauttamisesta.

Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännökset mahdollisuudesta vähentää maksamattomat YEL- ja MYEL -maksut siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta.

Lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

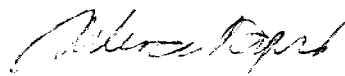
Lakiosasto

1.3.2002

3
HALLITUKSEN ESITYKSET

Yleiskirjeessä mainitut hallituksen esitykset ovat kirjeen liitteinä. Hallituksen esityksiä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:sta, puhelin (09) 5660 566. Hallituksen esitykset löytyvät internetistä osoitteesta www.eduskunta.fi

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Riitta Korpiluoma

HE 8/2002 VP.

Hallituksen esitys Eduskunnalle yksityisten alojen ja valtion sekä kunnallisen eläkejärjestelmän tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevien sekä eräiden muiden lainsäännösten muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain, taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain, yrittäjien eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain, luopumiseläkelain, maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain, merimieseläkelain, valtion eläkelain, valtion perhe-eläkelain, valtion eläkerahastosta annetun lain sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevat säännökset huomioon ottaen yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan neuvoston direktiivin, uuden perustuslain, henkilötietolain ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännökset. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja yhtenäistää yksityisten alojen, valtion ja kunnallisen eläkejärjestelmän tietojen saantia

ja luovuttamista koskevat säännökset. Tarkoituksena on myös joustavoittaa ja laajentaa näiden tietojen saamista ja luovuttamista nykyisestään.

Työeläkejärjestelmän saamien ja luovuttamien tietojen tietosisältö vastaisi kuitenkin suurelta osin voimassa olevaa lainsäädäntöä ja käytäntöä.

Uuden perustuslain johdosta kysymyksessä olevia eläkelakeja koskevat eräät asetuksen tasolla olevat säännökset saatettaisiin lain tasolle.

Esityksessä ehdotetaan myös edellä mainittuja lakeja koskevia eräitä muita muutoksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Osa ehdotetuista laeista olisi voimassa vain vuoden 2003 loppuun, koska niitä pitäisi tarkistaa eräiden jo vahvistettujen, niin sanotun viimeisen eläkelaitoksen periaatetta koskevien lakien vuoksi, jotka tulevat voimaan vuoden 2004 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1. Nykytila.....	5
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Yleistä.....	5
Yksityisten alojen eläkelait.....	7
Valtion eläkelaki.....	10
Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki.....	10
2. Nykytilan arviointi.....	11
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	12
3.1. Tavoitteet.....	12
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	13
3.2.1. Yksityisten alojen työeläkelait.....	13
Yleistä.....	13
Tietojen antaminen ulkomaille.....	16
Tutkimus- ja tilastotarkoituksiin tarvittavat tiedot.....	17
Tekninen käyttöyhteys.....	17
Työnantajavelvollisuuksien rikkomisen rangaistavuus.....	19
3.2.2. Valtion eläkelaki ja siihen liittyvä lainsäädäntö sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki.....	19
Yleistä.....	19
Oikeus saada ja oikeus tai velvollisuus antaa tietoja.....	20
4. Esityksen taloudelliset vaikutukset.....	21
5. Asian valmistelu.....	21
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja.....	21
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	23
1. Lakiehdotusten perustelut.....	23
1.1. Työntekijäin eläkelaki.....	23
1.2. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki.....	41
1.3. Taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki	41
1.4. Yrittäjien eläkelaki.....	42
1.5. Maatalousyrittäjien eläkelaki.....	42
1.6. Luopumiseläkelaki.....	44
1.7. Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä.....	44
1.8. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta.....	44
1.9. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta.....	45
1.10. Merimieseläkelaki.....	45

1.11.	Valtion eläkelaki.....	46
1.12.	Valtion perhe-eläkelaki.....	49
1.13.	Valtion eläkerahastosta annettu laki.....	49
1.14.	Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki.....	49
2.	Voimaantulo	53
3.	Säätämisyjärjestys	53
LAKIEHDOTUKSET.....		55
työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.....		55
lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.....		62
taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta.....		64
yrittäjien eläkelain 9 ja 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		65
maatalousyrittäjien eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.....		66
luopumiseläkelain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		69
maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 43 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		70
maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 37 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		71
maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		72
merimieseläkelain muuttamisesta.....		73
valtion eläkelain muuttamisesta.....		75
valtion perhe-eläkelain 23 §:n muuttamisesta.....		79
valtion eläkerahastosta annetun lain 7 b §:n kumoamisesta.....		79
kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.....		80
LIITE		85
RINNAKKAISTEKSTIT.....		85
työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.....		85
lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta		102
taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta		105
yrittäjien eläkelain 9 ja 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		107
maatalousyrittäjien eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta.....		109
luopumiseläkelain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		113
maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 43 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		114
maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 37 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		116
maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....		117
merimieseläkelain muuttamisesta.....		118
valtion eläkelain muuttamisesta.....		124
valtion perhe-eläkelain 23 §:n muuttamisesta.....		132
valtion eläkerahastosta annetun lain 7 b §:n kumoamisesta.....		132
kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta.....		134

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietolaissa (523/1999). Lakia sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilöreisteri tai sen osa. Henkilötiedolla tarkoitetaan kaikenlaista luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiinsa tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkin- töjä, jotka voidaan tunnistaa häntä koskeviksi. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan muun muassa henkilötietojen keräämistä, tallentamista, käyttämistä, siirtämistä ja luovuttamista. Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan yhtä tai useampaa henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä, jonka käyttöä varten henkilöreisteri perustetaan ja jolla on oikeus määrätä henkilöreisterin käytöstä tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla annettu. Näin ollen henkilötietolaki koskee sekä yksityisten alojen että julkisten alojen lakisääteisistä eläketurvaa hoitavien eläkelaitosten ja myös eläketurvakeskuksen luonnollisia henkilöitä koskevaa henkilötietojen käsittelyä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999; julkisuuslaki) säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisena toimivan vaihtolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista.

Julkisuuslain 4 §:ssä on säännökset julkisuuslain tarkoittamista viranomaisista. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan julkisuuslain tarkoittamia viranomaisia ovat tuomioistuimet ja muut lainkäyttöelimet. Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan viranomaisia ovat myös Suomen Pankki, Rahoitustarkastus, Kansaneläkelaitos sekä muut itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, kuitenkin siten, että Eläketurvakeskuksen ja Maa-

talousyrittäjien eläkelaitoksen asiakirjoihin lakia sovelletaan 2 momentissa säädetyllä tavalla. Pykälän 2 momentin mukaan mitä viranomaisista säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa.

Julkisuuslain 4 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla julkisuuslakia sovelletaan muun muassa valtion eläkejärjestelmän mukaisesta eläketurvasta huolehtivan Valtiokonttorin ja kunnallisen eläkejärjestelmän mukaisesta eläketurvasta huolehtivan Kuntien eläkevaikutuksen kaikkeen toimintaan. Mainitun lainkohdan ja julkisuuslain 4 §:n 2 momentin nojalla julkisuuslakia sovelletaan myös Eläketurvakeskuksen ja yksityisten alojen lakisääteisestä eläketurvasta huolehtivien eläkelaitosten toimintaan siltä osin kuin nämä käyttävät julkista valtaa. Poikkeuksena tästä on Merimieseläkekassa. Julkisuuslain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa ei mainita Merimieseläkekassaa. Näin ollen nykyisin julkisuuslakia sovelletaan kaikkeen Merimieseläkekassan toimintaan, vaikka se on yksityisten alojen lakisääteisessä työeläkejärjestelmässä täysin rinnastettavissa yhteisöoikeudellisen asemansa ja tehtäviensä puolesta Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen ja tehtäviensä osalta myös muihin lakisääteisistä eläketurvasta huolehtiviin eläkelaitoksiin.

Julkisuuslaissa julkisen vallan käsitettä ei ole määritelty. Lakia koskevan hallituksen esityksen (hallituksen esitys laiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja siihen liittyviksi laeiksi HE 30/1998 vp) perusteissa todetaan julkisen vallan keskeiseen sisältöön kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Julkisen vallan käyttönä pidetään perustelujen mukaan myös etuuksien myöntämistä. Siten muun muassa yksityisten alojen eläkelakien mukaista eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen etuuksia, vakuuttamis-

velvollisuutta ja vakuutusmaksun määräämistä koskevaa ratkaisutoimintaa voidaan pitää julkisuuslain tarkoittamana julkisen vallan käyttönä. Mutta yksityisten alojen eläkeläisten mukaiseen eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen toimintaan kuuluu myös sellaisia tehtäviä, joita ei välttämättä voida pitää julkisen vallan käyttönä, vaikka nämä tehtävät kuuluvatkin osana eläkelaitoksille ja eläketurvakeskukselle lailla säädettyyn julkisen tehtävän hoitamiseen. Esimerkiksi yksityisten alojen eläkelaitoksien aktuaaritoiminta sekä eläketurvakeskuksen tutkimus- ja tilastointitehtävät jäävät julkisuuslain tarkoittaman julkisen vallan käytön ulkopuolelle. Lisäksi yksityisten alojen eläkelaitoksessa hoidetaan myös sellaisia tehtäviä, joita ei voida pitää edes julkisen tehtävän hoitamisenä. Tällainen tehtävä on esimerkiksi eläkelaitoksen varojen sijoitustoiminta.

Henkilötietolaki ja julkisuuslaki ovat yleislakeja. Niitä sovelletaan, ellei erityislaissa ole asiasta toisin säädetty.

Yksityisten alojen lakisääteisen eläketurvan toimeenpano on lailla säädetty työeläkevakuutusyhtiöiden, eläkekassojen ja eläkesäätiöiden sekä LEL Työeläkekassan, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassan, maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja merimieseläkekassan hoidettavaksi. Yksityisten alojen eläkejärjestelmässä niistä käytetään yhteisnimitystä eläkelaitos.

Yksityisten alojen eläkelaitoksia koskevia lakeja ovat muun muassa vakuutusyhtiölaki (1062/1979; VYL), työeläkevakuutusyhtiöistä annettu laki (354/1997; TVYL) sekä eläkesäätiölaki (1774/1995) ja vakuutuskasalaki (1164/1992). Näistä työeläkevakuutusyhtiölain säännöksiä sovelletaan keskinäiseen vakuutusyhtiöön ja vakuutusosakeyhtiöön, jonka toiminta käsittää työntekijäin eläkeläisiä (396/1961; TEL), ja yrittäjien eläkeläisiä (468/1969; YEL) tarkoitettuna lakisääteisen eläkevakuutusliikkeen harjoittamisen. TVYL:ssä edellä mainituista vakuutusyhtiöistä käytetään nimitystä työeläkevakuutusyhtiö. Koska työeläkevakuutusyhtiöt ovat myös vakuutusyhtiöitä, niihin sovelletaan lisäksi VYL:n säännöksiä siltä osin kuin näiden säännösten soveltamista työeläkevakuutusyhtiöihin ei TVYL:n 1 §:n 3

momentissa ole suljettu soveltamisen ulkopuolelle. LEL Työeläkekassaan sovelletaan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakia (134/1962; LEL), esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaan taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakia (662/1985; TaEL), maatalousyrittäjien eläkelaitokseen maatalousyrittäjien eläkelakia (467/1969; MYEL) ja merimieseläkekassaan MEL:a. Eläkesäätiöihin sovelletaan eläkesäätiölain säännöksiä ja eläkekassoihin vakuutuslainsäätöä.

Uudistetun julkisuuslain ja henkilötietolain säännökset huomioon ottaen asiakirjasalaisuutta, vaitiolovelvollisuutta sekä tietojen antamista ja saamista koskevat lainmuutokset on tehty VYL:iin (989/1999), vakuutuslainsalakiin (287/2000) ja eläkesäätiölakiin (288/2000). TVYL:n 1 §:n nojalla VYL:n asiakirjasalaisuutta, vaitiolovelvollisuutta sekä tietojen antamista ja saamista koskevia säännöksiä sovelletaan työeläkeyhtiöihin. Mainitut lait eivät kuitenkaan koske varsinaista eläkeasioiden hoitamista, vaan niissä on lähinnä yhtiö- ja yhteisöoikeudellisia säännöksiä työeläkevakuutusyhtiöistä, eläkekassoista ja eläkesäätiöistä ja niiden toiminnasta.

Lakisääteisen eläketurvan toimeenpanosta ja ratkaisutoiminnasta säädetään yksityisen puolen eläkeasioiden osalta TEL:ssä, LEL:ssä, TaEL:ssä, YEL:ssä, MYEL:ssä ja MEL:ssä. Tarkempia säännöksiä työeläkeasioiden hoitamisesta on työntekijäin eläkeasetuksessa (183/1962; TEA), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeasetuksessa (184/1962; LEA), taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkeasetuksessa (870/1985; TaEA), yrittäjien eläkeasetuksessa (668/1969; YEA), maatalousyrittäjien eläkeasetuksessa (667/1969; MYEA) ja merimieseläkeasetuksessa (654/1991; MEA). Näissä laeissa ja asetuksissa on myös tietojen salassapitoa sekä tietojen antamista ja saamista koskevia säännöksiä. Lisäksi LEL:ssä, TaEL:ssä, MYEL:ssä ja MEL:ssä on säännökset asianomaisten eläkekassojen hallinnosta ja niiden muustakin toiminnasta kuin varsinaisesta eläkeasioiden hoidosta.

Maatalouden varhaiseläkkeitä koskevissa laeissa eli luopumiseläkelaiissa (16/1974), maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetussa laissa (1317/1990), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetussa laissa (1330/1992) ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994) viitataan soveltuvin osin TEL:n ja MYEL:n säännöksiin.

Julkisen puolen työeläkkeitä koskevia lakeja ovat kuntapuolen työeläkkeitä koskeva kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki (202/1964; KVTEL) sekä valtion työeläkkeitä koskeva valtion eläkelaki (280/1966; VEL), valtion perhe-eläkelaki (774/1968) ja valtion eläkerahastosta annettu laki (1372/1989). Myös niissä on säännöksiä, jotka koskevat tietojen antamista, saamista ja salassapitoa.

Julkisuuslakiin ja henkilötietolakiin nähden edellä mainitut työeläkelait sekä maatalouden varhaiseläkkeitä koskevat lait ovat erityislakeja.

Uusi perustuslaki on tullut voimaan maaliskuun alusta 2000. Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Pykälän 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Lainkohdassa säädetään myös, että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Pykälän 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää muun muassa rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslain 12 §:ssä säädetään sananvapaudesta ja julkisuudesta. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Momentissa säädetään myös, että jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 80 §:ssä on säännökset asetuksen antamisesta ja lainsäädäntövallan siirtämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Momentissa säädetään myös, että lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

Edellä mainituissa eläkelakeja koskevissa

asetuksissa on tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevien säännöksiin lisäksi säännöksiä, joihin ei ole uuden peruslain edellyttämää valtuutussäännöstä laissa, sekä säännöksiä, jotka sisältävät yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita.

Yllä olevan perusteella on tarpeellista, että työeläkelakien tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevat säännökset säilytetään tarkistettuina edellä mainituissa työeläkelaeissa ja näitä lakeja koskevia asetuksia tarkistetaan. Näin varmistetaan, että eläkelaitokset voivat jatkossakin hoitaa niille laissa säädetyt tehtävät mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja joustavalla tavalla unohtamatta kuitenkaan yksityisyyden suojan vaatimuksia. Tästä johtuen myös edellä tarkoitettujen maatalouden varhaiseläkkeitä koskevien lakien viittaussäännöksiä on tarkistettava.

Yksityisten alojen eläkelait

Tietojen antovelvollisuudesta säädetään nykyisin TEL:n 17 ja 17 a §:ssä siten, että TEL:n 17 § koskee lähinnä työnantajan sekä eri viranomaisten ja laitosten velvollisuutta antaa tietoja ja TEL:n 17 a § koskee eläkkeensaajan velvollisuutta tietojen antoon.

TEL:n 17 §:n 1 momentin mukaan työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja TEL:n mukaiselle valitusviranomaiselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen TEL:n täytäntöönpanoa varten. Siltä osin kuin työnantaja jättää nämä tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin asetuksessa tarkemmin säädetään, työnantajalle määrätään arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotettu vakuutusmaksu, jollei ole erityistä syytä luopua korotuksen määräämisestä. Lisäksi 1 momentissa todetaan, että se mitä on säädetty työnantajasta, koskee soveltuvin osin myös 6 a ja 7 f §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntäviä viranomaisia ja laitoksia.

TEL:n 17 §:n 2 momentissa säädetään valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen tai laitoksen, julkisessa virassa olevan lääkärin, sairaalan sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavan vakuutus- tai eläkelaitoksen ja eläkesäätiön velvollisuudesta antaa pyynnöstä TEL:n mukaiselle

eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja valitusviranomaiselle sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle maksettua kaikki hallussaan olevat käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Eläkelaitos ja eläketurvakeskus ovat kuitenkin velvolliset maksamaan kohtuullisen palkkion annetusta lääkärintlausunnosta.

TEL:n 17 §:n 3 momentin mukaan eläkelaitoksen on ulosottoa varten asianomaisen viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava maksamaan eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat eläkkeensaajalle toimeentuloetuuksia. Tämä koskee soveltuvin osin myös eläketurvakeskusta.

TEL:n 17 §:n 4 momentissa säädetään eläketurvakeskuksen ja eläkelaitoksen oikeudesta antaa salassapitosäännösten estämättä verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakkoperintälaissa (418/1959) säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Edellytyksenä luovutukselle kuitenkin on, että on aihetta epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt ennakkopidätysvelvollisuuttaan.

TEL:n 17 a §:n 1 momentin mukaan eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään. Pykälän 2 momentin mukaan eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkelaitos voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu. Pykälän 3 momentin mukaan myös työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle sen pyynnöstä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

TEL:iin on lisätty vuoden 2002 helmikuun alusta voimaan tulevalla lainmuutoksella (33/2002) uusi 17 c §. Siinä säädetään työeläkevakuutusyhtiön ja sen asiamiehen oikeudesta antaa tietoja samaan VYL:n 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyhtyrühmään tai VYL:n 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa

tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla yrityksellä TEL:n mukaisten tehtävien ja asiakassuhteen hoitamiseksi.

TEL:n 18 §:ssä säädetään tietojen anto- ja salassapitovelvollisuudesta ja niiden rikkomisesta aiheutuvista seuraamuksista. Pykälän 1 momentin mukaan, jos työnantaja tai eläkelaitos antaa TEL:n mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoja antamasta tahi vilpillisesti pidättää väärin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun, rangaistakoon sakolla, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Pykälän 2 momentin mukaan joka tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään on saanut tiedon jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta, ei saa sitä luovuttomasti ilmaista. Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla kuin rikoslain 38 luvun 1 §:ssä säädetty ankarampaa rangaistusta.

TEL:n 20 §:ssä säädetään valitusmenettelyä varten eläketurvakeskuksen yhteydessä toimivasta eläkelautakunnasta. Pykälän 2 momentin mukaan asian käsittelyssä eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. TEL:ssa tai hallintolainkäyttölain 37 §:ssä ei ole säännöstä siitä, milloin suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin.

Tarkempia säännöksiä tietojen antamisesta on TEA:ssa. Asetuksen 3 §:n 1 momentissa säädetään työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa työsuhteen alkamisesta, jatkumisesta ja päättymisestä sekä eläketurvan hoitamiseen tarvittavista palkka- ynnä muista tiedoista. Asetuksen 3 a §:n mukaan TEL:n 7 f §:ssä tarkoitettua etuutta myöntävän viranomaisen, laitoksen tai vakuutusyhtiön on annettava eläketurvakeskukselle tiedot kuluttain kalenterivuodelta työntekijöille maksetuista sanotuista etuuksista eläketurvakeskuksen määräämällä tavalla seuraavan touko-

kuun loppuun tai muuhun eläketurvakeskuksen kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä. TEA:n 4 §:n 1 momentin mukaan eläkelaitos ja eläketurvakeskus ovat velvolliset pyydettäessä antamaan työntekijälle niiden hallussa olevat tiedot, jotka koskevat hänen vapaakirjaansa tai muutoin hänen eläkeoikeuttaan. Samoin on eläkelaitos velvollinen pyydettäessä antamaan työnantajalle ne eläketurvajärjestelyyn liittyvät tiedot, jotka ovat tarpeellisia yrityksen hoitoa ja kirjanpitoa varten. Pykälän 2 momentin mukaan eläketurvakeskus voi antaa eläkelaitokselle teknisen käyttöyhteyden avulla hallussaan olevia tietoja työntekijän niitä pyytessä 1 momentissa tarkoitettujen tiedonsaantioikeutensa toteuttamiseksi.

TEA:n 12 f §:n mukaan eläkelaitos voi tarvittaessa vaatia eläkkeensaajalta selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja toimita tietoja eläkelaitoksen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkelaitos voi päättää, että eläke keskeytetään. Lisäksi työttömyys- tai työkyvyttömyyseläkkeensaaja on velvollinen oma-aloitteisesti ilmoittamaan sellaisista asetuksessa mainitusta olosuhteiden muutoksista, joiden nojalla eläke voidaan lakkauttaa tai keskeyttää.

TEA:n 24 §:n 1 momentin mukaan jokaiseen teollisuuslaitokseen ja työhuoneistoon on työnantajan toimesta pantava julki tiedonanto siitä, missä eläkelaitoksessa työnantaja on järjestänyt työntekijöilleen työntekijäin eläkelain mukaisen eläketurvan. Muilla työmailla on mainittu tiedonanto pidettävä työnjohtajan luona nähtävänä.

Edellä mainittuihin TEL:n 17, 17 a, 18 ja 20 §:ään viitataan LEL:n 13 a §:ssä, TaEL:n 11 §:ssä, YEL:n 17 §:n 1 momentissa, MYEL:n 19 §:n 1 momentissa ja luopumiseläkelain (16/1974) 24 §:n 1 momentissa. TEL:n 17 §:n 2 ja 3 momenttiin, 17 a §:ään ja 18 §:n 2 ja 3 momenttiin viitataan maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoeläkkeestä annetun lain (1317/1990) 43 §:n 1 momentissa, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) 37 §:n 1 momentissa ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) 40 §:n 1 momentissa. YEL:n 17 §:n 1 momentissa viitataan myös TEL:n 17 c §:ään. Näiden

viittaussäännösten perusteella TEL:n säännökset ovat soveltuvin osin voimassa myös kyseisissä laeissa. MEL:ssä on omat tietojen saamista, luovuttamista ja salassapitoa koskevat säännökset lain 64 ja 64 a §:ssä, jotka vastaavat TEL:n 17 ja 17 §:n säännöksiä.

TEL:n 14 §:n mukaan eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu muun muassa toimia TEL:n, LEL:n, MYEL:n, YEL:n, MEL:n ja TaEL:n alaisten yksityisten alojen työeläkejärjestelmän yhteiselimenä ja edistää työeläkejärjestelmän täytäntöönpanoa ja kehittämistä. Lisäksi eläketurvakeskuksen tulee muun muassa hoitaa sellaisia tehtäviä, jotka edellyttävät eläkelaitosten yhteistoimintaa sekä harjoittaa toimintaa, joka edistää TEL:n 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien mukaista toimintaa harjoittavien laitosten yhteistyötä sosiaalivakuutuksen ja sosiaalihuollon piirissä toimivien muiden laitosten ja viranomaisten kanssa. Edelleen eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu suorittaa toimialaansa kuuluvaa tilasto- ja tutkimustoimintaa sekä huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietovarastojen ylläpidosta ja eläkelaitosten työeläkelakien mukaista toimintaa varten tarvitsemien tietojen saatavuudesta.

Tietovarastojen ylläpidon lisäksi suuri osa edellä luetelluista muistakin tehtävistä tapahtuu käytännössä rekistereiden avulla. Esimerkiksi yksityisillä aloilla noudatetun viimeisen laitoksen periaatteen toteuttaminen edellyttää eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen yhteistoimintaa, joka hoidetaan rekistereiden avulla. Viimeisen laitoksen periaatteen mukaan se eläkelaitos, joka on vakuutanut eläkkeenhakijan viimeisen ansiotoiminnan, ratkaisee eläkehakemuksen myös muun yksityisten alojen ansiotoiminnan osalta ja maksaa koko eläkkeen. Tiedot aikaisemmista työsuhteista ja niiden eläketurvasta viimeinen eläkelaitos saa eläketurvakeskuksen rekistereistä.

Suuri osa työeläkejärjestelmässä käytettävien rekistereiden sisältämistä tiedoista on TEL:n 18 §:n 2 momentin nojalla salassa pidettäviä. Näitä rekistereitä ovat tällä hetkellä muun muassa työsuhderekisteri, henkilörekisteri, selvittelytietoja sisältävä asianhallintarekisteri, eläkehakemusrekisteri, eläkere-

kisteri ja eläkejärjestelyrekisteri. Työsuhderekisterissä on tiedot työntekijän työsuhteen ja yrittäjän yrittäjätoimintajaksojen alkamis- ja päättymispäivistä, työnantajista, eläkkeen perusteena olevasta ansiosta, työeläkelaitoksesta, jossa työeläketurva on järjestetty, ja työttömyyspäivärahoista. Vakuutettu voi saada itseään koskevat rekisteritiedot tarkastettavakseen. Jos rekisteristä puuttuu työsuhde tai yrittäjätoimintajakso, eläketurvakeskus tai eläkelaitos selvittää asian. Selvittelytyössä tarvitaan muun muassa eläkejärjestelyrekisteriä. Muut edellä mainitut rekisterit sisältävät esimerkiksi henkilöä koskevia tietoja, käsittelyvaihetietoja, eläketietoja ja sairaustietoja koodin muodossa.

Eläketurvakeskuksen ja työeläkelaitosten lisäksi muutkin sosiaalivakuutusetuuksia myöntävät tahot tarvitsevat tietoja työeläkejärjestelmän rekistereistä. Vastaavasti työeläkeasioita käsiteltäessä tarvitaan tietoja työeläkejärjestelmän ulkopuolelta, esimerkiksi työeläkelisänsä oikeuttavien etuuksien myöntäjiltä.

Edellä kuvattu, lähinnä työeläkelakien toimeenpanoa tukeva tietojen kerääminen palvelee osaltaan myös eläketurvakeskuksen ja sen yhteistyötahojen selvitys-, tilasto ja tutkimustyötä, joiden suorittaminen on lain mukaan myös niiden tehtävä. Eläketurvakeskus kerää myös aineistoja, jotka yksinomaaisesti palvelevat tätä tarkoitusta.

Valtion eläkelaki

VEL:n 18 §:n 12 momentissa säädetään, että edunsaaja on velvollinen ilmoittamaan Valtiokonttorille sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään. Pykälän 13 momentissa säädetään, että Valtiokonttori voi vaatia edunsaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset.

Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja säädetään VEL:n 26 §:n 1 momentissa ja valtion perhe-eläkelain (774/1968; VPEL) 23 §:ssä. Niissä säädetään kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen tai laitoksen, eläketurvakeskuksen, vakuutus- ja eläkelaitoksen, yksityisen työnantajan ja sai-

raalan sekä muiden viranomaisten ja laitosten, jotka myöntävät valtion eläkelain mukaisen etuuden määrään tai saamisoikeuteen liittyviä etuuksia, velvollisuudesta antaa Valtiokonttorille maksutta hallussaan olevat tiedot käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen. Lääkärin lausunnosta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus. Soveltuvien osin vastaavan sisältöinen säännös on TEL:n 17 §:n 2 momentissa ja KVTEL:n 12 §:n 1 momentissa yksityisten alojen eläkelaitoksen ja kunnallisen eläkelaitoksen tietojensaanti-oikeudesta.

Valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 7 b §:ssä säädetään, että työnantajat ovat velvolliset antamaan Valtiokonttorille tiedot, jotka ovat tarpeen lain toimeenpanoa varten. Valtiokonttorilla on oikeus tarkistaa tietojen oikeellisuus. Jos työnantaja jättää tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin Valtiokonttori määrää, voidaan eläkemaksu määrätä suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena.

Kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain (1152/1997; LYVEL) 4 §:n 1 momentin mukaan näistä eläkkeistä, niiden hoidosta ja hallinnosta on soveltuvin osin voimassa, mitä VEL:ssä säädetään.

Suuri osa myös Valtiokonttorin rekisterien sisältämisestä tiedoista on julkisuuslaissa salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Palvelussuhderekisteriin työnantajat ilmoittavat tiedot palvelussuhteistaan. Eläkehakemusten käsittelystä Valtiokonttorin rekisteriin jää hakemukseen ja eläkkeen määrään ja sen maksamiseen liittyviä tietoja.

Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki

Kunnallisen eläkelaitoksen oikeudesta saada tietoja säädetään KVTEL:n 12 §:ssä. Pykälän 1 momentin säännös vastaa TEL:n 17 §:n 2 momenttia. Siinä säädetään valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen tai laitoksen, eläketurvakeskuksen, yksityisen työnantajan, vakuutus- ja eläkelaitoksen sairaalan ja lääkärin sekä muiden viranomaisten ja laitosten, jotka myöntävät KVTEL:n mukaisen etuuden määrään tai saamisoikeuteen liittyviä etuuksia,

velvollisuudesta antaa maksutta hallussaan olevat tiedot kunnalliselle eläkelaitokselle ja eläkelautakunnalle niiden käsiteltävänä olevan asian ratkaisua varten. Lääkärintuomion on suoritettava kohtuullinen korvaus.

KVTEL:n 12 §:n 2 momentissa säädetään eläkelaitoksen jäsenyhteisön velvollisuudesta antaa eläkelaitokselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen lain täytäntöönpanoa varten. Eläkelaitoksella on oikeus tarkastaa jäsenyhteisöstä tietojen oikeellisuus. Jos jäsenyhteisö jättää tiedot ilmoittamatta tai ilmoittaa ne myöhässä, eläkelaitos voi korottaa jäsenyhteisön eläkemaksun enintään kuitenkin kaksinkertaiseksi.

KVTEL:n 12 §:n 3 momentti sisältää säännöksen eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa tietoja ulosottoa varten. Säännös on samansisältöinen TEL:n 17 §:n 3 momentin kanssa.

KVTEL:ssa ei ole erikseen salassapitovelvollisuuteen liittyviä säännöksiä, koska kunnalliseen eläkelaitokseen sovelletaan sellaiseen julkisuuslakia ja siinä olevia salassapitoa koskevia säännöksiä.

KVTEL:n 12 b §:n mukaan eläkelaitoksella on kuitenkin julkisuuslaissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa vajaavaltaiselle suoritetusta taloudellisesta tuesta vajaavaltaisen kotikunnan hohousviranomaiselle.

Suuri osa myös kunnallisen eläkelaitoksen rekisterien sisältämistä tiedoista on julkisuuslaissa salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Kunnallinen eläkelaitos pitää palvelussuhderekisteriä, johon eläkelaitoksen jäsenyhteisöt ilmoittavat palveluksessaan olevien henkilöiden virka- ja työsuhteista tiedot, joiden perusteella eläketurva niistä määräytyy. Eläkehakemuksen käsittelystä eläkelaitoksen rekisteriin jää hakemukseen ja eläkkeen määrään ja sen maksamiseen liittyviä tietoja sekä tietoja siitä, millä perusteella eläke myönnetään.

2. Nykytilan arviointi

Tekniikan kehittyä ja työvoiman liikkuvuuden lisääntyä myös henkilötietojen liikkuvuus on lisääntynyt. Samalla tekniset keinot henkilötietojen väärinkäyttöönkin ovat kehittyneet. Euroopan yhdyntymisen muka-

naan tuoman, yhä yleisemmäksi käyvän ulkomailta työskentelyn vuoksi tapaukset, joissa henkilöllä on oikeus sosiaalietuuksiin kahdesta tai useammasta maasta, ovat myös lisääntyneet. Euroopan yhteisöjen neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 ja Suomea sitovat sosiaaliturvasopimukset edellyttävät, että etuuksia kahdesta tai useammasta maasta saavan henkilön asioita käsiteltäessä vaihdetaan tietoja asianomaisten maiden kesken. Tästä syystä myös eri maiden välinen koneellinen tietojen vaihto on yleistynyt. Tämä kehitys jatkuu edelleen.

Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionin yleisen tietosuojadirektiivin vuonna 1995. Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun neuvoston direktiivin (95/46/EY) mukaan jäsenvaltioiden tulee suojella luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelyyn liittyviä oikeuksia ja vapauksia, erityisesti heidän oikeuttaan yksityisyyteen. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan saa tällä perusteella rajoittaa tai kieltää henkilötietojen vapaata siirtymistä jäsenvaltioiden välillä. Arkaluontoisten tietojen käsittelyn kiellosta voidaan tehdä kansallisessa lainsäädännössä poikkeuksia tärkeän yleisen edun niin vaatiessa.

Direktiivi on otettu huomioon henkilötietolaki ja julkisuuslakia säädettäessä. Työeläkejärjestelmän toimeenpano edellyttää työnantajaa ja työntekijää koskevien tietojen käsittelyä. Siltä osin kuin tässä tietojen käsittelyssä on kysymys luonnollisen henkilön henkilötiedoista, käsittelyyn sovelletaan yleislakina henkilötietolain säännöksiä, jollei siitä muualla laissa säädetä erikseen poikkeuksia.

Yksityisten alojen lakisääteisen eläkevaikutuksen toimeenpanoa hoidetaan yksityisoikeudellisissa vakuutusyhtiöissä ja muissa yksityisoikeudellisissa yhteisöissä. Valtion eläkejärjestelmän toimeenpano kuuluu Valtiokonttorille ja kunnallisen eläkejärjestelmän toimeenpano kuntien eläkevakuutukselle. Nämä laitokset ovat julkisoikeudellisia laitoksia. Sekä yksityisten alojen että julkisten alojen eläkejärjestelmien toimeenpanossa on kysymys laissa säädetyn julkisen tehtävän hoitamisesta. Lakisääteisen työeläkejärjestel-

män toimeenpanon käsittämät tehtävät edellyttävät vakuutettua työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelyä. Tältä osin kaikkia edellä tarkoitettuja eläkelaitoksia koskevat henkilötietolain säännökset. Henkilötietolain mukaan henkilötietoja saa käsitellä rekisteröidyn antaman suostumuksen lisäksi muun muassa silloin, jos käsittelystä säädetään laissa tai käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä. Lakisääteisen eläketurvan toimeenpanon edellyttämistä tiedoista ja niiden käsittelystä on säännöksiä asianomaisissa eläkelaeissa.

Valtiokonttori ja Kuntien eläkevakuutus ovat julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia, joiden kaikkeen toimintaan sovelletaan julkisuuslakia. Julkisuuslakia sovelletaan myös yksityisten alojen eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen toimintaan siltä osin kuin ne käyttävät julkista valtaa. Tällaista toimintaa on lähtökohdaisesti muun muassa vakuuttamiseen liittyvä toiminta ja etuuksista päättäminen. Julkisuuslaissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisena toimivan vaihtolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tiedon saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista julkisuuslain tarkoituksen toteuttamiseksi. Julkisuuslaissa määritellään salassa pidettävät asiakirjat. Julkisuuslain mukaan salassa pidettävistä asiakirjoista voidaan antaa tietoja paitsi sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapito on säädetty, myös, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.

VYL:n ja TVYL:n säämösten nojalla työeläkevakuutusyhtiöihin sovelletaan muun muassa VYL:n 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:n säännöksiä tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta. Vastaavat säännökset ovat eläkesäätiöiden osalta eläkesäätiölain 132, 132 a ja 132 c §:ssä sekä eläkekassojen osalta vakuutuskassalain 165, 165 a ja 165 c §:ssä. Nämä säännökset koskevat lähinnä eläkevakuutusyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja eläkekassojen yhtiöoikeudellista toimintaa, kun taas eläkelait säatelevät kysymyksessä

olevien eläkelaitosten hoidettavana olevan lakisääteisen eläketurvan toimeenpanon. Lakisääteistä eläketurvaa säatelevissä laeissa on omat erityissäännöksensä tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta.

Lakisääteisen eläkejärjestelmän toimeenpanon kannalta on sekä vakuutetun että eläketurvan toimeenpanijan näkökulmasta tarkoituksenmukaista ja eduksi, että toimeenpanossa välttämätön tieto voisi liikkua mahdollisimman vapaasti ja nopeasti yksityisyyden suojaa kuitenkin vaarantamatta. Tämä edellyttäisi nykyistä joustavampaa ja eräissä tapauksissa myös nykyistä tehokkaampaa ja laajempaa mahdollisuutta saada ja antaa tietoja vakuuttamisvelvollisen, vakuutetun ja lakisääteisestä työeläkejärjestelmästä huolehtivien eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen välillä sekä näiden eläkelaitosten kesken ja niiden ja eläketurvakeskuksen välillä ja myös eri sosiaalivakuutusta hoitavien tahojen välillä. Nykyistä vapaampi tietojenanto-oikeus edellyttäisi, että samalla huolehditaan myös yksityisyyden suojasta. Lisäksi lakisääteistä työeläkejärjestelmää koskevat tietojen antamista, saamista ja salassapitoa säatelevät säännökset ovat hajallaan ja hajanaisia, minkä vuoksi niitä on tarpeen tarkistaa ja täsmentää.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Laissa säädetyn eläke- ja muun sosiaaliturvan toteuttamiseksi tarvitaan tietoja yksittäisistä eläkkeenhakijoista ja -saajista. Nykyisin kukin sosiaaliturvaetuuksia myöntävä taho hankkii asian käsittelyssä tarvitsemansa tiedot suurelta osin itse. Asioiden käsittely olisi joustavampaa ja nopeampaa, jos eri etuuksia myöntävät tahot voisivat antaa hallussaan olevia tietoja nykyistä laajemmin toisilleen. Tämä parantaisi etuudenhakijoiden oikeusturvaa kyseisissä asioissa huomioon ottaen erityisesti myös sosiaaliturvaetuuksia koskevien asioiden suuren lukumäärän.

Sosiaaliturvan alalla käsiteltävät tiedot sisältävät pääsääntöisesti salassa pidettäviä tietoja. Näiden tietojen säilyminen salaisina

on turvattava. Samalla on kuitenkin pyrittävä siihen, että eri etuuksia myöntävillä tahoilla on asian käsittelyyn tarvittavat tiedot saatavillaan mahdollisimman joustavasti ja nopeasti. Jos tiedonkulku eri etuuksia myöntäviltä tahoilta toisille on yksityisyyden suojan vuoksi vakeaa, etuuden hakija voi jäädä ilman sellaista etuutta, joka hänelle lain mukaan kuuluisi. Esimerkiksi yksityisten alojen työeläkelakien mukaista työeläkelisää määrättäessä tarvitaan tiedot hakijan saamista kuntoutusrahoista. Jos tietoja ei voitaisi kerätä etukäteen, työeläkelisän saaminen voisi jäädä hakijan oman näytön varaan. Näytön hankkiminen useiden vuosien takaisista kuntoutusrahoista on hakijalle usein mahdoton tehtävä, minkä vuoksi haettu etuus voisi jäädä pienemmäksi kuin mihin hakijalla olisi todellisilla tiedoilla oikeus. Puutteellisin tiedoin tehtävä ratkaisu voi johtaa myös siihen, että etuus myönnetään tai sitä maksetaan perusteettomasti. Kun asian ratkaisuun vaikuttavat seikat myöhemmin tulevat ilmi, perusteetta maksettu etuus joudutaan perimään etuudensaajalta takaisin. Tällainen menettely ei ole kenenkään edun mukaista.

Tietotekniikan kehittyminen luo tiedonkullulle uusia mahdollisuuksia. Asian käsittelylle tarpeellisten tietojen saaminen eri etuuksien myöntäjiltä helpottuu siten teknisesti, mutta samalla yksilön yksityisyyden suojaan liittyvät näkökohdat saavat entistä korostuneemman merkityksen.

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on uudistetun perustuslain, julkisuuslain ja henkilötietolain säännökset huomioon ottaen tarkistaa yksityisten alojen eläkelakien ja asetusten sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain ja valtion eläkejärjestelmää koskevien lakien tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevat säännökset siten, että asianomaiset eläkelaitokset ja eläketurvakeskus voisivat hoitaa niille laissa säädetty tehtävät mahdollisimman tarkoituksenmukaisella ja joustavalla tavalla unohtamatta kuitenkaan yksityisyyden suojan vaatimuksia. Tarkoituksena on, että tiedon kulku eri sosiaaliturvaetuuksia myöntävien viranomaisten välillä olisi sellainen, että lakisäätöisen eläketurvan toimeenpano olisi mahdollisimman

joustavaa ja eläketurvaa toimeenpantaessa käytettävissä olisivat kaikki tarvittavat tiedot. Esityksen tavoitteena on myös, että eläkejärjestelmästä voitaisiin antaa nykyistä laajemmin ja joustavammin eri viranomaisille ja muille tahoille niitä tietoja, joita nämä tarvitsevat heille laissa säädetyn tai heille muuten kuuluvan tehtävän hoitamiseksi. Esityksellä pyritään myös muutenkin tarkistamaan voimassa olevaa työeläkelainsäädäntöä uuden perustuslain vaatimusten mukaiseksi.

3.2. Keskeiset ehdotukset

3.2.1. Yksityisten alojen työeläkelait

Yleistä

Julkisuuslakia sovelletaan yksityisten alojen eläkelaitoksiin ja eläketurvakeskukseen niiden käyttäessä julkista valtaa, ellei laissa erikseen toisin säädetä. Tämä tarkoittaa sitä, ettei julkisuuslakia sovelleta työeläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen sellaiseen toimintaan, jossa nämä eivät käytä julkista valtaa. Esimerkiksi eläkelaitosten varojen sijoitustoiminta ja eläketurvakeskuksessa tehtävä tutkimus ja tilastointi jäävät julkisuuslain säännösten ulkopuolelle. Poikkeuksena tästä on Merimieseläkekassa, jonka kaikkien toimintaan sovelletaan nykyisin julkisuuslakia.

Julkisuuslain soveltamisala ei siten kata kaikkia yksityisten alojen eläkejärjestelmän toimeenpanossa käsiteltäviä tietoja. Jotta kaikkia yksityisten alojen eläkejärjestelmän toimeenpanossa käsiteltäviä asiakirjoja ja tietoja koskisivat samanlaiset salassapitovelvoitteita ja salassapidosta poikkeamista koskevat säännökset, julkisuuslain 22 —24 ja 35 §:n sekä mainitun lain 7 luvun säännökset ulotettaisiin soveltuvin osin koskemaan yksityisten alojen eläkejärjestelmän toimeenpanossa saatuja asiakirjoja ja tietoja silloinkin, kun toimeenpanossa ei ole kysymys julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten laaditusta tai saadusta tiedosta.

Julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa salassa pidettävien tietojen luovuttamisessa

lähtökohtana on, että niitä saa luovuttaa edelleen vain, jos asianomainen henkilö on antanut siihen suostumuksensa tai siitä on säädetty laissa. Työeläkejärjestelmässä joudutaan käsittelemään hyvin paljon salassa pidettäviä tietoja. Työeläkejärjestelmän ja siihen läheisesti liittyvän muun sosiaalivakuutuksen kannalta on tarkoituksenmukaista, että työeläkejärjestelmän toimeenpanossa välttämättömiä tietoja voitaisiin saada työeläkejärjestelmään ja luovuttaa työeläkejärjestelmästä eteenpäin muun sosiaalivakuutuksen toimeenpanon kannalta välttämättömiä tietoja sosiaalivakuutusta toimeenpanneville myös ilman asianomaisen henkilön suostumusta. Näistä ja eräistä muista salassa pidettävien tietojen saamista ja luovuttamista koskevista tilanteista ehdotetaan otettavaksi säännökset työeläkelakeihin. Siltä osin kuin tietojen antamisesta, saamisesta ja salassapidosta ei säädetä näissä erityislaissa, tulisivat julkisuuslain säännökset sovellettaviksi. Myös henkilötietolain säännökset tulisivat sovellettaviksi siltä osin kuin julkisuuslaissa ja työeläkelaissa ei ole henkilötietojen käsittelystä säännöksiä. Työeläkejärjestelmän käytäntöön soveltuvat sellaisinaan esimerkiksi henkilötietolain säännökset tietojen käsittelyn suunnittelusta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta, tietojen pyytäjän velvollisuudesta antaa rekisterinpitäjälle selvitys siitä, mihin pyydettyjä tietoja on tarkoitus käyttää sekä miten tarvittava henkilötietojen suojaus aiotaan järjestää. Näistä asioista ei ole tarpeen ottaa säännöksiä työeläkelakeihin. Suuri osa esityksessä ehdotetuista säännöksistä vahvistaa jo vakiintuneeksi muodostuneen käytännön, jolle on nyt tarkoitus tehdä kiinteämpi ja johdonmukaisempi säädöspohja. Nykyistä käytäntöä suuri osa ehdotetuista lainmuutoksista ei siten muuttaisi. Toisaalta osa ehdotetuista muutoksista helpottaisi ja laajentaisi henkilö- ja muiden tietojen saamista ja antamista eri eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen välillä ja myös niiden ja eräiden viranomaisten ja muiden tahojen välillä.

Sosiaaliturvan väärinkäytöksiä selvittänyt työryhmä on muistiossaan (STM Työryhmämuistioita 1999:22) muun muassa ehdot-

tanut, että sosiaaliturvalainsäädäntöön tulisi käsittelyn nopeuttamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi lisätä säännökset eri sosiaaliturvaetuuksien toimeenpanosta huolehtivien tahojen välisestä oikeudesta luovuttaa edelleen saamia tietoja ja että nämä tahot voisivat oma-aloitteisesti antaa tietoja toisilleen silloin, kun on syytä epäillä, että on tehty rikos. Tätä koskien esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi sosiaaliturvaetuuksista vastaavien tahojen välistä tietojen luovuttamista. MEL:iin ehdotetaan otettavaksi viittaussäännökset TEL:iin ehdotettuihin tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskeviin säännöksiin. Samalla MEL:ssä nykyisin olevat tietojen saamista, luovuttamista ja salassapitoa koskevat säännökset ehdotetaan kumottavaksi. Näin Merimieseläkekassan toiminta tältä osin saatettaisiin samanlaiseksi kuin muidenkin yksityisten alojen eläkelaitosten toiminta. Kuten edellä on todettu, VYL:ssä, vakuutuskassalaissa ja eläkesäätiölaissa on asianomaisia yksityisten alojen eläkelaitoksia koskevat tietojen luovuttamis- ja salassapitosäännökset. Nämä säännökset säätelevät lähinnä eläkelaitosten yhteisöoikeudellista toimintaa, sillä yksityisten alojen eläkelaeissa, jotka säätelevät lähinnä eläketurvaa ja sen toimeenpanoa, on omat tietojen saamista, luovuttamista ja salassapitoa koskevat säännökset. Edellä tarkoitettut VYL:n, vakuutuskassalain tai eläkesäätiölain säännökset eivät kuitenkaan koske LEL-työeläkekassaa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaa, merimieseläkekassaa ja maatalousyrittäjien eläkelaitosta eikä näitä eläkelaitoksia koskevissa omissa laeissaakaan ole vastaavia, yhteisöoikeudellista toimintaa koskevia säännöksiä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että vakuutuskassalain säännökset tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta ulotettaisiin soveltuvin osin koskemaan myös edellä erikseen mainittujen eläkelaitosten muuta kuin eläketurvan toimeenpanoa koskevaa toimintaa.

Oikeus saada ja oikeus tai velvollisuus antaa tietoja

Työntekijän sekä eläkkeenhakijan ja -saajan tietojenantovelvollisuus yksityisten alojen eläkejärjestelmässä säilyisi nykyisen laajuisena, mutta heidän tietojenantovelvollisuudestaan ehdotetaan säädettäväksi nykyistä tarkemmin laissa.

Julkisuuslain mukaan julkisuuslakia sovelletaan yksityisten alojen eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen toimintaan niiden käyttäessä julkista valtaa, jollei TEL:ssa tai muussa laissa toisin säädetä. Selvyyden vuoksi tätä vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi TEL:iin. Lisäksi ehdotetaan, että yksityisten alojen eläkejärjestelmän toimeenpanossa saatuihin asiakirjoihin ja tietoihin sovellettaisiin julkisuuslain salassapitovelvoitteita koskevia 22–24 §:n ja soveltuvin osin myös 7 luvun säännöksiä salassapidosta poikkeamisesta sekä 35 §:n rangaistussäännöstä silloinkin, kun toimeenpanossa ei ole kysymys julkisen vallan käyttämisestä. Näin yksityisten alojen eläkejärjestelmän toimeenpanossa saatujen asiakirjojen ja tietojen salassapito ja siitä poikkeaminen määräytyisi samalla tavoin siitä riippumatta, onko toimeenpanossa kysymys julkiseen valtaan kuuluvasta tehtävästä vai ei.

Edellä olevan lisäksi esityksessä ehdotetaan, että eläkelaitosten, eläketurvakeskuksen ja TEL:n mukaisten muutoksenhakuelimien oikeutta saada viranomaiselta ja muulta TEL:ssa tarkemmin säädetyiltä tahoilta tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien säännösten estämättä laajennettaisiin käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tarvittavista tiedoista myös työeläkelakien ja Suomea velvoittavien sosiaaliturvasopimusten sekä Euroopan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanoa varten tarvittaviin tietoihin. Tältä osin nykyistä laajemman tietojen saantioikeuden kirjaaminen TEL:iin olisi tarpeen, jotta työeläkejärjestelmä voisi edelleenkin saada esimerkiksi veroviranomaiselta tietoja yrittäjien vakuuttamisvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten. Samalla tietojen saantioikeus kuitenkin rajattaisiin vain niihin tietoihin, jotka ovat edellä mainittuja tarkoituksia varten välttämättömiä.

Tietojen luovutusvelvollisia yksityisten

alojen eläkejärjestelmälle olisivat myös nyt TEL:ssa mainittujen viranomaisten lisäksi julkista tehtävää lain tai asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen perusteella hoitavat yhteisöt, laitokset, säätiöt ja yksityiset henkilöt. Terveystilaa koskevien tietojen antamiseen velvollisiksi kirjattaisiin nykyisen julkisessa virassa olevan lääkärin ja sairaalan tilalle lääkärit ja muut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetut ammattihenkilöt sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1994) 2§:n 4 kohdassa tarkoitetut terveydenhuollon toimintayksiköt ja myös kuntoutusta toimeenpanevat tahot. Näin työkyvyttömyys- tai kuntoutusasioita käsiteltäessä voitaisiin saada tiedot myös etuuden hakijaa hoitaneelta yksityiseltä taholta.

Vuoden 2002 helmikuun alusta voimaan tulevan TEL:n 17 c §:n säännökset on tarkoituksemukaista säilyttää TEL:ssa. Ne mahdollistavat työeläkevakuutusyhtiölle ja sen asiamiehelle oikeuden antaa salassapitosäännösten estämättä tietoja yhtiön kanssa samaan vakuutusyhtyrühmään tai taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla vakuutus- tai eläkeyhtiölle tai muulle yritykselle tietoja, joita vastaanottava käyttää TEL:n tai YEL:n mukaisten tehtävien hoitamiseen. Lisäksi työeläkeyhtiöllä olisi mainitun lainkohdan nojalla oikeus antaa edellä tarkoitettulle yritykselle asiakashallintaa varten tarvittavat tiedot.

Eläketurvakeskuksella olisi lisäksi oikeus antaa salassapitosäännösten estämättä työntekijän ryhmähenkivakuutusta hoitavalle poolille niitä tietoja, joita pooli tarvitsee vakuutussumman myöntämisedellytysten täyttymistä ratkaistessaan.

TEL:iin siirrettäisiin nykyisin asetuksessa oleva säännös eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen velvollisuudesta antaa pyydettyä työntekijälle hallussaan olevat työntekijän eläkeoikeutta koskevat tiedot. Tietojenantovelvollisuus koskisi luonnollisesti myös vapaakirjatietoja, vaikka laissa ei sitä enää erikseen mainittaisi. Niin ikään asetuksesta, mutta sisällöltään tarkennettuna ja rajattuna, siirrettäisiin TEL:iin säännös, jonka mukaan eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa vakuutusmaksun määrittä-

mistä ja kirjanpitoa varten välttämättömät tiedot ja ilmoittaa TEL:n mukaisen etuuden myöntämisestä sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut työntekijä on.

TEL:iin otettaisiin myös uudet säämökset tietojen antamisesta julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä sosiaaliturvaetuuksiin kohdistuvan rikollisuuden ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi sekä tiettyjen yksittäisten rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syytteenpanoa varten. Tällöin ei kuitenkaan saisi luovuttaa terveydentilaa koskevia tietoja. Lisäksi TEL:ssa säilytettäisiin sanamuodoltaan tarkennettuna siinä nykyisinkin oleva säännös eräiden tietojen antamisesta salassapitosäännösten estämättä verohallinnolle emakkoperintälaissa säädetyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Myös luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle olisi oikeus ilmoittaa ulosmittauskelpoisesta yksityisten eläkelakien mukaisesta vakuutusmaksusaatavasta. Tämä lisäys TEL:iin on tarpeen, koska TEL:iin ehdotetaan myös säännöstä, jonka mukaan työnantajan taloudellista asemaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Sen sijaan TEL:n säännös eräiden tietojen antamisesta ulosottoviranomaiselle ulosottoa varten sisältyy nykyisin ulosottolakiin, joten TEL:sta tämä säännös voidaan poistaa.

Eläketurvakeskuksen tehtävistä säädetään TEL:n 14 §:ssä. Sen mukaan eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu muun muassa hoitaa tehtäviä, jotka edellyttävät eläkelaitosten yhteistoimintaa sekä huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietovarastojen ylläpidosta ja eläkelaitosten työeläkelakien mukaista toimintaa varten tarvitsemien tietojen saatavuudesta. Siten eläketurvakeskuksen ylläpitämissä rekistereissä on tietoja myös julkisen puolen eläkkeisiin liittyvistä asioista. Asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi ja päällekkäisten hallinnollisten toimien estämiseksi eläkelaitokselle ja eläketurvakeskukselle säädettäisiin oikeus antaa salassapitosäännösten estämättä julkisen puolen eläkelaitoksilta saamia tietoja näiden eläkelaitosten puolesta kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vas-

taanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain tai työntekijän antaman suostumuksen perusteella. Jotta julkisen puolen eläkelaitokset voisivat valvoa, kenelle niiltä saatuja tietoja edelleenluovutetaan, eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen oikeus antaa julkisen puolen eläkelaitoksilta saamia tietoja edelleen edellyttäisi, että tietoja julkisen puolen eläkelaitosten puolesta antava eläkelaitos ja eläketurvakeskus sopisivat julkisen puolen eläkelaitosten kanssa tarkemmin niistä ehdoista, joilla tietoja voidaan antaa. Lisäksi TEL:iin otettaisiin säännös, jonka mukaan eläketurvakeskus voisi antaa salassapitosäännösten estämättä julkisen puolen eläkelaitoksille ehdotetun 17 ja 17 a §:n perusteella saamia tietoja.

Työntekijällä voi olla työsuhteessaan TEL:n 11 §:n mukainen vapaaehtoinen rekisteröity lisäetu tai työnantaja on voinut järjestää työntekijöilleen rekisteröimättömän vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan. TEL:n 11 §:n mukaiseen rekisteröityyn lisäetuu sovelletaan samoja tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä kuin muuhunkin TEL-eläkejärjestelmään.

Rekisteröimätön vapaaehtoinen ryhmälisäeläketurva voidaan järjestää henkivakuutusyhtiössä, vakuutuskassalain mukaisessa eläkekassassa tai eläkesäätiölain mukaisessa eläkesäätiössä eikä siihen sovelleta TEL-eläkkeitä koskevia säännöksiä. Sen vuoksi lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella olisi oikeus antaa salassapitosäännösten estämättä henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle välttämättömät tiedot eläkkeistä ja eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista jo järjestetyn vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan hoitamiseksi sekä uuden ryhmälisäeläketurvan ehdoista sopimiseksi niissä tilanteissa, joissa voimassa ollut lisäeläketurva lopetetaan työntekijän toimesta ja korvataan uudella ryhmälisäeläketurvalla. Kokonaan uuden ryhmälisäeläketurvan järjestämistä varten tietoja olisi oikeus antaa, ellei työntekijä nimenomaisesti ole kieltäytynyt ryhmälisäeläketurvasta tai kieltänyt tietojensa antamista.

Tietojen antaminen ulkomaille

Tietosuojadirektiivi rajoittaa tietojen antamista kolmansiin maihin. Direktiivin 25 ja 26 artiklojen mukaan rajoituksista voidaan kansallisella lailla säätää poikkeuksia. Henkilötietolain esitöissä on tässä yhteydessä viitattu muun muassa viranomaisten tietojenvaihtoon. Direktiivin mukaisesti eläketurvakeskukselle ja työeläkelaitoksille säädettäisiin oikeus antaa tietoja, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädoksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa.

Tutkimus- ja tilastotarkoituksiin tarvittavat tiedot

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on toimia yksityisten alojen työeläkejärjestelmän yhteiselimenä ja edistää toiminnallaan eläkejärjestelmän täytäntöönpanoa ja kehittämistä. Lisäksi eläketurvakeskuksen tulee muun muassa hoitaa eläkelaitosten yhteistoimintaa edistäviä tehtäviä, harjoittaa toimialaansa kuuluvaa tilasto- ja tutkimustoimintaa, edistää eläkelaitosten yhteistyötä sosiaalivakuutuksen ja sosiaalihuollon piirissä toimivien muiden laitosten ja viranomaisten kanssa sekä huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tietovarastojen ylläpidosta ja eläkelaitosten työeläkelakien mukaista toimintaa varten tarvitsemien tietojen saatavuudesta. Edellä kuvattujen tehtäviensä hoitamiseksi eläketurvakeskus pitää rekistereitä, joissa on tietoja muun muassa työntekijöiden ja yrittäjien työsuhteista, vireillä olevista eläkehakemuksista, eläkepäätöksistä ja eläkkeiden määristä. Vaikka edellä mainittuja rekistereitä ei pidetä yksinomaan tutkimus- ja tilastotoimintaa varten, niistä saatavat tiedot ovat välttämättömiä myös tätä toimintaa varten.

Eläkejärjestelmän täytäntöönpanon edistäminen ja kehittäminen edellyttää, että eläketurvakeskuksella on riittävästi tietoa oman lainsäädäntönsä mukaisen eläketurvan lisäksi oman lainsäädännön mukaisen eläketurvan suhteesta kokonaisuuteen. Tämä edellyttää tietojen saamista yksityisten alojen eläkejärjestelmän ulkopuolelta. Lisäksi

tietojen saaminen yksityisten alojen eläkejärjestelmän ulkopuolelta on välttämätöntä erilaisten tilastojen, muun muassa eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen yhteistoiminnalla tehtävän eläketurvan kokonaisuutta kuvaavan tilaston aikaansaamiseksi. Tässä tilastossa on kuvattu Suomen eläkkeensaajien kokonaiseläketurva siten, että huomioon on otettu yksityisten alojen työeläkkeiden ohella julkisen sektorin työeläkkeet, tapaturma- ja liikennevakuutuksen sekä sotilasvammalain mukaiset eläkkeet ja kansaneläkejärjestelmän mukaiset eläkkeet. Edellä kuvattun tutkimus- ja tilastotoiminnan turvaamiseksi TEL:iin otettaisiin säännös, joka oikeuttaisi eläketurvakeskuksen saamaan 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa mainittua tilastointi- ja tutkimustoimintaansa varten tarvittavia henkilö- ja muita tietoja eläkelaitosten lisäksi Ahvenanmaan maakunnalta, Kansaneläkelaitokselta, Valtiokonttorilta, Tapaturmavakuutuslaitosten liitoilta, Liikennevakuutuskeskukselta, lakisääteistä tapaturma- ja liikennevakuutusta hoitavalta vakuutusyhtiöltä, Vakuutus kuntoutus VKK ry:ltä sekä sosiaalivakuutuksen piirissä toimivalta muulta viranomaiselta tai laitokselta. Vaikka eläketurvakeskus tarvitsee tiedot tutkimuksen ja tilastoinnin tekemistä varten henkilötietoina, valmistuneissa tutkimuksissa ja tilastoissa eläketietoja tai muitakaan tietoja ei voida enää yhdistää yksittäiseen eläkkeensaajaan tai työntekijään. Tutkimus- ja tilastointitoimintaa varten saamia tietoja eläketurvakeskus voisi luovuttaa tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten julkisuuslain 28 §:n mukaisilla edellytyksillä.

Tekninen käyttöyhteys

Tekninen käyttöyhteys merkitsee teknistä mahdollisuutta katsoa kenen tahansa rekisteröidyn tietoja suoraan rekisteristä. Se helpottaa olennaisesti etuuksia myöntävien tahojen työtä ja varmistaa sen, että päätöksiä tekevä on käytössään oikeat tiedot. Työeläkejär-

jestelmässä teknisillä käyttöyhteyksillä on kasvava merkitys.

Teknisestä käyttöyhteydestä on säännös julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa. Mainitun lainkohdan mukaan viranomaisella voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn velvollisuuden mukaan otettava päätöksenteossaan huomioon. Jos henkilötiedot on säädetty salassa pidettäväksi, käyttöyhteyden avulla saa hakea tietoja vain henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa, jollei salassa pidettävien tietojen antamisesta erikseen nimenomaisesti säädetä toisin.

Julkisuuslain säännös teknisestä käyttöyhteydestä on työeläkejärjestelmän käyttöön liian suppea. Teknisen käyttöyhteyden avaamismahdollisuus on työeläkejärjestelmässä tarkoituksenmukaista ulottaa koskemaan myös eräitä muita tahojen kuin viranomaisia. Lisäksi työeläkejärjestelmässä teknisen käyttöyhteyden avulla pitäisi voida luovuttaa muitakin kuin vain päätöksenteossa huomioon otettavia tietoja. Jotta työeläkejärjestelmään säädettäväksi ehdotettuja teknisen käyttöyhteyden tilanteita voitaisiin käyttää riittävästi hyödyksi, tämä edellyttää, että myös salassa pidettäviä tietoja voitaisiin luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla ilman asianomaisen henkilön suostumusta. Sen vuoksi teknisen käyttöyhteyden avaamisoikeudesta ehdotetaan otettavaksi työeläkelakeihin nimenomainen säännös.

Lakisääteistä sosiaalivakuutusta koskevan hallinnon yksinkertaistamiseksi ja nopeuttamiseksi ehdotetaan, että sosiaalivakuutusta hoitavat tahot, joilla on lakiin perustuva oikeus tietojen saantiin ja niiden käyttämiseen tehtäviensä toimeenpanossa, voivat saada nämä tiedot työeläkejärjestelmästä teknisen käyttöyhteyden avulla ilman rekisteröidyn suostumusta silloinkin, kun on kysymys salassa pidettävistä henkilötiedoista. Tämä edesauttaa myös työeläkejärjestelmän toimeenpanoa. Myös Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä sopimuksessa eläkelaitokselta ja

eläketurvakeskukselta edellytetty tietojen antaminen voisi tapahtua teknisen käyttöyhteyden avulla.

TEL:iin otettaisiin myös säännös, jonka mukaan eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi. Salassa pidettäviä tietoja saisi hakea kuitenkin vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

TEL:iin ehdotetaan lisäksi säännöstä, joka oikeuttaisi eläketurvakeskuksen avaamaan teknisen käyttöyhteyden työntekijäin ryhmähenkivakuutusta hoitavalle poolille, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, Valtiokonttorille ja kunnalliselle eläkelaitokselle tietoihin, joita tämä tarvitsee vakuutussumman myöntämisedellytysten täyttymistä ratkaistessaan. Lisäksi eläkelaitos voisi eläketurvakeskuksen suostumuksella avata teknisen käyttöyhteyden henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai -säätiölle eläkkeitä ja eläkkeiden määrää koskeviin tietoihin, joita välttämättä tarvitaan voimassa olevan ryhmälisäeläkevakuutusjärjestelyn hoitamiseksi. Tekninen käyttöyhteys voitaisiin avata voimassa olevan ryhmälisäeläkevakuutusjärjestelyn hoitamisen lisäksi myös tietojen antamiseen silloin, kun ryhmälisäeläkejärjestely lopetetaan työnantajan toimesta ja korvataan uudella ryhmälisäeläkejärjestelyllä. Näissäkin tilanteissa salassa pidettäviä tietoja voisi hakea ilman asianomaisten henkilöiden suostumusta. Lisäksi teknisellä käyttöyhteydellä voitaisiin antaa myös kokonaan uuden ryhmälisäeläkejärjestelyn tekemiseksi välttämättömät tiedot eläkkeistä ja eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista.

Teknisen käyttöyhteyden saajaa ja avaajaa koskisivat julkisuuslain 13 §:n 2 momentti ja 18 § sekä henkilötietolain 32 §. Ne edellyttävät, että tiedot suojataan teknistä käyttöyhteyttä käytettäessä asianmukaisesti.

Työnantajavelvollisuuksien rikkomisen rangaistavuus

TEL:n 1 §:n 1 momentin mukaan työntekijällä on velvollisuus osallistua tämän lain vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustantamiseen siten kuin 12 b §:ssä säädetään. TEL:n 12 b §:ssä säädetään työntekijäin eläkemaksun määrästä sekä työntekijäin eläkemaksun pidättämisestä. Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun palveluksessaan olevan työntekijän ennakkoperintälain 4 §:ssä tarkoitettua palkasta, tuloverolain (1535/1992) 77 §:n mukaisesta palkkatulosta, rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua palkasta sekä palvelurahoista. Työntekijäin eläkemaksu pidätetään myös vakuutuskaalissa (1164/1992) tarkoitettua sairauskassan myöntämästä täydennyspäivärahasta. Eläkemaksu pidätetään siltä osin kuin työnantaja on palkanmaksuhetken mukaisesti arvioituna velvollinen järjestämään työntekijälle eläketurvaa. Työnantaja vastaa kuitenkin TEL:n vähimmäisehdot täyttävän eläketurvan kustannuksista eläkelaitokselle myös työntekijän eläkemaksun osalta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön päätöksessä (1417/1997) annetaan tarkemmat määräykset 12 b §:n soveltamisesta.

LEL:n 1 §:n 1 momentissa ja TaEL:n 2 §:n 1 momentissa on säännökset, joissa todetaan työntekijän velvollisuus osallistua eläketurvan kustantamiseen. Tarkemmat säännökset työntekijäin eläkemaksusta ovat LEL:n 10 c §:ssä ja TaEL:n 7 a §:ssä, joiden 1 momentissa viitataan TEL:n 12 b §:n 1 momenttiin työntekijäin eläkemaksuprosentin suuruuden osalta. Pykälän 2 momentin mukaan työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun palveluksessaan olevan työntekijän palkasta ja 3 momentin mukaan työnantaja vastaa työeläkelaikassalle myös työntekijäin eläkemaksusta.

TEL:ssä ei ole säädetty rangaistusta työnantajalle, joka pidättää työntekijäin eläkemaksun työntekijältä tahallaan virheellisesti. Tahallinen virhe työntekijäin eläkemaksun pidättämisessä voi täytyä esimerkiksi tilanteessa, jossa työnantaja tahallisesti pidättää työntekijäin eläkemaksun TEL:n

alaisessa työssä työskentelevältä työntekijältä, joka on työsuhteen alkaessa jo yli 65-vuotias. Rangaistussäännös työntekijöiltä TEL:n 11 §:n 3 momentin mukaan perittävän lisäeläketurvan kustannusten vilpillisestä perimisestä on voimassa olevassa 18 §:n 1 momentissa. Rangaistussäännös on aiheellista lisätä väärinkäytösten ehkäisemiseksi myös perusvakuutukseen kuuluvan työntekijäin eläkemaksun tahallaan virheellisenä tehtyä perintää koskien. Esityksessä ehdotetaan, että TELiin lisättäisiin rangaistussäännös 12 b §:n 1 momentissa tarkoitettua työntekijäin eläkemaksun pidättämisestä tahallaan virheellisesti. Voimassa olevaa työnantajaa koskevaa rangaistussäännöstä laajennettaisiin muutenkin siten, että se ulotettaisiin koskemaan myös työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä ja työnantajan velvollisuuksien rikkomisen rangaistavuudesta säädettäisiin muutenkin nykyistä täsmällisemmin. Lisäksi rangaistussäännös ulotettaisiin koskemaan myös työnantajan edustajaa.

3.2.2. Valtion eläkelaki ja siihen liittyvä lainsäädäntö sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki

Yleistä

Julkisuuslakia sovelletaan valtion eläketurvasta huolehtivan Valtiokonttorin ja kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläketurvasta huolehtivan Kuntien eläkevakuutuksen kaikkeen toimintaan. Valtiokonttoriin ja Kuntien eläkevakuutukseen sovelletaan myös henkilötietolain säännöksiä.

Julkisuuslaissa säädetään salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta. Lain 29 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on erikseen säädetty. Valtiokonttori ja Kuntien eläkevakuutus joutuvat toimintansa puitteissa käsittelemään julkisuuslaissa salassa pidettäväksi ja henkilötietolaissa arkaluontoisiksi säädettyjä henkilötietoja.

Jotta näitä tietoja voitaisiin käsitellä, vastaanottaa ja antaa edelleen, tarvitaan KVTEL:iin ja VEL:iin erityissäännökset. Lisäksi valtion eläketurvan osalta valtion perhe-eläkelaiassa (774/1968; VPEL) viitattaisiin VEL:n säännöksiin ja kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä annetun lain (1152/1997; LYVEL) tarkoitamiin palvelussuhteisiin sovellettaisiin VEL:n säännöksiä laissa jo nyt olevan viittauksen perusteella.

Oikeus saada ja oikeus tai velvollisuus antaa tietoja

Valtiokonttorin ja Kuntien eläkevakuutuksen sekä näiden muutoksenhakulautakuntien oikeutta saada tietoja laajennettaisiin niin, että tietoja voitaisiin saada paitsi käsiteltävää asiaa varten myös silloin, kun tiedot ovat tarpeen VEL:n ja KVTEL:n täytäntöönpanoa varten. Muutokset vastaisivat TEL:iin esitettyä muutosta.

VEL:iin ja KVTEL:iin ehdotetaan myös otettavaksi säännökset eläkkeenhakijan ja -saajan velvollisuudesta antaa eläkelaitokselle etuuskien käsittelyä ja edelleen maksamista edellyttävät tiedot.

KVTEL:ssa säädetään jäsenyhteisöjen tietojenantovelvollisuudesta. Jäsenyhteisöjen on annettava eläkelaitokselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen KVTEL:n täytäntöönpanoa varten. Tätä säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi. Kuntien eläkevakuutuksen tehtävänä olisi pitää rekisteriä niistä tiedoista, jotka vaikuttavat KVTEL:n piiriin kuuluvien henkilöiden eläketurvaan. VEL:iin ja KVTEL:iin esitetään myös otettavaksi säännös jäsenyhteisöjen ja VEL-työnantajien oikeudesta saada tietoja eläkkeen myöntämisestä palveluksessaan olevalle henkilölle, jotta jäsenyhteisö tai VEL-työnantaja voisi tarkistaa eläkelaitoksen perimän omavastuuosuuden ja eläkemenoperusteisen maksun oikeellisuuden. Virkojen ja työsuhteiden täyttämistä ja päättämistä varten työnantaja tarvitsee myös tiedon myönnetyn eläkkeen alkamisesta ja päättymisestä.

Samoin kuin TEL:iin myös VEL:iin ja

KVTEL:iin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että muut eläkelaitokset ja eläketurvakeskus voisivat luovuttaa Valtiokonttorilta ja Kuntien eläkevakuutukselta saamia tietoja niiden puolesta Kansaneläkelaitokselle ja muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain tai viranhaltijan tai työntekijän suostumuksen perusteella. Jotta tietojen antamista voitaisiin valvoa, tietojen antaminen edellyttäisi sitä, että Valtiokonttori, Kuntien eläkevakuutus ja muut eläkelaitokset sekä eläketurvakeskus sopisivat keskenään ehdoista, joilla tietoja voidaan antaa.

KVTEL:iin ehdotetaan otettavaksi säännökset oikeudesta antaa tietoja KVTEL:n alaisessa palvelussuhteessa olleiden tai olevien henkilöiden eläketurvasta silloin, kun eläkelaitoksen jäsenyhteisö on järjestänyt lakisääteiseen eläketurvaan liittyvää vapaaehtoista lisäeläketurvaa henkilöstölleen. Tietoja voitaisiin antaa vakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle, jossa vapaaehtoinen lisäeläketurva on järjestetty. Tietoja voitaisiin antaa lisäeläkevakuutuksen hoitamista varten sekä silloin, kun olemassa oleva vakuutus korvataan uudella vastaavalla järjestelyllä. Uuden lisäturvan järjestämistä varten tiedot voitaisiin kuitenkin antaa vain, jos henkilö ei ole kieltäytynyt lisäturvasta tai kieltänyt tietojensa antamista. Vastaavasti ja samoin edellytyksin tietoja voitaisiin antaa silloin, kun KVTEL:in piirissä ollut henkilö on siirtynyt yksityisen työnantajan palvelukseen ja tämä haluaa järjestää työntekijälleen lisäeläketurvaa. VEL:n mukaan vapaaehtoista lisäeläketurvaa ei ole mahdollista järjestää.

Tutkimus- ja tilastotarkoituksiin tarvittavat tiedot

Julkisuuslain 28 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen, jolla asiakirja on, voi luovuttaa tietoa salassa pidettävästä asiakirjasta tieteellistä tutkimusta, tilastointia, suunnittelua ja selvitystyötä varten, jos on ilmeistä, ettei tiedon antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi

salassapitovelvollisuus on säädetty. Näin ollen KVTEL:iin ja VEL:iin ei tarvita erikseen säännöstä tietojen luovuttamisesta eläkelaitoksen hyväksymään tilasto- tai tutkimustarkoitukseen.

Tekninen käyttöyhteys

Julkisuuslain 29 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn velvollisuuden mukaan otettava päätöksenteossaan huomioon. Jos henkilötiedot on säädetty salassa pidettäviksi, käyttöyhteyden avulla saa hakea tietoja vain henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa, jollei salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta erikseen nimenomaan säädetä toisin. KVTEL:iin esitetään otettavaksi erityissäännös, joka mahdollistaisi teknisen käyttöoikeuden avaamisen muillekin kuin julkisuuslaissa mainituille viranomaisille. Kuntien eläkevakuutus voisi avata teknisen käyttöyhteyden vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittaville vakuutusyhtiöille. Eläkelaitos voisi avata teknisen käyttöyhteyden myös henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle eläkkeitä ja eläkkeiden määrää koskeviin tietoihin, joita välttämättä tarvitaan voimassa olevan ryhmäiseläkevakuutusjärjestelyn hoitamiseksi. Tekninen käyttöyhteys voitaisiin avata voimassa olevan ryhmäiseläkevakuutusjärjestelyn hoitamisen lisäksi myös tietojen antamiseen silloin, kun ryhmäiseläkejärjestely lopetetaan työnantajan toimesta ja korvataan uudella järjestelyllä. Jos viranhaltija tai työntekijä ei ole kieltänyt antamasta tietojan, teknisellä käyttöyhteydellä voitaisiin antaa välttämättömät tiedot myös kokonaan uuden ryhmäiseläkejärjestelyn tekemiseksi. Samoin tekninen käyttöyhteys voitaisiin antaa ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntämiseen liittyvissä tilanteissa. Säännös tästä otettaisiin sekä KVTEL:iin että VEL:iin. Säännös vastaisi tältä osin TEL:iin ehdotettuja säännöksiä.

Sen lisäksi eläkelaitos voisi antaa jäsenyhteisöilleen oikeuden teknisen käyttöyhteyden avulla antaa eläkelaitokselle niitä tietoja, jotka niiden KVTEL:n säännösten perusteella tulee eläkelaitokselle ilmoittaa.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esityksellä ei ole suoranaisia taloudellisia vaikutuksia myöskään työeläkejärjestelmälle mahdollisia ohjelmistomuutosten kustannuksia lukuun ottamatta.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Rinnan tämän esityksen kanssa on valmisteltu myös hallituksen esitykset laeiksi Kansaneläkelaitoksen toimeenpanemiin etuuksiin liittyvien tietojen saamista ja luovuttamista koskevien säännösten muuttamisesta ja tapaturmavakuutuslain tietosuojaa koskevien säännösten muuttamisesta. Valmistelussa ovat olleet mukana opetusministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, sisäasiainministeriö, eläketurvakeskus, Työeläkevakuuttajat TELLA r.y., Kansaneläkelaitos, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, maatalousyrittäjien eläkelaitos, merimieseläkekassa, Valtiokonttori ja Kuntien eläkevakuutus. Asian valmistelussa ollaan oltu yhteydessä myös oikeusministeriöön ja tietosuojavaltuutettuun.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on annettu 31 päivänä tammikuuta 2002 erikseen hallituksen esitys laeiksi työntekijäin eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksessä ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002. Mainitussa esityksessä ja tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi YEL:n 17 §:n 1 momentti ja MYEL:n 19 §:n 1 momentti. Mikäli mainitussa esityksessä

ehdotetut YEL:n 17 §:n 1 momentin ja MYEL:n 19 §:n 1 momentin muutokset hyväksytään ja vahvistetaan ennen tässä esityksessä ehdotettuja samoja lainkohtia

koskevia muutoksia, se on otettava huomioon tätä esitystä eduskunnassa käsiteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työntekijäin eläkelaki

3 §. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, johon siirrettäisiin sanamuodoiltaan tarkistettuna TEA:n 24 §:ssä oleva säännös, jonka mukaan työnantajan on huolehdittava, että työpaikalla on esillä tieto siitä eläkelaitoksesta, missä työntekijöiden eläketurva on järjestetty. Säännöksessä työpaikalla tarkoitettaisiin teollisuuslaitosta, työhuoneistoa ja rakennustyömaan työnjohtajan toimitilaa sekä näihin rinnastettavia paikkoja. Tämän vuoksi TEA:n 24 § kumottaisiin lain voimaantulosäännöksessä.

4 d §. Pykälän 7 momentissa viitataan virheellisesti 19 §:n 4 momenttiin. Mainitussa lainkodassa ollut säännös siirrettiin laissa 1329/1999 vuoden 2000 alusta 19 §:n 5 momenttiin muuttamatta 7 momentin viittausta vastaavasti. Viittaus korjattaisiin vastaamaan voimassa olevaa lakia.

6 a §. Pykälän 1 momentissa viitataan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakiin. Kyseisen lain nimi on muutettu taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien kuuluvien työntekijäin eläkelainiksi vuoden 1998 alusta voimaan tulleella lain muutoksella (1056/1997). Viittaus muutettaisiin vastaamaan voimassa olevan lain nimeä. Samalla lainkohdassa olevat kaksi markkamäärä-sanaa tarkistettaisiin rahamäärä-sanoiksi.

Pykälän 2 momentin 5 kohdan sanamuotoa tarkistettaisiin 8 §:n 4 momentin 7 kohtaan ehdotetun muutoksen vuoksi. Asiasisältö pysyisi muuttumattomana.

7 f §. Pykälän 1 momentin 1 kohdan sanamuotoa tarkennettaisiin siten, ettei vuoden 1999 alusta voimaan tulleessa työttömyysturvalain 16 b §:ssä tarkoitettu merenkulkijoita koskevan lisävakuutuksen mukainen ansioon suhteutettu työttömyysturvaetus kartuta työeläkelisää. Vaikka kyseisessä 16 b §:ssä lisävakuutukseen perustuvaa etuutta nimitetään ansioon suhteutetuksi pä-

värahaksi, kysymyksessä ei ole työttömyysturvalain mukaisen perusvakuutuksen mukainen ansioon suhteutettu päiväraha eikä lisävakuutuksen osalta myöskään osallistuta työeläkelisän rahoitukseen. Lisäksi 1 momentin 5 kohdan sanamuotoa tarkistettaisiin vastaavasti kuin 6 a §:n 2 momentin sanamuotoa.

8 §. Pykälän 3 momentissa viitataan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakiin. Viittaus muutettaisiin vastaamaan voimassa olevan lain nimeä.

Pykälän 4 momentin 7 kohdassa tarkoitettu peruseläketurva myönnetään vuoden 2002 alusta voimaan tulleen Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 kohdan ja 9 kohdassa mainittujen toimihenkilöiden eläke- ja perhe-eläkesääntöjen nojalla. Lainkohta tarkistettaisiin edellä mainittuja muutoksia vastaavaksi. Ehdotettu tarkistus edellyttäisi myös, että tämän lain voimaantulosäännökseen otetaan siirtymäsäännös, koska lain voimaantulon jälkeenkin olisi sellaisia eläkkeitä, jotka on myönnetty tai myönnetään lainkohdassa nykyisin mainittujen säännösten nojalla.

15 b §. Pykälässä oleva viittaus eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakiin muutettaisiin vastaamaan voimassa olevan lain nimeä.

16 §. Pykälän edellä oleva väliotsikko muutettaisiin väliotsikoksi *Todistajien kuulustuttaminen* ja vain tämä pykälä jäisi uuden väliotsikon alle. Pykälästä poistettaisiin yleisluonteinen virka-apua koskeva säännös ja sen sijaan virka-apua koskevat säännökset lisättäisiin 17 §:n 4 momenttiin ja uuteen 20 §:n 3 momenttiin, joissa säädettäisiin oikeudesta saada virka-apua nykyistä täsmällisemmin. Muilta osin pykälä jäisi entiselleen.

17 §. Voimassa olevassa pykälässä on eri tahojen tietojenantovelvollisuutta koskevia säännöksiä. Työnantajan tietojenantovelvollisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta pykälässä nykyisin olevat säännökset siirrettäisiin jäljempänä ehdotetuin tavoin

lain muihin pykäliin.

Pykälän edelle lisättäisiin uusi väliotsikko *Tietojen saaminen, salassapito ja luovutus*. Pykälän 1 momentissa on nykyisin muun muassa säännökset työnantajan tietojenanto-velvollisuudesta eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja muutoksenhakuelimille. Lisäksi tarkempia säännöksiä työnantajan tietojenanto-velvollisuudesta on TEA:n 3 §:n 1 momentissa. Ehdotuksen mukaan nämä säännökset, lukuun ottamatta eräitä TEA:n 3 §:n 1 momentin teknisluonteisia säännöksiä, olisivat nyt kysymyksessä olevassa pykälässä. Samalla työnantajan tietojenanto-velvollisuutta täsmennettäisiin lain tasolla nykyisestään siten, että tietojenanto-velvollisuus jaettaisiin tietoihin, jotka työnantajan on annettava oma-aloitteisesti ja tietoihin, jotka hänen on annettava pyynnöstä. Työnantajan tietojenanto-velvollisuus koskisi sekä tietoja, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi, että tietoja, jotka on otettava TEL:n toimeenpanossa huomioon. Työnantajan tietojenanto-velvollisuus ei muuttuisi laajuudeltaan nykyisestään ehdotettujen muutosten vuoksi.

Pykälän 1 momentin nojalla työnantaja olisi velvollinen oma-aloitteisesti antamaan eläkelaitokselle ja eläketurvakeskukselle vakuuttamisvelvollisuuteen ja vakuutusmaksuun vaikuttavat tiedot. Pääosa annettavista tiedoista on mainittu tässä momentissa, mutta valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä annettavista tiedoista ja niiden antamisajankohdasta. Jos työnantaja laiminlyö tässä momentissa tarkoitettujen tietojen antovelvollisuuden, hänelle voidaan määrätä kaksinkertaiseksi korotettu vakuutusmaksu kuten nykyisinkin. Voimassa olevan lain mukaan eläketurvakeskus voi antaa tarkempia ohjeita kyseisestä vakuutusmaksun korottamisesta ja siitä luopumisesta. Tämä säännös poistettaisiin lainkohdasta, koska käytännössä eläketurvakeskuksen ohjeisiin ei ole ilmennyt tarvetta.

Pykälän 2 momentin mukaan työnantaja olisi 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisvelvollisuuden lisäksi velvollinen pyynnöstä antamaan eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat

työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai jotka on muuten otettava huomioon TEL:n toimeenpanossa.

Siitä, miten 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen toimitetaan eläkelaitokselle, säädetään jo nykyisinkin TEA:n 3 §:n 1 momentissa, joka jäisi edelleen voimaan. Siten tietojen antamiseen käytettäisiin TEA:n 3 §:n 1 momentin mukaisesti nykyiseen tapaan eläkelaitoksen lomakkeita tai eläkelaitoksen nimenomaisesti ilmoittamaa muuta tapaa.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin rajoitussäännös siitä, mitä työntekijää koskevia salassa pidettäviä tietoja työnantajalle voidaan ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa eläke- tai kuntoutusasian käsittelyyn tarvittavia tietoja työnantajalta pyydettyinä. Tällöin työnantajalle saataisiin ilmoittaa vain ne tiedot, jotka kuntoutusmahdollisuuksien selvityä tai ammatillista kuntoutusta koskevaa asiaa taikka eläkeasiaa ratkaistaessa ovat välttämättömiä päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi. Tämän lisäksi työnantajalle saadaan ilmoittaa vain, että työntekijää koskeva asia on vireillä eläkejärjestelmässä. Tarkoituksena on, ettei tällä lainkohdalla kavennettaisi eläke- ja kuntoutusasiain ratkaisemiseksi tarvittavien tietojen saamista nykyisestään.

Pykälän 4 momenttiin siirrettäisiin nykyisin pykälän 1 momentissa oleva säännös eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen oikeudesta tarkistaa tietojen oikeellisuus työnantajan kirjoista sanamuodoltaan tarkistettuna. Ehdotetussa säännöksessä asiakirjalla tarkoitettaisiin sekä perinteisiä asiakirjoja että sähköisiä asiakirjoja ja muilla apuvälineillä selville saatavissa olevia asiakirjoja. Asiakirja ei siten edellyttäisi paperialustaa eikä sen laadintatavalla olisi merkitystä. Lisäksi lainkohtaan siirrettäisiin virka-apua koskeva säännös voimassa olevan lain 16 §:stä ja se koskisi 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen saamista. Siten eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen oikeus pyytää ja saada virka-apua säilyisi ennallaan. Pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan oikeus suorittaa kotietsintä on rajattu tilanteisiin, joissa on syytä epäillä, että on tehty rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Tämän

lainkohdan ja voimassa olevan TEL:n 16 §:n nojalla eläkelaitoksilla ja eläketurvakeskuksella ei siten ole oikeutta saada virka-apua tilanteissa, joissa ei ole kyse rikosepäilystä, josta saattaisi seurata vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Eläketurvan toimeenpanon turvaamiseksi ja harmaan talouden estämiseksi on tärkeää, että eläkelaitokset ja eläketurvakeskus voisivat edelleenkin saada virka-apua 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen saamiseksi silloin, kun työnantajan tai hänen edustajansa voidaan epäillä syyllistyneen rikokseen, josta vähimmäisrangaistusseuraamus olisi kuusi kuukautta vankeutta.

Pykälän nykyinen 3 momentin säännös on tarpeeton, koska nykyisin ulosottolain 3 luvun 34 f §:ssä säädetään eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen velvollisuudesta ilmoittaa ulosottoviranomaiselle muun muassa velallisen työ- ja palvelussuhteet ja maksamansa eläkkeen määrä.

Pykälän nykyinen 4 momentin säännös ehdotetaan siirrettäväksi sanamuodoltaan tarkistettuna ehdotetun 17 f §:n 1 momentin 7 kohdaksi.

17 a §. Voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentin säännökset ehdotetaan siirrettäväksi 17 b §:ään. Pykälän nykyinen 3 momentti olisi tarpeeton ehdotetun 17 §:n vuoksi.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen, eläketurvakeskuksen ja TEL:n mukaisen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä. Voimassa olevan 17 §:n 2 momentin mukaan valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos ja eläkesäätiö ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta tietoja tämän lain mukaiselle eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle, valitusviranomaiselle sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle. Säännös ehdotetaan muutettavaksi eri viranomaistahoja velvoittavasta muodosta muotoon, jolla eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja TEL:n mukaiselle muutoksenhakuelimelle annetaan oikeus saada pykälässä mainituissa tilanteissa

välttämättä tarvitsemiaan tietoja. Tietojen saantiin oikeutetuista poistettaisiin voimassa olevassa 17 §:n 2 momentissa mainittu lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutuslaitos, koska TEL:n säännökset koskevat vain eläkelaitoksia, eläketurvakeskusta sekä TEL:n mukaisia muutoksenhakuelimiä. Muiden lakisääteistä vakuutusta harjoittavien vakuutuslaitosten oikeudesta saada tietoja on tarkoituksenmukaisempaa säätää asianomaisissa erityislaeissa. Pykälässä ehdotetaan myös lisättäväksi niitä tahoja, joilta eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja TEL:n mukaisella muutoksenhakuelimellä on nykyisen 17 §:n 2 momentin nojalla oikeus saada tietoja.

Ehdotetussa pykälässä tiedonsaantioikeudesta valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaiselta tai laitokselta säädettäisiin nykyistä laajemmassa muodossa pykälän 1 momentin 1 kohdassa. Sen mukaan eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja TEL:n mukaisella muutoksenhakuelimellä olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, välttämättömät tiedot asian ratkaisemiseksi tai tiedot, jotka muuten on otettava huomioon TEL:ssä tai Suomea sitovissa sosiaaliturvasopimuksissa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Säännöksen nojalla yksityisten alojen eläkelaitokset ja eläketurvakeskus voisivat saada tietoja muun muassa Valtiokonttorilta, Kuntien eläkevakuutukselta ja Kansaneläkelaitokselta sekä lakisääteistä tapaturma- ja liikennevakuutusta toimeenpanevalta vakuutusyhtiöltä. Eläkelaitokset tarvitsevat tietoja esimerkiksi julkisen puolen eläkeratkaisuista ja eläkkeiden määristä sekä niin sanotuista SOLITA-etuuksista muun muassa 8 §:n mukaista eläkkeiden yhteensovittamista tehdessään. Lisäksi tietojen saamisella Kansaneläkelaitokselta on merkittävä vaikutus työeläkejärjestelmän ja Kansaneläkelaitoksen välillä noudatettavassa ennakkoilmoitusmenettelyssä työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä koskevia asioita käsitellessä.

Ennakoilmoitusmenettelyn tarkoitus on ehkäistä ristikkäiset eläkeratkaisut. Menettely edellyttää hakemusten vireilläolotietojen, työkykyä koskevien ratkaisuehdotusten ja muiden, kuten terveydentilaa koskevien tietojen vaihtamista Kansaneläkelaitoksen ja työeläkelaitoksen välillä.

Lainkohdan nojalla tietoja olisi oikeus saada myös sellaiselta lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavalta yhteisöltä, laitokselta, säätiöltä ja yksityiseltä henkilöltä, josta säädetään julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa. Julkisuuslaki koskee tällaisia julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityishenkilöitä vain niiden käyttäessä julkista valtaa. Tietojen saantioikeus ei kuitenkaan rajoittuisi vain niihin tietoihin, jotka ovat syntyneet julkista valtaa käytettäessä.

Voimassa olevassa 17 §:n 2 momentissa tietojen saantioikeus on rajattu niihin tietoihin, jotka ovat tarpeen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten. Ehdotetussa lainkohdassa tietojen saantioikeus koskisi paitsi käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tarvittavia tietoja myös muuten yksityisten alojen työeläkelakien, Suomea sitovien sosiaaliturvasopimusten ja muiden kansainvälisten sosiaaliturvasäästöjen toimeenpanoa varten tarvittavia tietoja. Nykyistä laajemman tietojen saantioikeuden kirjaaminen lakiin on tarpeen, jotta työeläkejärjestelmä voisi edelleenkin saada tehtäviensä toimeenpanossa esimerkiksi veroviranomaisilta tiedot työntekijöiden ja yrittäjien valvontaa varten. Samalla kuitenkin tiedonsaantioikeus rajattaisiin vain niihin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä edellä mainittujen tehtävien hoitamiseksi.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tietoja olisi oikeus saada myös lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1994) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja kuntoutusta toimeenpanevalta taholta. Tiedonsaantioikeus koskisi asian ratkaisemiseksi tarvittavaa lausuntoa ja muita ratkaisun kannalta välttämättömiä tietoja eläkkeenhakijan ter-

veydentilasta, hoidosta, työkyvystä, kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista, jotka tietojen antajalla on hallussaan.

Voimassa olevassa laissa oikeus tietojen saantiin on rajoitettu julkisessa virassa olevaan lääkäriin sekä sairaalaan. Ehdotettu lainkohta merkitsisi oikeutta saada työeläkeasiaa käsiteltäessä tarvittavia tietoja myös yksityiseltä lääkäriltä tai yksityiseltä sairaalalta. Muulla terveydenhuollon toimintayksiköllä tarkoitettaisiin esimerkiksi laboratorio-, röntgen- ja ultraäänitutkimuksia tekeviä yksiköitä ja erilaisia terapiaa tai lääketieteellistä kuntoutusta antavia yksiköitä. Tietojensaantioikeus olisi myös ammatillista kuntoutusta toimeenpanevalta taholta. Oikeus saada tietoja tarkoittaisi paitsi eläkkeen hakemista varten laadittuja lääkärinlausuntoja myös oikeutta saada muitakin selvityksiä terveydentilasta ja kuntoutuksesta siltä osin kuin niiden voidaan arvioida olevan välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädetäväksi eläketurvakeskuksen oikeudesta saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä työeläkelisään ja eläkkeeseen oikeuttavan tulevan ajan määrittelyyn vaikuttavista etuuksista tarvittavia tietoja näiden etuuksien myöntäjiltä. Nykyisin tätä koskeva säännös on 17 §:n 1 momentin viimeisessä virkkeessä. Lisäksi momenttiin siirrettäisiin sanamuodoltaan hiukan muutettuna nykyisin TEA:n 3 a §:ssä oleva säännös, jonka mukaan työeläkelisän määrittämiseen tarvittavat tiedot on annettava eläketurvakeskukselle sen määräämällä tavalla seuraavan toukokuun loppuun tai muuhun eläketurvakeskuksen kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä. Säännös saatettaisiin näin lain tasolle ja TEA:n 3 a § voitaisiin kumota lain voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan nojalla eläketurvakeskuksella olisi oikeus saada tietoja lainkohdassa mainituilta tahoilta TEL:ssä säädettyä tilasto- ja tutkimustoimintaansa varten. Tietojen luovuttajina voisivat olla eläkelaitosten lisäksi muun muassa Kansaneläkelaitos, SOLITA-etuuksia myöntävät laitokset ja Ahvenanmaan maakunta. Esimerkiksi nykyisin vuosittain laadittava tilasto Suomen eläkkeensaajista perustuu kan-

saneläke- ja työeläkerekistereihin sekä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta ja Valtiokonttorilta ja Liikennevakuutuskeskuksesta saatuihin tietoihin.

Henkilötietolain 14—16 §:ssä on säännökset henkilötietojen käsittelystä tutkimusta, tilastointia sekä viranomaisten suunnittelu- ja selvitystehtäviä varten. TEL:iin olisi kuitenkin otettava nyt ehdotettu, henkilötietolain säännöksistä poikkeava säännös, koska tietojen luovutuksen yhteydessä vaihtuisi myös salassa pidettäviä tietoja.

17 b §. Pykälässä voimassa olevat takaisinperintää koskevat säännökset siirrettäisiin muuttamattomina 18 §:ään. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin selvyuden vuoksi säännös, joka velvoittaa eläkkeenhakijan antamaan eläkelaitokselle työeläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot. Nykyisin asiasta ei ole laissa säännöstä. Eläkelaitoksen tulisi kuitenkin palveluperiaatteen mukaisesti ilmoittaa eläkkeenhakijalle niistä tiedoista, jotka ovat eläkelaitoksen hallussa tai jotka eläkelaitos voi itse hankkia. Pykälän 2 ja 3 momenttiin siirrettäisiin nykyisen 17 a §:n 1 ja 2 momentin säännökset, kuitenkin siten muutettuna, että ehdotetussa 2 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä tarkemmin yksilöity ne tiedot, joita eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuus koskee. Toisaalta eläkkeensaajan olisi ilmoitettava pykälän 2 momentissa tarkoitetuista muutoksista viipymättä. Ehdotetun 3 momentin mukaan eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvitystä eläkkeen määrään ja saamiseen vaikuttavista sekoista. Jos eläkkeensaaja ei ole toimittanut tietoja eläkelaitoksen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista eläkelaitoksen käytettävissä olevilla tiedoilla. Ehdotettu 3 momentti tekisi nykyisen TEA:n 12 f §:n 1 momentin tarpeettomaksi, joka siten voitaisiin kumota lain voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 4 momentin mukaan eläkkeenhakijan ja -saajan edellä tarkoitettua tiedonantovelvollisuudesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Pykälä ei ehdotetussa muodossaan muuttaisi nykyistä käytäntöä asian selvittämisvelvollisuuden jakautumisesta eläkkeenhakijan tai -saajan ja eläkelaitoksen välillä.

17 c §. Pykälässä nykyisin olevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 17 g §:ään. Samalla pykälässä ehdotetaan säädettäväksi 17 a §:ssä tarkoitettujen tietojen maksullisuudesta. Sillä korvattaisiin nykyisin 17 §:n 2 momentissa olevat säännökset tietojen maksullisuudesta. Lähtökohtana olisi, että eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja TEL:n mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on TEL:n mukaan oikeus saada. Jos kuitenkin 17 a §:ssä tarkoitettut tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia kustannuksia, kustannukset korvattaisiin tietojen luovuttajalle. Tällöin olisi kysymys massaluovutuksena annettavista tiedoista. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöllä olisi oikeus saada kohtuullinen palkkio hänen 17 a §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla antamastaan lausunnosta. Nykyisen lain mukaan vain lääkärinlausunnosta on maksettava kohtuullinen palkkio. Koska lausunnon antajien piiriä ehdotetaan 17 a §:n 1 momentin 2 kohdassa laajennettavaksi nykyisestään, samalla oikeus palkkioon laajennettaisiin koskemaan lääkäreiden lisäksi myös muita terveydenhuollon ammattihenkilöiden kuten esimerkiksi psykologien, terveydenhoitajien ja fysioterapeuttien antamia lausuntoja.

17 d §. Pykälä on uusi. Siinä selkeytettäisiin julkisuuslain sekä VYL:n, eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain tietojen antamista, saamista ja salassapitoa koskevien säännösten soveltamista TEL:n toimeenpanossa saatujen asiakirjojen ja tietojen antamiseen ja salassapitoon. Julkisuuslaissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisen julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaihtiovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tiedon saantia koskevista, yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista julkisuuslain tarkoituksen toteuttamiseksi. Julkisuuslain mukaan viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei julkisuuslaissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä. Julkisuuslaissa säädetään erikseen, mitkä ovat salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat sekä niihin sisältyviä tietoja koskevasta

vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Samoin laissa säädetään salassapidosta poikkeamisesta ja sen lakkaamisesta. Salassa pidettävistä asiakirjoista ja niihin sisältyvistä tiedoista voidaan sanotun lain mukaan antaa tietoja paitsi sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty myös, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Siltä osin kuin tämän lain toimeenpano käsittää henkilötietojen käsittelyä, sovellettaviksi tulevat myös henkilötietolain säännökset, jollei TEL:ssa tai muussa erityislaissa toisin säädetä. Henkilötietolaissa säädetään muun muassa henkilötietojen luovuttamisesta henkilörekisteristä. Henkilötietolain 8 §:n 4 momentin mukaan oikeudesta saada tieto ja muusta henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä, on kuitenkin voimassa, mitä julkisuuslaissa säädetään. Tietojen antamisesta viranomaisen henkilörekisteristä säädetään julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa. Tämä säännös tulee siten sovellettavaksi TEL:n toimeenpanon osalta siltä osin kuin siinä on kysymys julkisen vallan käytöstä. Henkilötietolaissa säädetään lisäksi muusta henkilötietojen käsittelystä kuin tietojen luovutuksesta. Käsittelyllä tarkoitetaan myös henkilötietojen keräämistä, tallettamista, järjestämistä, käyttöä, siirtämistä, säilyttämistä, muuttamista, yhdistämistä, suojaamista, poistamista, tuhoamista ja muita henkilötietoihin kohdistuvia toimenpiteitä. Lisäksi henkilötietolakiin sisältyvät säännökset henkilörekisterin pitäjän velvollisuuksista. Ne koskevat muun muassa rekisteriselosteen laatimista, rekisteröidyn informoimista tietojen käsittelystä, rekisteröidyn tarkastusoikeutta ja sen toteuttamista sekä rekisteriin sisältyvän tiedon korjaamista. Henkilötietolaki tulee näiltä osin sovellettavaksi tätä lakia toimeenpantaessa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn. Henkilötietolain mukaan henkilötietoja saa käsitellä paitsi rekisteröidyn suostumuksella myös silloin, kun käsittelystä säädetään laissa tai käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä.

Henkilötietolain säännösten soveltamisesta ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa ehdotukseen nimenomaista säännöstä.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että julkisuuslakia sovelletaan eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen asiakirjojen ja toimintojen julkisuuteen siltä osin kuin julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Siten kaikki julkisuuslain säännökset tulisivat sellaisinaan sovellettavaksi eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen toiminnan ja asiakirjojen julkisuuteen silloin, kun on kysymys julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettusta julkisen vallan käytöstä eikä TEL:ssa tai muussa erityislaissa ole asiasta julkisuuslaista poikkeavia säännöksiä. Julkisuuslaki olisi näin ollen toissijainen TEL:ssa ja muissa erityislaeissa säädettyyn asiakirjojen ja tietojen saamiseen, luovuttamiseen ja salassapitoon nähden.

Julkisuuslaissa ei ole tarkemmin säädetty, mitä julkisen vallan käytöllä tarkoitetaan. Julkisuuslain perustelujen mukaan julkisen vallan käytön keskeiseen sisältöön on katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Perustelujen mukaan julkisen vallan käyttönä pidetään myös etuuskien myöntämistä. Siten ainakin TEL:n mukainen etuuksia ja vakuuttamisvelvollisuutta sekä vakuutusmaksuja koskeva päätöksenteko olisi julkisen vallan käyttöä. TYEL:n 2 §:n mukaan, mitä VYL:ssa säädetään, koskee myös työeläkevakuutusyhtiötä, jollei TYEL:ssa toisin säädetä. Työeläkevakuutusyhtiön yhtiöoikeudelliseen päätöksentekoon ja hallintoon liittyvät tehtävät ja varojen sijoitustoiminta eivät ole julkisen vallan käyttöä eivätkä myöskään kuulu TEL:n toimeenpanoon, vaan TYEL:ssa ja VYL:ssa säänneltyyn toimintaan. Vastaavasti eläkesäätiöiden ja eläkekassojen toimintaa säätelee osaltaan eläkesäätiölaki ja vakuutuskassalaki ja osaltaan TEL.

Nykyisin yksityisten alojen eläkelakien toimeenpanon osalta tulevat sovellettavaksi myös VYL:n 18 luvun 6 §, 6 b ja 6 c §:n sisältämät vaitiolovelvollisuutta ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset. Niitä vastaavat säännökset on eläkesäätiölain 132, 132 a ja 132 c §:ssä sekä vakuutuskassalain

165, 165 a ja 165 c §:ssä. Nämä yksityisten alojen eläkelaitoksia koskevat säännökset eivät kuitenkaan sellaisenaan sovellu yksityisten alojen eläkejärjestelmän toimeenpanoon, jota säätelee yleislakina myös julkisuuslaki. Siksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan myös, ettei VYL:n ja eläkesäätiölain sekä vakuutuslainsäädännön edellä mainittuja säännöksiä sovellettaisi eläkelaitoksiin yksityisten alojen eläkejärjestelmää täytäntöön pantaessa. Julkisuuslain mukaan salassa pidettävistä asiakirjoista ja niihin sisältyvistä seikoista voidaan antaa tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuudesta on säädetty vain, jos tietojen antamisesta tai oikeudesta tietojen saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Sen vuoksi myös edellä mainittuihin VYL:n, eläkesäätiölain ja vakuutuslainsäädännön säännöksiin sisältyvät määräykset tietojen luovuttamisesta on tarpeellisin osin sisällytetty ehdotettaviin säännöksiin.

VYL:n 18 luvun 6, 6 b ja 6 c § sekä eläkesäätiölain ja vakuutuslainsäädännön vastaavat säännökset jäisivät sovellettaviksi eläkelaitosten toimintaan siltä osin kuin kysymys ei ole yksityisten alojen eläkelaeissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta. Siten näitä säännöksiä sovellettaisiin muun muassa eläkelaitosten yhtiöoikeudelliseen päätöksentekoon ja hallintoon sekä varojen sijoittamiseen.

Pykälän 2 momentissa julkisuuslain soveltamista TEL:n toimeenpanossa saatuihin asiakirjoihin ja tietoihin ehdotetaan laajennettavaksi nykyisestäään. Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitosten TEL:ssä säädetty tehtävät ovat julkisen tehtävän hoitamista. Siltä osin kuin näiden tehtävien hoitaminen ei ole julkisen vallan käyttöä, niiden toiminnassa laadittuihin ja saatuihin asiakirjoihin ja tietoihin sovellettaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan julkisuuslain 22—24 ja 35 §:ää. Näin julkisuuslain mukainen asiakirjasalaisuuden, vaihtelovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon velvoite sekä salassa pidettävien asiakirjojen määrittely laajennettaisiin yhteneväisyyden vuoksi koskemaan myös sitä TEL:n mukaista toi-

mintaa, joka ei kuulu muutoin ollenkaan julkisuuslain soveltamisalan piiriin. Samalla ehdotettu momentti laajentaisi julkisuuslain mukaiset salassapitovelvoitteet koskemaan myös muita sellaisia TEL:n toimeenpanossa saatuja ja laadittuja asiakirjoja ja tietoja, joiden osalta ei ole kysymys julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten laaditusta tai saadusta asiakirjasta tai tiedosta. Myös julkisuuslain 35 §:n salassapitovelvoitteiden rikkomista koskevat rangaistussäädökset tulisivat sovellettaviksi, mikäli julkisuuslain 22—24 §:ää rikottaisiin. Lisäksi julkisuuslain 7 luvun säännökset salassapidosta poikkeamisesta saatettaisiin soveltuvain osin koskemaan momentissa tarkoitettuja tietoja. Momentilla ei ole kuitenkaan tarkoitus saattaa julkisuuslain sisältämää julkisuusperiaatetta ja siihen liittyviä velvollisuuksia tai julkisuuslain muita säännöksiä koskemaan sellaisia asiakirjoja ja tietoja, jotka on saatu tai liittyvät eläkelaitoksen sellaiseen toimintaan, joka ei kuulu julkisen vallan käytön piiriin. Momentilla ei ole myöskään tarkoitettu, että eläkelaitosta ja eläketurvakeskusta pidettäisiin julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuina toimieliminä tällaisia tietoja luovuttaessaan. Sen sijaan säännöksellä on tarkoitus saattaa kaikki TEL:n toimeenpanoon liittyvät asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot sekä näiden velvoitteiden rikkominen yhdenrukaisten säännösten alaisiksi.

Ehdotettu 2 momentti on tarpeen myös siksi, että näitä asiakirjoja ja tietoja eivät pykälän 1 momentin mukaan koske myöskään edellä mainitut VYL:n, eläkesäätiölain ja vakuutuslainsäädännön vaihtelovelvollisuutta ja niistä poikkeamista koskevat säännökset.

Julkisuuslain 22 §:ssä säädetään asiakirjasalaisuudesta ja 23 §:ssä vaihtelovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Julkisuuslain 24 §:ssä on lueteltu salassa pidettävät viranomaisten asiakirjat. Rangaistusseuraamus näiden säännösten rikkomisesta on säädetty julkisuuslain 35 §:ssä. Näin ollen ehdotetun 1 ja 2 momentin nojalla voimassa olevasta TEL:sta voitaisiin kumota 18 §:n 2 momentti, jossa säädetään salassapitovelvollisuudesta, ja 3 momentti, jossa säädetään salassapitovelvollisuuden

rikkomisesta seuraavasta rangaistuksesta. Koska voimassa olevassa TEL:ssä ei ole salassa pidettäviä tietoja koskevaa hyväksikäyttökieltoa, julkisuuslaissa oleva hyväksikäyttökielto koskee jo nykyisinkin lakisääteistä eläketurvaa hoitavien eläkelaitosten ja eläketurvakeskuksen palveluksessa olevia henkilöitä, kun ne hoitavat julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun julkiseen valtaan kuuluvia tehtäviä. Siten ehdotettu momentti ei muuttaisi tältä osin nykyistä tilannetta.

Se, tuleeko julkisuuslain 35 §:ssä oleva viittaussäännös rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädettyyn rangaistukseen virkasalaisuuden rikkomisesta ja tuottamuksellisesta virkasalaisuuden rikkomisesta sovellettavaksi eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen palveluksessa olevaan henkilöön, määräytyisi rikoslain säännösten nojalla. Rikoslain 2 luvun 12 §:ssä on säännökset siitä, mitä virkamiehellä rikoslaissa tarkoitetaan. Mainitun pykälän 3 kohdan mukaan virkamiehellä tarkoitetaan henkilöä, joka lain, asetuksen tai niiden nojalla annetun määräyksen perusteella muussa kuin 1 kohdassa tarkoitettussa yhteisössä käyttää julkista valtaa sekä henkilöä, joka muuten kuin yhteisössä käyttää julkista valtaa. Eläkelaitos ja eläketurvakeskus ovat oikeudelliselta luonteeltaan yksityisoikeudellisia yhteisöjä, vaikka ne laissa säädetyissä rajoissa hoitavatkin julkista tehtävää ja käyttävät muun muassa ratkaisutoiminnassaan julkista valtaa.

Julkisuuslain 7 luvussa on muun muassa 26 §. Sen 3 momentissa säädetään viranomaisen oikeudesta antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tieto toimeksiantajaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten. Pykälän 1 ja 2 momentin nojalla julkisuuslain 26 §:n 3 momenttia sovellettaisiin eläkelaitoksiin ja eläketurvakeskukseen. Siten niillä olisi oikeus antaa salassa pidettäviä tietoja TEL:n toimeenpanoon liittyvän aputehtävän suorittamiseksi tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten. Tällaisia tehtäviä hoitavat mm. eläkelaitosten asiamiehet ja palveluyritykset.

Pykälän 3 momentissa laajennettaisiin julkisuuslain mukaista salassa pidettävien asiakirjojen käsitettä. Julkisuuslaissa

säädetään salassa pidettäviksi yksityisen liike- ja ammattisalaisuuden sisältävät asiakirjat. Niiden lisäksi salassa pidettäviksi säädetään sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityistä elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinon harjoittajalle tabudellista vahinkoa ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Julkisuuslain perustelujen mukaan liike- ja ammattisalaisuuden käsite on varsin suppea. Muut kuin sellaisiksi katsottavat, yksityistä elinkeinotoimintaa koskevat, eläkevakuutuksen toimeenpanoon liittyvät tiedot olisivat siten lähtökohtaisesti julkisia, jos tietojen luovuttaminen niistä ei aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle konkreettista taloudellista vahinkoa. Vaikka yksityisten alojen lakisääteinen eläkevakuuttaminen katsotaan julkisen vallan käytön piiriin kuuluvaksi toiminnaksi, vakuutuksenottajan ja eläkelaitoksen välillä on kysymys lailla säännellystä sopimussuhteesta. TEL:n toimeenpanon yhteydessä saatujen, työnantajan taloudellista asemaa koskevien tietojen kohdalla ei ole yleistä julkisuustarvetta. Siksi salassapitovelvollisuuden käsitettä laajennettaisiin pykälän 3 momentissa julkisuuslain säännöksistä.

17 e §. Pykälä on uusi. Siihen siirrettäisiin nykyisen TEA:n 4 §:n 1 momentin säännökset sanamuodoltaan tarkistettuina. Säännökset saatettaisiin näin lain tasolle uuden perustuslain vaatimusten mukaisesti. TEA:n 4 §:n 1 momentti voitaisiin näin ollen kumota tarpeettomana lain voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 1 momentin mukaan eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen olisi työntekijän pyynnöstä annettava työntekijälle eläkelaitoksen tai eläketurvakeskuksen hallussa olevat hänen eläkeoikeuttaan koskevat tiedot. Velvollisuus työntekijän eläkeoikeutta koskevien tietojen antamiseen koskisi myös vapaakirjatietoja. Selvyyden vuoksi 1 momenttiin otettaisiin myös säännös, jonka mukaan muutoin asianosaisen tiedoksisaantioikeu-

desta ja oikeudesta tarkistaa itsestään rekisteriin tallennetut tiedot, on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan eläkelaitoksella olisi salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien säännösten estämättä oikeus antaa vakuutusmaksun määrittämistä ja kirjanpitoa varten tiedot työntekijälle myönnetyistä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut työntekijä on tai jolle työntekijän työsuhteen perusteella määräytyvät vastuut eläkeistä ja kuntoutusrahasta.

17 f §. Pykälä on uusi. Siinä ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, jolloin eläkelaitos ja eläketurvakeskus voisivat sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien säännösten estämättä antaa TEL:n toimeenpanoon perustuen saamiaan tai hallussaan olevia tietoja eri viranomaisille, laitoksille, vakuutusyhtiöille ja muille tahoille. Julkisuuslain 26 ja 29 §:n mukaan viranomainen ja muu, johon mainittua lakia sovelletaan, voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon muun muassa, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty taikka se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen suostumuksensa. Saman lain 32 §:n mukaan mitä kyseisessä luvussa säädetään salassa pidettävästä asiakirjasta tai salassapidon lakkaamisesta, koskee soveltuvin osin myös vaihtovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa.

Valtaosa säännöksessä ehdotetuista tilanteista on sellaisia, jotka jo nykyisenkin lain nojalla ovat tiedonanto-oikeuden piirissä tai näissä tilanteissa on työeläkejärjestelmässä käytännössä noudatettu tiedonanto-oikeutta. Pykälässä ehdotetuissa tiedonantotilanteissa lähtökohtana olisi, että tiedon antamisesta olisi hyötyä myös lakisääteisen eläkejärjestelmän kannalta. Siten ehdotettu pykälä ei sääntelisi tyhjentyvästi tapauksia, joissa salassa pidettäviä tietoja voidaan yksityisten alojen työeläkejärjestelmästä luovuttaa, vaan luovuttamiseen oikeuttavia tai velvoittavia säännöksiä voi olla myös muissa erityislaeissa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen tiedonanto-oikeudesta. Momentin 1—3 kohtaan tulisi tiedonanto-oikeutta koskevat säännökset ryhmälisäeläketurvan hoitamista, työnantajan aloitteesta lopetetun lisäeläketurvan korvaamista uudella lisäeläketurvalla ja uuden vakuutuksen tekemistä varten. Työnantaja voi täydentää työntekijöidensä lakisääteistä työeläketurvaa työeläkevakuutusyhtiön myöntämällä TEL:n 11 §:n mukaisesti rekisteröidyllä lisäeläketurvalla tai henkivakuutusyhtiön myöntämällä vapaamuotoisella kollektiivisella lisäeläketurvalla, niin sanottuna ryhmäläkevakuutuksella. Nämä vaihtoehdot työnantajan on mahdollista toteuttaa myös olemalla osakkaana vakuutuskauppiain mukaisessa eläkekassassa tai käyttämällä eläkesäätiölain mukaista eläkesäätiötä.

Lisäeläketurvan työsuhtetiedot päivitetään vuosittain. Samalla lasketaan lisäeläke, edellisen vuoden maksu ja kuluvan vuoden ennakkomaksu. Tämän vuosilaskennan yhteydessä vakuutetuille voidaan tehdä myös ennakkolaskelmat eläketurvasta. Vakuutetun siirtyessä eläkkeelle lasketaan lisäeläkkeen määrä, annetaan eläkepäätos ja maksetaan eläke.

Lisäeläketurvan työsuhtetietojen päivittämistä sekä lisäeläkkeen maksujen laskemista varten henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö tarvitsee vakuutettavien henkilöiden työeläketiedot sekä kuluvulta vuodelta että aikaisemmilta vuosilta. Nykyisin näiden tietojen antaminen vapaamuotoisen ryhmälisäeläketurvan hoitajalle on kuitenkin kielletty ilman henkilön suostumusta. Suostumuksen pyytäminen jokaiselta työntekijältä vuosittain vuosilaskentaa varten lisää kustannuksia huomattavasti. Lisäksi kaikkien vakuutettujen suostumuksen saaminen on käytännössä mahdotonta, kun kysymys on henkilöpiiriltään laajoista vakuutuksista. Tämän vuoksi 1 momentin 1 kohtaan otettaisiin säännös, jonka mukaan eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella olisi oikeus antaa voimassa olevan vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä ja mainittua tarkoitusta varten muut

välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai -säätiölle. Säännös ei oikeuttaisi antamaan tietoja yksilöllisiä vakuutuksia varten. Yksilöllisissä vakuutuksissa tietojen antaminen on mahdollista vain vakuutetun antaman yksilöidyn suostumuksen perusteella.

Varsin tavallista on, että työnantajalla on työeläkevakuutusyhtiössä, eläkesäätiössä, eläkekassassa tai henkivakuutusyhtiössä aikaisempi ryhmälisäeläketurvajärjestely, jonka hän purkaa ja korvaa ryhmälisäeläketurvalla muussa henkivakuutusyhtiössä. Tällöin hän yleensä pyytää vakuutustarjoukset muutamilta henkivakuutusyhtiöiltä. Tarjouksen tekemistä varten kukin henkivakuutusyhtiö laskee vakuutettavien henkilöiden lisäeläkkeen tavoitemäärän ja kustannukset. Tämän ne pystyvät tekemään tiettyjen yksilöimättömien tietojen avulla, jolloin salassapitosäämöksä ei rikota, vaikka kunkin työntekijän suostumusta tietojen antamiseen ei vielä olisikaan. Tällaisia yksilöimättömiä tietoja ovat sukupuoli, syntymäaika kuukauden tarkkuudella, työsuhteen alkamisajankohta, eläkkeen perusteena oleva palkka, eläkeikä, lisäeläkkeen tavoite-eläke ja jo ansaittu lisäeläke.

Kun tarjousten perusteella valitun henkivakuutusyhtiön kanssa tehdään vakuutus sopimus, on laskettava vakuutusmaksun tarkka määrä. Laskentaa varten henkivakuutusyhtiö tarvitsee kunkin vakuutettavan henkilön osalta yksilöidyt työeläketiedot sekä kuluvaista että aikaisemmista työsuhteista. Nykyään TEL:n vaitiolo velvollisuutta koskeva säännös kuitenkin kieltää eläketurvakeskusta ja työeläkelaitoksia antamasta tietoja. Tämän vuoksi 1 momentin 2 kohtaan ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan eläketurvakeskulla tai sen suostumuksella eläkelaitoksella on oikeus antaa henkivakuutusyhtiölle ja eläkekassalle tai -säätiölle uuden ryhmälisäeläketurvan ehtojen sopimista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määristä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot silloin, kun jo olemassa oleva lisäeläketurva korvataan muulla vastaavalla lakisääteiseen eläketurvaan liittyväällä eläketurvalla. Eläketurvakeskuksella on

tiedot vakuutetun kokonaistyöeläketurvasta. Uudella vakuutuksenantajalla ei ole tietoa siitä, mistä työeläkelaitoksista vakuutetun työeläketurvaa tulisi tiedustella. Tämän vuoksi tietojen antajana olisi ensisijaisesti eläketurvakeskus. Myös yksittäinen eläkelaitos voisi kuitenkin pykälän 2 momentin nojalla antaa hallussaan olevat tiedot eläketurvakeskuksen suostumuksella. Suostumusmenettelyllä huolehdittaisiin tietojen katavuuden lisäksi yhtenäisestä käytännöstä työeläkejärjestelmässä. Ennen suostumuksen antamista eläketurvakeskus tarkistaisi, että uusi lisäeläketurva vakuutuksenantaja on esittänyt selvityksen siitä, että kysymys on aikaisemman lisäeläketurvan korvaamisesta ja jatkamisesta. Tämä selvitys olisi annettava eläketurvakeskukselle niissäkin tapauksissa, joissa tietojen antajana olisi eläkelaitos. Jos uusi vakuutuksenantaja ei esittäisi mainittua selvitystä, yksilöityjä tietoja ei saisi antaa ilman työntekijän suostumusta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan säännös koskisi vain tilanteita, joissa ryhmälisäeläketurva puretaan työnantajan aloitteesta. Tapauksissa, joissa lisäeläketurvan purkaminen johtuu esimerkiksi eläkesäätiön tai -kassan selvitystilasta, henkivakuutusyhtiön oikeus saada tietoja purkupäätöksen jälkeen perustuu eläkesäätiölakiin ja vakuutuskassalakiin, joiden mukaan näissä tapauksissa on ostettava vastaava etuus toisesta vakuutuslaitoksesta.

Työnantajalla, jolla ei ole voimassa edellä tarkoitettua lisäeläketurvajärjestelyä, on kaksi eri vaihtoehtoa hänen selvittäessään lisäeläketurvan järjestämismahdollisuutta. Toisaalta hän voi pyytää työntekijöiltä suostumukset käyttää heidän palkka- ja muita tietojaan hankkiakseen tarjoukset henkivakuutusyhtiöiltä tai selvittääkseen eläkekassan tai -säätiön perustamismahdollisuuksia. Näin voidaan menetellä, jos vakuutettava henkilöpiiri on pienehkö. Toisena mahdollisuutena on aluksi selvittää lisäeläketurvan vaihtoehtot edellä tarkoitettujen yksilöimättömien tietojen avulla samaan tapaan kuin eläkejärjestelyä vaihdettaessa. Kun vakuutustarjous on hyväksytty tai eläkelaitos päätetty perustaa, tarvitsee eläkelaitos yksityiskohtaiset tiedot lisäeläketurvan ehtojen tarkkaa määrittelyä varten. Tämän vuoksi pykälän 1 mo-

mentin 3 kohtaan otettaisiin säännös, jonka mukaan eläketurvakeskuksella tai sen suostumuksella työeläkelaitoksella olisi oikeus antaa nämä eläketurvien ehtojen tarkkaa määrittelyä varten välttämättömät tiedot eläkkeistä ja eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista. Tietoja ei kuitenkaan saisi antaa, jos työntekijä kieläytyy lisäeläketurvasta tai kieltää antamasta tietojaan. Kieltyminen lisäeläketurvasta tai tietojen antamisen kieltäminen on mahdollista tehdä vielä vakuustarjouksen hyväksymisen jälkeenkin. Tietojen antamisen edellytyksenä olisi myös, että henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai -säätiö on huolehtinut siitä, että työntekijöille on asianmukaisesti selvitetty henkivakuutusyhtiön, eläkekassan tai säätiön mahdollisuus saada tarvittavat tiedot. Tämä voisi tapahtua samassa yhteydessä kuin työnantaja muutoinkin tiedottaa lisäeläketurvasta työntekijöilleen. Henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai -säätiö voisi työnantajan kanssa yhteistoiminnassa huolehtia menettelyn asianmukaisuudesta.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin yksityisten alojen työeläkejärjestelmän osalta oikeudesta antaa tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä asianomaisille viranomaisille ja laitoksille Suomessa ja ulkomailla Suomea sitovien sosiaaliturvasopimusten tai sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen sääntöksen toimeenpanoa varten. Kansaneläkelaitos ja eläketurvakeskus ovat Euroopan yhteisöjen asetusta (ETY) N:o 1408/71 ja Suomea sitovia sosiaaliturvasopimuksia täytäntöön pannaan yhteydessä vastaaviin ulkomaisiin viranomaisiin ja laitoksiin. Toimeenpano edellyttää myös tietojen vaihtamista sekä ulkomaisten että kotimaisten viranomaisten kanssa. Julkisuuslaki edellyttää, että niiden salassapidettävien tietojen luovuttamisesta, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle tai toimielimelle Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen tai sosiaaliturvaa koskevien kansainvälisten tehtävien toimeenpanossa, on säädettävä erikseen lailla. Tämän vuoksi TEL:ssä on tarpeen säätää työeläkejärjestelmän oikeudesta antaa tietoja asianomaisille viranomaisille ja laitoksille.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen

oikeudesta antaa julkisen puolen työeläkejärjestelmiltä saamia salassa pidettäviä tietoja eteenpäin sellaiselle taholle, jolla olisi muutenkin oikeus saada nämä tiedot lain nojalla. Pykälän 4 momentin nojalla tietojen edelleen luovutuksen edellytyksenä olisi, että tietojen antamisen ehdoista on erikseen sovittu asianomaisen tietojen antajan kanssa. Tällä pyritään siihen, että edellä mainitut julkisen puolen eläkelaitokset olisivat tietoisia ja voisivat vaikuttaa siihen, minne heidän eläkelaitokselle tai eläketurvakeskukselle antamia tietoja voidaan edelleenluovuttaa.

Ehdotetun 5 kohdan nojalla eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella olisi oikeus antaa salassapitosäännösten ja muiden tietojen saamista koskevien säännösten estämättä julkisen puolen eläkejärjestelmien täytäntöönpanosta huolehtivilta tahoilta saatuja eläkettä, eläkeoikeutta ja vakuuttamista koskevia tietoja näiden puolesta Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla olisi muutenkin oikeus saada nämä tiedot lain tai työntekijän antaman suostumuksen perusteella. TEL:n 8 §:n 4 momentissa mainittujen säännösten toimeenpanosta huolehtivia tahoja ovat Kansaneläkelaitoksen lisäksi Kuntien eläkevakuutus, Valtiokonttori, evankelis-luterilaisen kirkon keskusrahasto ja ortodoksisen kirkon keskusrahasto, joista evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon keskusrahastot eivät ole eläkelaitoksia. Lisäksi Suomen pankin eläkesäännön nojalla myönnetty eläkkeet maksaa Suomen Pankki. Kuten muualakin laissa, eläkelaitoksella tarkoitetaan myös näitä eläkkeen toimeenpanosta huolehtivia tahoja.

Ehdotetun 5 kohdan nojalla esimerkiksi eläketurvakeskus voisi antaa Kuntien eläkevakuutukselta saamia tietoja yksityisen puolen eläkelaitokselle. Tietojen anto-oikeus tarkoittaisi vain eläkettä, eläkeoikeutta ja vakuuttamista koskevia tietoja. Näitä tietoja koskeva tietojen anto-oikeus rajoitettaisiin vain niihin tietoihin, jotka edellä tarkoitetuilla tahoilla lain nojalla tai vakuutetun antaman suostumuksen perusteella muutenkin olisi oikeus saada. Tietojen edelleenluovuttajalla ei olisi oikeutta lisätä luovutettaviin tietoihin muita hallussaan olevia tietoja.

Sosiaaliturvaa toimeenpanevat vakuutusjärjestelmät muodostavat

kokonaisuuden, jossa yhden järjestelmän maksamat etuudet vaikuttavat myös toisten järjestelmien etuuksiin ja vastuuseen yhteensovitus- ja takautumissäännösten kautta. Sosiaaliturvan toimeenpano tapahtuu osin viranomaisten ja julkisten laitosten, osin yksityisten vakuutus- ja eläkelaitosten toimesta. Näillä tahoilla ei ole aina riittävää tietoa toistensa järjestelmien maksamista etuuksista ja niiden maksamisen perusteista. Tavallisimmin sosiaaliturvan väärinkäytöstä tai siihen kohdistuvasta rikoksesta on kysymys silloin, kun henkilölle maksetaan päällekkäisiä etuuksia useasta eri järjestelmästä sen vuoksi, että hän on ilmoittanut väärin taikka salannut etuuksien myöntämiseen vaikuttavia seikkoja. Sosiaaliturvan tarkoituksen ja yhteiskunnallisen rahoituksen huomioon ottaen on pyrittävä ehkäisemään järjestelmien väärinkäyttö päällekkäisten ja aiheettomien korvausten saamiseksi. Siksi pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen oikeudesta antaa salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tietoja, jotka ovat viranomaiselle välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvien väärinkäytösten ja rikollisuuden torjumiseksi ja selvittämiseksi sekä tiettyjen yksittäisten rikosten syytteen panemiseksi. Säännös mahdollistaa sellaisten välttämättömien tietojen luovuttamisen, joita tarvitaan lähinnä viranomaisyhteistyönä toteutettavien, sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevien, yksittäisten selvitystöiden suorittamiseksi. Säännös ei sen sijaan koske säännönmukaista tietojen luovuttamista. Säännöksen tarkoittama selvityshanke voidaan toteuttaa esimerkiksi ministeriöiden tai muiden hallinto- viranomaisten yhteistyönä. Säännös mahdollistaa siten myös tämän lain mukaisten salassa pidettävien tietojen yhdistämisen salassa pidettävien tietojen yhdistämisen mainitussa tarkoituksessa muiden sosiaaliturvajärjestelmien etuudensaajia koskeviin rekisteritietoihin. Tämän lisäksi mainitussa säännöksessä säädetään oikeudesta luovuttaa tietoja rikosten syytteenpanoa varten. Säännös

on kirjoitettu siten, että se koskee myös edellä mainittujen selvitysten tuloksena ilmenevien väärinkäytös- ja rikosepäilytietojen luovuttamista poliisille rikostutkintaa ja syyttäväviranomaiselle rikosten syytteenpanoa varten. Säännös kattaa tältä osin myös muutkin sosiaaliturvaan kohdistuvat rikokset kuin edellä mainittujen yksittäisten selvitystöiden tuloksena esiin tulleet rikosepäilyt. Säännös on tarpeen, koska poliisilain 35 §:n mukaan poliisilla on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todistena ole laissa kielletty tai rajoitettu. Oikeudenkäymiskaaren mukaan virkamies tai julkista tehtävää tai asiaa toimittamaan valittu tai määrätty ei saa todistaa siitä, mitä hänen tässä toimessaan on salassa pidettävä. Ilman ehdotettavaa säännöstä mm. työntekijän ja työnantajan taloudellista asemaa koskevia tietoja ei saisi tässä tarkoituksessa luovuttaa, koska ne ovat salassa pidettäviä. Nykyisin eläkelaitokset antavat tietoja syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisille vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n sekä eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain vastaavien säännösten nojalla. Koska näitä säännöksiä ei ehdotetun 17 d §:n mukaan sovellettaisi eläkelaitoksiin TEL:n toimeenpanon osalta, TEL:ssä on tarpeen olla oma säännös asiasta. Tiedot, jotka säännöksen perusteella voidaan luovuttaa, ovat tämän lain mukaista etuutta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista ja työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevaa viranomaisen yksittäistä selvitystyötä sekä rikosten syytteenpanoa varten. Työnantajan osalta kysymykseen tulevat mm. tiedot työnantajan nimestä, yritys- ja liiketunnuksesta ja toimialasta. Säännöksessä tarkoitettua yksittäistä selvitystyötä tai yksittäisen rikoksen selvittämistä ja syytteenpanoa varten ei saisi kuitenkaan luovuttaa

terveydentilaa koskevia tietoja.

Pykälän 1 momentin 7 kohtaan siirrettäisiin voimassa olevan 17 §:n 4 momentti sanamuodoltaan tarkistettuna. Momentin mukaan eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella olisi oikeus antaa verohallinnolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat verohallinnolle välttämättömiä ennakoperintälaissa säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Edellytyksenä tietojen antamiselle kuitenkin olisi, että on aihetta epäillä, ettei työnantaja ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan.

Pykälän 1 momentin 8 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen oikeudesta luovuttaa luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle työnantajan TEL:iin perustuvasta ulosottokelpoisesta vakuutusmaksusaatavasta. Säännös on tarpeen ehdotetun TEL:n 17 d §:n 3 momentin vuoksi. Silloin, kun on kysymys luonnollista henkilöä koskevista luottotiedoista, on otettava huomioon myös henkilötietolain 24 §:n informointisäännökset.

Pykälän 2 momentin nojalla eläkelaitos voisi antaa 1 momentin 2 ja 3 kohdan nojalla tietoja vain, jos eläketurvakeskus on antanut siihen luvan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin pelkästään eläketurvakeskusta koskevasta tiedoksianto-oikeudesta. Ehdotetun momentin nojalla eläketurvakeskus voisi 1 momentissa säädetyn lisäksi antaa TEL:n perusteella saamiaan salassa pidettäviä tietoja momentissa tarkemmin rajattuja tarkoituksia varten. Momentin 1 kohdan mukaan eläketurvakeskuksella olisi oikeus antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien säännösten estämättä työntekijäin ryhmähenkivakuutusta hoitavalle poolille ja maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ne tiedot, joita nämä tarvitsevat ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistessaan. Lisäksi eläketurvakeskus voisi antaa edellä tarkoitettuja tietoja vastaavat tiedot Valtiokonttorille ja kunnalliselle eläkelaitokselle ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi. Työntekijäin Ryhmähenkivakuutuspooli perustettiin keskeisten työmarkkinajärjestöjen

sopimuksella vuonna 1976. Sopimuksen mukaan näiden järjestöjen alaisiin työehtosopimuksiin otettiin määräykset, joiden mukaan työnantajien on järjestettävä työntekijöilleen sopimuksessa määritelty ryhmähenkivakuutusturva vuoden 1977 alusta lukien. Vakuutuksenottamisvelvollisuus koskee kaikkia niitä työnantajia, joita sitovassa työehtosopimuksessa tai joiden alalla voimassa olevassa yleisessä valtakunnallisessa työehtosopimuksessa on ryhmähenkivakuutusta koskevat määräykset. Myös julkisen sektorin virka- ja työehtosopimuksissa sovittiin siitä, että valtion, kuntien ja seurakuntien palveluksessa oleville oli järjestettävä ryhmähenkivakuutusta vastaava turva.

Työntekijäin Ryhmähenkivakuutuspoolin jäsenenä on henkivakuutusyhtiötä, jotka myöntävät vakuutukset, ja tapaturmavakuutusyhtiötä, joilla on vakuutusten hoitoon liittyviä tehtäviä. Ryhmähenkivakuutuspooli huolehtii käytännön hallinnollisten asioiden toteuttamisesta ja vastaa vakuutuksenantajien valtuuttamana työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen korvaustoiminnasta. Selvittäessään, täytyvätkö vakuutussumman myöntöedellytykset työntekijän edunsaajalle, pooli tarvitsee eläketurvakeskuksen työsuhderekerissä olevia tietoja.

Pykälän 3 momentin 2 kohdassa säädettäisiin eläketurvakeskuksen oikeudesta antaa 17 ja 17 a §:n nojalla saamia tietoja julkisen puolen työeläkejärjestelmälle. Lainkohdan nojalla eläketurvakeskus voisi antaa samoin edellytyksin kuin 1 momentin 5 kohdan perusteluissa on todettu julkisen puolen eläkejärjestelmien täytäntöönpanosta huolehtiville tahoille niitä tietoja, joita se on saanut 17 ja 17 a §:n säännösten perusteella. Siten eläketurvakeskus voisi antaa muun muassa 17 a §:n 3 momentin nojalla saamansa, työeläkelisän määräämistä varten tarvittavat tiedot edelleen Kuntien eläkevakuutukselle tämän käsitellessä eläkeasiaa, johon näitä tietoja tarvitaan. Lainkohdan tarkoittamaa tietojen antamisoikeutta rajattaisiin kuitenkin pykälän 4 momentissa. Sen nojalla eläketurvakeskuksen olisi emmen tietojen antamista sovittava asianomaisten tietojen antaneiden eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja voidaan antaa.

Muilta kuin ehdotetussa pykälässä säädetyltä

osin tietojen edelleen luovutukseen sovellettaisiin julkisuuslain 26 ja 29 §:ää.

17 g §. Pykälän 1 ja 2 momenttiin siirretään sanamuodoltaan tarkistettuna voimassa olevan 17 c §:n sisältö. Niissä säädetään työeläkevakuutusyhtiön ja sen asiamiehen oikeudesta luovuttaa tietoja samaan vakuutusyrittäjäryhmään tai taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla yritykselle. Koska vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 §:ää ei ehdotetun 17 d §:n mukaan enää sovelletä tämän lain mukaiseen toimintaan, viittaus kyseiseen lainkohtaan poistettaisiin ja korvattaisiin viittauksella salassapitosäännöksiin ja muihin tiedonsaantia koskeviin rajoituksiin.

Pykälän 1 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiö ja sen asiamies voisivat VYL:n ja TEL:n salassapitosäännösten estämättä antaa samaan VYL:n 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyrittäjäryhmään tai VYL:n 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla yritykselle sellaisia vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja, jotka ovat välttämättömiä TEL:n mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Siten esimerkiksi tilanteissa, joissa vakuutusyhtiöiden yhtiöryhmään tai taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvat yritykset tarjoavat asiakkailleen saman nimen alla kokonaisvaltaista asiakaspalvelua, työ- tai kansaneläkehakemuksen vastaanottanut, yrittäjäryhmän toiseen yritykseen työsuhhteessa oleva työntekijä voisi tarkistaa työeläkevakuutusyhtiön rekisteristä tiedon siitä, onko eläkettä hakenut henkilö ollut vakuutettuna yrittäjäryhmään kuuluvassa työeläkevakuutusyhtiössä tai onko hänen kysymänsä työsuhde merkitty työsuhderekisteriin. Koska tietojen anto-oikeus rajoitettaisiin koskemaan vain TEL:n mukaisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja, eläkehakemuksen vastaanottanut työntekijä ei voisi käyttää eläkehakemuksen vastaanottaessaan saamia tietoja hyväksi esimerkiksi samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan henkivakuutusyhtiön tuotteiden tai pankkipalveluiden markkinoinnissa tai myynnissä.

Pykälän 2 momentin mukaan työeläkevakuutusyhtiö voisi luovuttaa edellä mainittuun yrittäjäryhmään tai taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muita asiakashallintaa varten tarpeellisia tietoja. Siten säännös ei estäisi yrittäjäryhmän tai taloudellisen yhteenliittymän yhteisen asiakasrekisterin pitämistä. Luovutettavia tietoja olisivat tiedot työnantajan tai yrittäjän nimestä, henkilö-, yritys-, ja yhteisö-, sekä asiakastunnuksesta, tiedot yhteydenpitoa varten, tiedot yrityksen omistussuhteista ja vakuutusjärjestelystä, palkkasummasta sekä näihin tietoihin rinnastettavat tiedot. Vakuutusjärjestelyä koskeviin tietoihin kuuluisivat tiedot työnantajan ottamista lakisääteisistä lisäeläkevakuutuksista. Muita pykälässä mainittuihin tietoihin rinnastettavia tietoja olisivat mm. tiedot työnantajan osoitteesta, kotipaikasta, kielestä sekä esimerkiksi suoramarkkinointikiellosta. Sen sijaan työnantajan tai yrittäjän taloudellisesta asemasta, lainoista, lainaoikeuksista tai esimerkiksi maksuhäiriöistä ei ehdotetun pykälän perusteella saisi antaa tietoja. Tietojen anto-oikeus ei käsittäisi yksittäisiä TEL-vakuutettuja työntekijöitä koskevia tietoja, vaan kyse olisi TEL-vakuutuksen ottajia (työnantajia) koskevista tiedoista.

Henkilötietolain 8:n 1 momentin 5 kohta mahdollistaa konsernin tai muun taloudellisen yhteenliittymän asiakkaita koskevien tietojen käsittelyn kyseisen yhteenliittymän sisällä. Ehdotettu 2 momentti antaisi vastaavanlaisen tietojenkäsittelyoikeuden niille työeläkevakuutusyhtiöille jotka kuuluvat VYL:n 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyrittäjäryhmään tai VYL:n 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös, jonka nojalla tässä laissa säädetty salassapitovelvoitteet ja salassapito- ja vaihtolovelvollisuuden sekä hyväksikäyttökiellon rikkomisesta seuraava rangaistus ulotettaisiin koskemaan myös tämän pykälän perusteella tietoja saaneita.

17 h §. Pykälä on uusi. Sen 1 momentin mukaan tietoja 17 f ja 17 g §:n nojalla eteenpäin luovuttava taho vastaisi siitä, että

luovutettavien tietojen sisältö on sama kuin alkuperäiseltä luovuttajalta saataessa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 17 f §:n nojalla tietoja eteenpäin luovuttavalle velvollisuus varmistaa, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä luovuttajalta

17 i §. Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin teknisen käyttöyhteyden avaamisesta ja tietojen saamisesta sen avulla. Pykälässä laajennettaisiin tietojen saamisoikeutta teknisen käyttöyhteyden avulla siitä, mitä julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään. Julkisuuslain 29 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen voi antaa toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn tehtävän mukaan otettava päätöksenteossaan huomioon. Jos tällöin on kuitenkin kysymys salassa pidettävistä tiedoista, tietoja saa teknisen käyttöyhteyden avulla hakea vain sellaisista henkilöistä, jotka ovat antaneet siihen suostumuksensa tai salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta on erikseen nimenomaisesti säädetty toisin.

Lakisääteisen sosiaalivakuutusjärjestelmän on lain mukaan otettava etuussäännöksiä soveltaessaan huomioon myös muiden lakisääteisten sosiaalivakuutusjärjestelmien maksamat etuudet. Lakisääteisen sosiaaliturvan etuusasioiden runsaslukuisuus, sosiaaliturvan luonne ja sen toimeenpanolle asetetut nopeus- ja tehokkuusvaatimukset edellyttävät, että tiedot, jotka näiden järjestelmien on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja oikeus tätä varten toisiltaan saada, voivat liikkua mahdollisimman nopeasti ja joustavasti silloinkin, kun tiedot ovat salassa pidettäviä. Sosiaalivakuutusjärjestelmien toimeenpano käsittää usein varsinaisen päätöksenteon lisäksi myös muita laissa säädettyjä toimeenpanotehtäviä. Myös edellä 17 f §:ssä ehdotettu tiedonanto-oikeus lisäeläketurvan hoitamiseksi olisi tarkoituksenmukaista sallia teknisen käyttöyhteyden avulla käsittelyn helpottamiseksi ja nopeuttamiseksi. Siksi ehdotettavassa pykälässä säädetään julkisuuslakia laajemmasta oikeudesta luovuttaa tietoja työeläkejärjestelmästä teknisen käyttöyhteyden avulla.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella myös eläkelaitoksella olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka kyseisellä taholla on tämän tai muun lain nojalla oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten. TEA:n 4 §:n 2 momentin säännös teknisestä käyttöyhteydestä kävisi ehdotetun säännöksen vuoksi tarpeettomaksi. Samalla tavalla eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella olisi 1 momentin 2 kohdan mukaan oikeus avata tekninen käyttöyhteys edellä 17 f §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetylle viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa lainkohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Samoin eläketurvakeskuksella ja eläkelaitoksella olisi pykälän 1 momentin 3 kohdan nojalla oikeus avata tekninen käyttöyhteys tuloverolain 96 §:ssä tarkoitettulle vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi. Jotta kyseisiä tietoja voitaisiin antaa teknisen käyttöyhteyden avulla, asianomaisen henkilön on tullut antaa siihen suostumuksensa. Ehdotettu lainkohta pohjaa tuloverolain 96 §:ään. Sen mukaan vapaaehtoisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuuteen tuloverotuksessa vaikuttaa muun muassa vakuutetun pakolliseen ja muuhun vapaaehtoiseen eläketurvaan perustuvien eläkkeiden määrä. Veromenettelystä annetun lain (1558/1995) 16 §:n 2 momentin mukaan muun muassa vakuutuslaitoksen ja muun eläkelaitoksen on toimitettava verohallinnolle tiedot verovelvollisen maksamista eläkevakuutusmaksuista samoin kuin selvitys maksun vähennyskelpoisuudesta. Tuloverolain 96 §:ssä säädettyä vähennystä laskettaessa tarvitaan eläketurvakeskuksen tietojen lisäksi tietoja viimeisen eläkelaitoksen rekisteristä. Nykyisin eläketurvakeskus ja elä-

kelaitokset voivat antaa vähennyskelpoisuuden selvittämistä varten tarvittavat tiedot ainoastaan paperilla.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan nojalla eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle ehdotetussa 17 f §:n 1—3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamiseksi niille. Koska vapaaehtoisen eläkevakuutuksen hoitamisessa ei ole kyse julkisen tehtävän hoitamisesta eivätkä vapaaehtoista eläkevakuutusta hoitavat tahot ole tässä tehtävässään julkisuuslain tarkoittamia viranomaisia tai näihin rinnastettavia, ehdotettu säännös olisi tarpeen tietojen saamisen nopeuttamiseksi.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan nojalla saamia tietoja vapaaehtoista lisäeläketurvaa hoitavat vakuutusyhtiöt voisivat käyttää vain kyseisen lisäeläketurvan määrittelyä varten. Siten tietojen saaminen teknisen käyttöyhteyden kautta muihin, esimerkiksi markkinointitarkoituksiin, ei olisi lain mukaan mahdollista. Tietojen saaminen ja käyttöyhteyden saaminen markkinointia varten edellyttäisi rekisteröidyn suostumusta.

Yhtiömuotoiset työeläkelaitokset ovat usein osa vakuutusryhmää, jossa on myös muun muassa henkivakuutusyhtiö. Työeläkevakuutusyhtiöllä on tekninen käyttöyhteys eläketurvakeskuksen rekistereihin työeläkelakien täytäntöönpanoa varten. Samat toimihenkilöt hoitavat usein sekä työeläkeasioita että vapaaehtoisia lisäeläkkeitä koskevia asioita. Muuhun kuin välittömästi työeläkelakien täytäntöönpanoa varten, kuten henkivakuutusasioiden hoitamista tai vapaaehtoisten vakuutusten markkinoimista varten, työeläkevakuutusyhtiön toimihenkilö tai asiamies voisi hyödyntää käyttöyhteyttä ainoastaan asianomaisen rekisteröidyn kirjallisella valtuutuksella, joka sisältäisi oikeuden paitsi välttämättömien työeläketietojen saamiseen myös käyttöyhteyden hyödyntämiseen. Joissakin tapauksissa olisi asian selvittämistä varten tarpeen saada tiedot yksityiskohtaisempana, siinä laajuudessa kuin ne normaalisti sisältyvät työntekijälle henkilökohtaisesti annettavaan työsuhterekisterioitteeseen. Tällöin valtuutuksen tulisi sisältää toteamus näistä tiedois-

ta. Samalla valtuutuksen saaneella asiamiehellä olisi mahdollisuus antaa ote rekisteristä myös työntekijälle itselleen, jolloin rekisteritietojen oikeellisuus voitaisiin yhdessä tarkistaa. Eläketurvakeskus vahvistaisi valtuutuksen sanamuodon, jolloin menettely olisi yhtenäinen kaikissa henkivakuutusyhtiöissä.

Säännöstö teknisen käyttöyhteyden mahdollistamisesta siihen liittyvine rajoituksineen koskisi sekä vakuutusryhmää ja muita työeläkeyhtiön kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvia vakuutusyhtiöitä että muita henkivakuutusyhtiöitä. Henkivakuutusyhtiön palveluksessa oleva henkilö on työeläketietoihin nähden vaihtoehtoinen VYL:n 18 luvun 6 §:n perusteella.

Ennen kuin eläketurvakeskus antaisi suostumuksensa eläkelaitokselle teknisen käyttöyhteyden avaamiseen, eläketurvakeskus varmistaisi, että käyttöyhteys täyttää samat ehdot kuin sen avatessa käyttöyhteyden omiin rekistereihinsä.

Pykälän 2 momentin mukaan eläketurvakeskuksella olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys ryhmähenkivakuutusta hoitavalle poolille, maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, Valtiokonttorille ja kunnalliselle eläkelaitokselle 17 f §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten sekä 17 f §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten asianomaisille tahoille. Momentissa ensin mainitusta käyttöyhteydestä säädetään nykyisin TEA:n 4 §:n 2 momentissa, joka tulisi näin ollen kumota lain voimaantulosäännöksessä.

Pykälän 3 momentin mukaan 17 f §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja saisi antaa teknisen käyttöyhteyden avulla vain, jos tästä on 17 f §:n 4 momentin mukaisesti sovitettu asianomaisten eläkelaitosten kanssa, joilta käyttöyhteyden avaaja on luovutettavat tiedot saanut.

Pykälän 4 momentti, pykälän 1 momentin 3 kohtaa lukuun ottamatta, sallisi pykälässä tarkoitettujen tietojen antamisen teknisen käyttöyhteyden avulla ilman asianomaisen henkilön suostumusta silloinkin, kun kyse olisi salassa pidettävistä tiedoista.

Teknisen käyttöyhteyden saajan on

julkisuuslain 13 §:n 2 momentin ja sen hyvää tiedonhallintatapaa koskevan 18 §:n perusteella annettava ennen käyttöyhteyden avaamista sen avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. Henkilötietolain 32 §:n mukaan rekisterinpitäjän tulee toteuttaa tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi asiattomalta pääsylvä tietoihin tai muulta laittomalta käsittelyltä myös silloin, kun kysymys on teknisestä käyttöyhteydestä. Toimenpiteiden toteuttamisessa on otettava huomioon muun muassa käytettävissä olevat tekniset mahdollisuudet, toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset, käsiteltävien tietojen laatu, määrä ja ikä sekä käyttöyhteyden merkitys yksityisyyden suojan kannalta. Teknisen käyttöyhteyden avaajan on myös omalta osaltaan varmistettava tietojen suojaus.

Tarkoituksena olisi, että pykälässä tarkoitettuja käyttölupia annettaisiin yhtiötä kohti vain niin monta kuin yleisöpalvelun joustava toiminta edellyttää. Käyttöoikeus tulisi kaikissa tapauksissa antaa vain välttämättömiin tietoihin. Kussakin teknistä käyttöyhteyttä koskevassa sopimuksessa tulisi olla määräykset käyttöyhteyden hakemisesta ja myöntämisestä, käyttöoikeuden voimassaoloajasta, henkilöistä, jotka saavat yhteyttä käyttää, vastuusta, valtuutuksesta ja muista käyttöedellytyksistä. Tämän lisäksi sopimuksissa tulisi olla määräykset siitä, miten tietojen suojaaminen ja salassapito on toteutettava, miten seuranta järjestetään sekä väärinkäytösten seuraamuksista.

Eläketurvakeskuksen ja eläkelaitosten päätösvallassa olisi, annetaanko tiedot käyttöyhteyden avulla vai muulla tavalla. Tietojen antamisesta aiheutuvat kustannukset voitaisiin periä tietojen vastaanottajalta.

17 j §. Pykälä on uusi. Sen nojalla eläkelaitoksen olisi annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä eläkelaitos voi hankkia hakijaa koskevia tietoja ja mihin näitä tietoja voidaan päätöksentekoa varten luovuttaa. Momentissa ehdotetun ennakoilmoitusvelvollisuuden noudattamiseen riittäisi, että eläkkeenhakijan saamassa eläkehakemuslomakkeessa olisi

ilmoitettu säännöksen edellyttämät tiedot.

17 k §. Pykälä on uusi. Siihen ehdotetaan siirrettäväksi muutettuina ja täydennettyinä nykyisen 18 §:n 1 ja 4 momentin säännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin *työntekijäin eläkelain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta* seuraavasta rangaistuksesta. Voimassa oleviin TEL:n säännöksiin verrattuna ehdotetussa lainkohdassa myös työnantajan edustaja voitaisiin tuomita lainkohdan nojalla sakkoon. Rangaistaviin tekoihin lisättäisiin työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden tahallinen laiminlyönti ja työntekijäin eläkemaksun tahallinen väärin pidättäminen. Näiden lisäysten ottaminen lakiin on työeläkejärjestelmän täytäntöönpanon kannalta perusteltua. Edellytyksenä lainkohdassa ehdotetulle sakkorangaistukselle olisi, että teko on tahallinen ja ettei teko huomion ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen taikka teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Säännöksessä tarkoitetut teot olisivat virallisen syytteen alaisia eikä asianomistajarikoksia kuten voimassa olevassa laissa säädetty työnantajavelvollisuuksien rikkomiset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin *työntekijäin eläkelain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta*. Ehdotettu momentti koskisi työnantajaa ja hänen edustajaansa. Voimassa olevassa TEL:ssä ei ole nykyisin rangaistussäännöstä sellaisista tapauksista, joista ehdotetussa lainkohdassa säädetään rangaistusseuraamus. Työeläkejärjestelmän täytäntöönpanon kannalta olisi kuitenkin tarpeen, että muissakin kuin 1 momentissa säädetyissä tapauksissa, tietojen antamisen rikkomisesta olisi mahdollista tuomita rangaistus. Myös tämän säännöksen nojalla sakkorangaistus voidaan tuomita vain, jos teko on tahallinen eikä sitä voida pitää vähäisenä eikä teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Ehdotetun 17 b §:n 3 momentin mukaan, jos eläkkeensaaja laiminlyö toimittaa eläkelaitokselle lainkohdassa tarkoitetut tiedot, eläkelaitos voi ratkaista asian käytettävissään olevilla tiedoilla. Tämän vuoksi ehdotetussa lainkohdassa ei olisi tarpeen säätää rangaistusseuraamusta eläkkeenhakijan tai

-saajan tietojen antamisen laiminlyönnistä. Myös tässä momentissa tarkoitetut teot olisivat virallisen syytteen alaisia.

Vaikka pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitetut teot olisivat virallisen syytteen alaisia, tämä ei tarkoita, että eläkelaitoksen olisi aina ilmoitettava tietonsa tulleesta teosta poliisille tai syyttäjälle. Eläkelaitos voisi harkita, onko teko kokonaisuutena arvostellen niin vähäinen, ettei teosta ilmoittaminen ole tarpeen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, mitä työnantajalla ja hänen edustajallaan tarkoitetaan. Vastaavanlainen säännös muun muassa rikoslain 47 luvun 8 §:ssä.

Pykälän 4 momentissa olisi tarkempi säännös siitä, kenet voidaan tuomita pykälässä tarkoitettuihin rangaistuksiin. Sen mukaan rangaistukseen tuomitaan se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai rangaistus on. Vastaavanlainen säännös on muun muassa rikoslain 47 luvun 7 §:ssä.

18 §. Pykälään siirrettäisiin voimassa olevan lain 17 b §:n sisältö sellaisenaan. Myös pykälän edellä oleva väliotsikko muutettaisiin, jolloin uusi väliotsikko olisi *Etuuden takaisinperintä ja kuittaus*.

Pykälän 1 momentissa nykyisin olevat säännökset siirrettäisiin muutettuina ehdotettuun 17 k §:ään. Pykälän 2 ja 3 momentissa nykyisin olevat säännökset olisivat ehdotetun 17 d §:n vuoksi tarpeettomia. Pykälän 4 momentin säännös olisi ehdotetun 17 k §:n vuoksi tarpeeton, koska kyseisen pykälän nojalla siinä säädetty rikokset olisivat vastoin nykyisen 4 momentin säännöstä virallisen syytteen alaisia.

20 §. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Salassapitovelvollisuus koskee tietoja, ei asian käsittelyä sinänsä. Siten asian käsittely eläkelautakunnassa voisi tapahtua suljetuin ovin siltä osin kuin lautakunnassa käsitellään salassa pidettäviä tietoja. Lisäksi eläkelautakunnalle annettaisiin oikeus määrätä asia käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Momenttiin otettaisiin myös maininta, jonka mukaan suullisessa käsittelyssä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun

lain (945/1984) säännöksiä.

Eläkelautakunnan asioiden käsittelyyn sovellettavassa hallintolainkäyttölaissa on säännökset asioiden suullisesta käsittelystä, mutta ei siitä, milloin suullinen käsittely on toimitettava yleisön läsnä olematta. Eläkelautakunnassa käsiteltävät muutoksenhakuasiat liittyvät usein muutoksenhakijan työkykyyn, hänen työskentelyynsä ja siitä saamaansa palkkaan tai eläkkeen määrään. Työkykyä koskevien asioiden käsittelyä edellyttää muutoksenhakijan terveydentilaa koskevien selvitysten käsittelyä. Henkilön terveydentilaa koskevat asiakirjat on julkisuuslaissa säädetty salassa pidettäviksi. Julkisuuslain mukainen salassapitovelvollisuus on muun muassa terveydentilaa koskevien tietojen osalta ehdoton. Muutoksenhakijan yksityisyyden suojaamiseksi suullinen käsittely olisi eläkelautakunnassa toimitettava yleisön läsnä olematta, kun siinä käsitellään salassa pidettäviä tietoja. Lisäksi eläkelautakunnalle olisi syytä antaa harkinnanvarainen oikeus toimittaa suullinen käsittely yleisön läsnä olematta niissäkin tilanteissa, joissa ei käsitellä suoranaisesti salassa pidettäviä asioita, mutta joissa asioiden julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Muilta osin noudatettaisiin oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain säännöksiä. Vastaavansäilytöinen säännös on myös hallinto-oikeuslain (430/1999) 22 §:ssä.

Samalla pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Sen mukaan eläkelautakunnalla olisi oikeus saada virka-apua. Eläkelautakunta voi ensimmäisenä muutoksenhakuasteena tarvita viranomaisilta virka-apua esimerkiksi turvata tarkastuksen järjestämiseksi suullisessa käsittelyssä. Työeläkejärjestelmän viimeisen muutoksenhakuasteen, vakuutus oikeuden, oikeudesta saada virka-apua säädetään vakuutus oikeudesta annetun lain (14/1958) 7 §:ssä.

Pykälään lisättäisiin myös uusi 4 momentti. Siihen otettaisiin nykyisin laista puuttuva valtuutussäännös, joka oikeuttaa säätämään eläkelautakunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä eläkelautakunnassa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. TEA:ssa on jo säädetty kysymyksessä olevista seikoista tarkemmin. Lisäksi momenttiin lisättäisiin valtuutussäännös, jonka mukaan tarkempia

määräyksiä eläkelautakunnasta annetaan eläkelautakunnan työjärjestyksessä. Momenttiin siirrettäisiin myös nykyisin TEA:ssa oleva säännös, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa eläkelautakunnan työjärjestyksen.

1.2. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki

10 §. Pykälän 1 momentin loppuun ehdotetaan lisättäväksi valtuutussäännös, jonka mukaan vakuutusmaksun suoritusajasta ja suoritustavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Jo nyt LEA:n 3 §:ssä on tarkemmat säännökset siitä, milloin ja miten työnantajan on suoritettava vakuutusmaksu työeläkekassalle. Ehdotetun valtuutussäännöksen lisääminen lakiin perustuu uuden perustuslain 80 §:ään.

Pykälän 4 momenttiin siirrettäisiin siinä jo olevien säännöksiä lisäksi nykyisen LEA:n 7 §:n säännös työeläkekassan oikeudesta periä työnantajalta viivästyneelle vakuutusmaksulle viivästymisen ajalta viivästyskorkoa. Tämän lisäyksen vuoksi momentin sanamuotoa jouduttaisiin samalla hieman tarkistamaan, mutta muutos ei asiallisesti muuttaisi työeläkekassan oikeutta periä viivästyskorkoa. Ehdotettu muutos tekisi LEA 7 §:n tarpeettomaksi, joten se ehdotetaan lain voimaantulosäännöksessä kumottavaksi. Ehdotettu muutos perustuu uuden perustuslain 80 §:ään.

10 c §. Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti. Siihen siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuna nykyisen LEA:n 4 §:n säännös, jonka mukaan eläketurvakeskuksen tulee vakuutetun pyynnöstä antaa hänelle kirjallinen ilmoitus TEL-indeksillä muunnetusta yhteenlasketusta palkkamäärästä, josta hänen työsuhteensa perusteella on työeläkekassalle suoritettu vakuutusmaksuja. Säännös saatettaisiin näin uuden perustuslain vaatimusten mukaisesti lain tasoiseksi. Asialliselta sisällöltään säännöstä ei muutettaisi. Ehdotettu muutos tekisi LEA:n 4 §:n tarpeettomaksi, joten se ehdotetaan lain voimaantulosäännöksessä kumottavaksi.

13 a §. Pykälään lisättäisiin viittaus ehdotettuun TEL:n 3 §:n 3 momenttiin. Pykälässä jo nykyisinkin oleva viittaus TEL:n 8 b §:ään

tekee LEA:n 8 §:n tarpeettomaksi, joten LEA:n 8 § kumottaisiin lain voimaantulosäännöksessä. Lisäksi pykälän viittaukset tarkistettaisiin TEL:iin ehdotettujen muutosten vuoksi siten, että TEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös LEL-eläkejärjestelmää. Samalla lainkohdan viittaukset TEL:iin tarkistettaisiin TEL:n säännöksiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin LEL-eläketurvan toimeenpano olisi mahdollisimman yhdenmukainen TEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Muissa laeissa olevien TEL:iin viittaavien säännösten kautta työeläkekassalla olisi oikeus saada tietoja myös muiden työeläkelätkien kuin LEL:n täytäntöönpanoa varten. Näitä tietoja tarvitaan esimerkiksi maksettessa niin sanottuna viimeisenä laotoksena muiden työeläkelätkien mukaisia vapaakirja-eläkkeitä.

Lisäksi pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jossa vakuutuskassalain 165 ja 165 a-165 c §:n säännökset tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta ulotettaisiin soveltuvin osin koskemaan LEL työeläkekassan toimintaa siltä osin, kun kysymys on muusta kuin eläketurvan toimeenpanoa koskevasta toiminnasta. Tällaista toimintaa olisi mm. LEL työeläkekassan yhteisöoikeudellinen päätöksenteko, hallinto ja varojen sijoitustoiminta.

1.3. Taitelijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki

7 §. Pykälän 4 momentissa mainitaan esiintyvien taitelijoiden eläkekassa. Esiintyvien taitelijoiden eläkekassan nimi on muutettu vuoden 1998 alusta voimaan tulleella lain muutoksella (1056/1997) esiintyvien taitelijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaksi. Momentin sanamuoto tarkistettaisiin edellä mainitusta syystä voimassa olevaa lakia vastaavaksi.

8 §. Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin siinä jo olevien säännösten lisäksi nykyisin TaEA:n 1 §:ssä oleva säännös esiintyvien taitelijoiden ja eräiden erityisryhmien

eläkekassan oikeudesta periä työnantajalta viivästyneelle vakuutusmaksulle viivästyksen ajalta viivästyskorkoa. Tämän lisäyksen vuoksi momentin sanamuotoa jouduttaisiin samalla hieman tarkistamaan. Ehdotettu muutos tekisi TaEA:n 1 §:n tarpeettomaksi, joten se ehdotetaan lain voimaantulosäännöksessä kumottavaksi. Muutos ei asiallisesti muuttaisi kyseisen eläkekassan oikeutta periä viivästyskorkoa. Ehdotettu muutos perustuu uuden perustuslain 80 §:ään.

11 § Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka vastaa edellä ehdotettua LEL:n 13 a §:n 2 momenttia.

1.4. Yrittäjien eläkelaki

9 §. Pykälän 4 momentti pysyisi sisällöltään muuten ennallaan, mutta momentin viimeiseen virkkeeseen siirrettäisiin YEA:n 4 §:n toisen virkkeen sisältö, joka näin saatettaisiin lain tasolle uuden perustuslain vaatimusten mukaisesti.

17 §. Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset tarkistettaisiin TEL:iin ehdotettujen muutosten vuoksi siten, että TEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös yrittäjien eläkejärjestelmää. Samalla lainkohdan viittaukset TEL:iin tarkistettaisiin TEL:n säännöksiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin yrittäjien eläketurvan toimeenpano olisi mahdollisimman yhdenmukainen TEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Pykälän 4 momentin viittaukset TEL:iin muutettaisiin viittauksiksi muutosehdotuksen asianomaisiin pykäliin. Tämän myötä YEA:n 3 a ja 4 § kävisivät tarpeettomiksi.

Pykälään lisättäisiin uusi 5, 6 ja 8 momentti ja samalla pykälän nykyinen 5 momentti siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuna pykälän 7 momentiksi.

Pykälään ehdotettuun 5 ja 6 momenttiin siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuina nykyisin YEA:n 2 §:ssä olevat säännökset yrittäjän velvollisuudesta ilmoittaa eläkelaitokselle YEL-vakuuttamiseen vaikuttavista seikoista.

Pykälän 8 momentti perustuu sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta annettuun lakiin (511/2001), joka mahdollistaa

YEL-työtulon käyttämisen verotuksessa todetun ansiotulon sijasta sairausvakuutuslain mukaisia ansionmenetysetuuksia laskettaessa. Sairausvakuutuslain muutos tulee kaikilta osin voimaan vuoden 2004 alusta, jonka jälkeen kaikilla YEL-vakuutetuilla sekä sairausvakuutuslain mukaiset etuudet että niiden rahoittamiseksi perittävä sairausvakuutusmaksu määräytyisivät yksinomaan YEL-työtulon perusteella. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi tietojen luovuttamisesta näitä tarkoituksia varten Kansaneläkelaitokselle ja verohallinnolle.

Muissa laeissa olevien TEL:iin viittaavien säännösten kautta eläkelaitoksella olisi oikeus saada tietoja myös muiden työeläkelakien kuin YEL:n täytäntöönpanoa varten. Näitä tietoja tarvitaan esimerkiksi maksettaessa niin sanottuna viimeisenä laitoksena muiden työeläkelakien mukaisia vapaakirja-eläkkeitä.

1.5. Maatalousyrittäjien eläkelaki

10 §. Pykälän 5 momentti pysyisi muuten ennallaan, mutta momentin viimeiseksi virkkeeksi siirrettäisiin MYEA:n 4 §:n toisen virkkeen sisältö, joka näin saatettaisiin lain tasolle uuden perustuslain vaatimusten mukaisesti.

18 §. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus 16 §:n 3 momenttiin tarkistettaisiin viittaukseksi 16 b §:n 1 momenttiin. Ehdotettu tarkistus on jäänyt epähuomiossa tekemättä lainmuutoksen 1045/1999 yhteydessä. Samalla lainmuutoksella 287/1999 kumottu 2 momentti poistettaisiin pykälästä.

19 §. Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset tarkistettaisiin TEL:iin ehdotettujen muutosten vuoksi siten, että TEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös maatalousyrittäjien eläkejärjestelmää. Samalla lainkohdan viittaukset TEL:iin tarkistettaisiin TEL:n säännöksiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin maatalousyrittäjien eläketurvan toimeenpano maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olisi mahdollisimman yhdenmukainen TEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Momentissa jo nykyisinkin oleva viittaus TEL:n 8 b §:ään tekee MYEA:n 12 §:n tarpeettomaksi, joten se kumottaisiin lain voimaantulosäännöksessä.

Pykälän viittaukset TEL:iin merkitsisivät muun muassa sitä, että eläketurvakeskus voisi saada ja antaa tietoja paitsi TEL:n, myös MYEL:n täytäntöönpanoa varten. Lisäksi säännös toisi viitattujen säännösten tarkoituksissa asioissa MYEL:n osalta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle samat oikeudet ja velvollisuudet kuin TEL antaa TEL:n mukaisille eläkelaitoksille ja eläketurvakeskukselle. Muissa laeissa olevien TEL:iin viittaavien säännösten kautta maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus saada tietoja myös muiden työeläkelakien kuin MYEL:n täytäntöönpanoa varten. Näitä tietoja tarvitaan esimerkiksi maksettaessa niin sanottuna viimeisenä laitoksena muiden työeläkelakien mukaisia vapaakirjaeläkkeitä.

Pykälän 4 momentin viittaukset TEL:iin muutettaisiin vastaamaan TEL:iin ehdotettuja muutoksia.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaukset vakuutuslainsäädännön 165 ja 165 a-165 c §:n säännöksiin tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta siten, että ne koskisivat myös maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintaa siltä osin kun kysymys on muusta kuin eläketurvan toimeenpanoa koskevasta toiminnasta. Ehdotettu lainkohta vastaa ehdotettua LEL:n 13 a §:n 2 momentin säännöstä.

Pykälän nykyiset 5 ja 6 momentti siirtyisivät sanamuodoltaan tarkistettuina ehdotetun 19 b §:n 2 ja 3 momentiksi ja 7 momentti siirtyisi muutettuna 19 c §:n 1 momentiksi. Pykälän 6 ja 7 momenttia ei sovellettaisi. Pykälän nykyiset 6 ja 7 momentti olisivat siten nyt ehdotetun väliaikaislain ajan tarpeettomia, joten niitä ei sovellettaisi mainittuna aikana.

19 a §. Pykälä on uusi. Siihen siirrettäisiin sanamuodoltaan tarkistettuina nykyisin MYEA:n 2 §:ssä olevat säännökset maatalousyrittäjän velvollisuudesta ilmoittaa eläkelaitokselle MYEL-vakuuttamiseen vaikuttavista seikoista. Samalla MYEA:n 2 § kumottaisiin lain voimaantulosäännöksessä.

19 b §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös maatalousyrittäjien elä-

kelaitoksen oikeudesta käyttää MYEL:n mukaista asiaa käsitellessään myös niitä tietoja, jotka se on saanut käsitellessään sellaisten muiden lakien mukaisia asioita, joiden täytäntöönpanosta se vastaa. Nämä lait on lueteltu 16 §:ssä. Edellytyksenä näiden tietojen käyttämiselle olisi kuitenkin, että on ilmeistä, että käytettävät tiedot vaikuttavat MYEL:n mukaiseen etuuteen ja tietojen käyttö on välttämätöntä MYEL:n mukaisten etuuksien täytäntöönpanossa ja niiden oikeellisuuden varmistamisessa. Tietoja voitaisiin käyttää vain sillä edellytyksellä, että maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi muutoinkin MYEL:n perusteella oikeus saada kyseiset tiedot. Lisäksi etuuden hakijalle tulisi ilmoittaa etukäteen mahdollisesta tietojen käytöstä. Tällainen tietojen käyttömahdollisuus on perusteltua sen vuoksi, ettei samoja tietoja, jotka jo ovat maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa, tarvitsisi hankkia toistamiseen. Ennakoilmoituksen noudattamiseen riittäisi, että asianomaisissa etuushakemuslomakkeissa olisi tästä ilmoitettu.

Tähän pykälään siirrettäisiin myös sanamuodoltaan tarkistettuna erityissäännökset nykyisestä 19 §:n 5 ja 6 momentista, jotka koskevat veroviranomaisen sekä paliskuntain ja paliskuntain yhdistyksen velvollisuutta antaa tietoja. Lisäksi maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tulisi oikeus saada tietoja maa- ja metsätalousministeriön maaseutuelinkeinorekisteristä sekä maa- ja metsätalousministeriön kalastuksen osalta pitämistä rekistereistä samojen periaatteiden mukaan, joita nykyisin noudatetaan verotajalta saatavien tietojen osalta.

19 c §. Pykälä on uusi. Tietojen antamisesta liikennevahingon korvauksen laskemista varten on säännökset nykyisessä 19 §:n 7 momentissa. Nämä säännökset siirrettäisiin tämän pykälän 1 momentin 1 kohdaksi. Momentin kohdat 2 ja 3 ovat uusia ja perustuvat sairausvakuutuslain 16 ja 33 §:n muuttamisesta annettuun lakiin 511/2001, joka mahdollistaa MYEL-työtulon käyttämisen verotuksessa todettujen ansiotulojen sijasta sairausvakuutuslain mukaisia ansionmenetysetuuksia laskettaessa. Sairausvakuutuslain muutos tulee kaikilta osin voimaan vuoden 2004 alusta, jonka jälkeen kai-

killä MYEL-vakuutetuilla sekä sairausvakuutuslain mukaiset etuudet että niiden rahoittamiseksi perittävä sairausvakuutusmaksu määräytyisivät yksinomaan MYEL-työtulon perusteella. Momentin 2 ja 3 kohdissa ehdotetaan säädettäväksi tietojen luovutuksesta näitä tarkoituksia varten Kansaneläkelaitokselle ja verohallinnolle. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi velvollisuus ilmoittaa vajaavaltaiselle suorittamastaan ryhmähenkivakuutuskorvauksesta vajaavaltaisen kotikunnan holhousviranomaiselle. Säännös vastaisi vakuutusopimuslain (543/1994) 70 §:n 2 momentista ilmenevää periaatetta ja vastaava velvollisuus on muun muassa kunnallisella eläkelaitoksella sen maksaessa vajaavaltaiselle taloudellista tukea, joka vastaa MYEL:n ryhmähenkivakuutuskorvausta.

1.6. Luopumiseläkelaki

24 §. Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin siten, että TEL:iin ja MYEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös maatalousyrittäjien luopumiseläkejärjestelmää. Samalla viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin maatalousyrittäjien luopumiseläkkeen toimeenpano maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olisi mahdollisimman yhdenmukainen MYEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Pykälän 2 momentti korvautuisi viittauksella TEL:n 17 a §:n 1 momenttiin ja olisi siten tarpeeton.

Pykälän viittaukset merkitsisivät muun muassa sitä, että eläketurvakeskus voisi saada ja antaa tietoja paitsi TEL:n, myös tämän lain täytäntöönpanoa varten. Lisäksi säännös toisi tietojen saamista ja antamista koskevissa asioissa luopumiseläkkeen osalta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle samat oikeudet ja velvollisuudet kuin TEL antaa TEL:n mukaisille eläkelaitoksille ja eläketurvakeskukselle.

1.7. Laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä

43 §. Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin siten, että TEL:iin ja MYEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdosjärjestelmää. Samalla viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeen toimeenpano maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olisi mahdollisimman yhdenmukainen MYEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Viittaukset merkitsisivät muun muassa sitä, että eläketurvakeskus voisi saada ja antaa tietoja paitsi TEL:n, myös tämän lain täytäntöönpanoa varten. Lisäksi säännös toisi tietojen saamista ja antamista koskevissa asioissa sukupolvenvaihdoseläkkeen osalta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle samat oikeudet ja velvollisuudet kuin TEL antaa TEL:n mukaisille eläkelaitoksille ja eläketurvakeskukselle.

1.8. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta

37 §. Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin siten, että TEL:iin ja MYEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös maatalousyrittäjien luopumiskorvausjärjestelmää. Samalla viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin maatalousyrittäjien luopumiskorvauksen toimeenpano maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olisi mahdollisimman yhdenmukainen MYEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Viittaukset merkitsisivät muun muassa sitä, että eläketurvakeskus voisi saada ja antaa tietoja paitsi TEL:n, myös tämän lain täytäntöönpanoa varten. Lisäksi säännös toisi tietojen saamista ja antamista koskevissa asioissa luopumiskorvauksen osalta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle samat oikeudet ja velvollisuudet kuin TEL antaa TEL:n mukaisille eläkelaitoksille ja eläketurvakeskukselle.

1.9. Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta

40 §. Pykälän 1 momentissa olevat viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin siten, että TEL:iin ja MYEL:iin ehdotetut tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskevat säännökset koskisivat soveltuvin osin myös maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmää. Samalla viittaukset TEL:iin ja MYEL:iin tarkistettaisiin ehdotettujen pykäläjärjestelyjen vuoksi. Näin maatalousyrittäjien luopumistuen toimeenpano maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa olisi mahdollisimman yhdenmukainen MYEL-eläketurvan toimeenpanon kanssa.

Viittaukset merkitsisivät muun muassa sitä, että eläketurvakeskus voisi saada ja antaa tietoja paitsi TEL:n, myös tämän lain täytäntöönpanoa varten. Lisäksi säännös toisi tietojen saamista ja antamista koskevissa asioissa luopumistuen osalta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle samat oikeudet ja velvollisuudet kuin TEL antaa TEL:n mukaisille eläkeläiksille ja eläketurvakeskukselle.

1.10. Merimieseläkelaki

1 §. Pykälän 4 momentin 4 kohdassa säädetään MEL:n soveltamisalan rajanvedosta. Lainkohdan mukaan MEL:a ei sovelleta työntekijään, jonka työsuhde kuuluu TaEL:n piiriin. Laajennettaessa TaEL:n soveltamisalaa lainmuutoksella 1056/1997 MEL:n sanamuotoa ei tarkistettu. Pykälän 4 momentin 4 kohdan sanamuotoa ehdotetaan tässä yhteydessä muutettavaksi mainitun TaEL:in soveltamisalan laajennuksesta johtuen. Muutos olisi tekninen eikä se vaikuttaisi nykyiseen soveltamiskäytäntöön. Samalla lainkohdassa oleva eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakia koskeva maininta muutettaisiin vastaamaan voimassa olevan lain nimeä.

3 b §. Pykälässä säädetään työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämisestä eläkekassalle suorittavasta vakuutusmaksusta. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin (555/1998) ja

työttömyyskassalain muuttamisesta annettuun lakiin (556/1998) liittyvä tekninen muutos.

12 a §. Pykälä vastaisi muutettavaksi ehdotettua TEL:n 6 a §:ää. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin TEL:n 6 a §:n 1 ja 2 momenttiin.

16 e §. Pykälä vastaisi muutettavaksi ehdotettua TEL:n 7 f §:ää. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaavat muutokset kuin TEL:n 7 f §:n 1 momenttiin. Lisäksi lainkohtaan ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka mukaan myös aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukainen aikuiskoulutustuki oikeuttaisi työeläkelisään. Vastaava kohta on lisätty TEL:n 7 f §:ään lainmuutoksella 1279/2000. Momentin voimassa oleva 4 kohta siirtyy sanamuodoltaan tarkistettuna 5 kohdaksi. Perustelujen osalta viitataan ehdotetun TEL:n 7 f §:n 1 momentin 5 kohdan perusteluihin.

31 §. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana huomioon ottaen, että vastaavat säännökset, siinä muodossa kuin ne ehdotetaan otettavaksi TEL:n 17 b §:ään, tulisivat sovellettaviksi merimieseläkejärjestelmässä 64 §:ssä ehdotetun viittaussäännöksen kautta. 36 §. Pykälässä säädetään eläkekassan hallituksen nimittämisestä. Hallituksen nimittää valtuuskunta neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituksen kokoonpanossa kesken toimikauden tapahtuneet henkilövaihdokset ja niistä johtuvat pelkästään hallituksen täydentämistä varten järjestettävät ylimääräiset valtuuskunnan kokoukset ovat käytännössä osoittautuneet hankaliksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että hallituksen nimittämisoikeus siirrettäisiin sosiaali- ja terveysministeriölle.

62 §. Pykälä sisältäisi voimassa olevan 62 §:n 1 ja 4 momentin säännökset muutettuina ja täydennettyinä siten, että pykälä vastaisi työntekijän eläkelakiin ehdotettua uutta TEL:n 17 k §:ää.

63 b §. Tähän aikaisemmin kumottuun pykälään siirrettäisiin lakitekstin luottavuuden parantamiseksi voimassa olevan 64 §:n 1 momentin säännös sisällöltään muuttumattomana. Pykälässä säädettäisiin eläkekassan oikeudesta

kuulustuttaa todistajia yleisessä alioikeudessa ja se vastaisi ehdotettua TEL:n 16 §:ää.

64 §. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin TEL:iin ehdotettuihin tietojen saamista, antamista ja salassapitoa koskeviin säännöksiin, jotka soveltuvin osin koskisivat myös MEL-eläkejärjestelmää.

Muissa laeissa olevien TEL:iin viittaavien säännösten kautta eläkekassalla olisi oikeus saada tietoja myös muiden työeläkelakien kuin MEL:n täytäntöönpanoa varten. Näitä tietoja tarvitaan esimerkiksi maksettaessa niin sanottuna viimeisenä laitoksena muiden työeläkelakien mukaisia vapaakirjaeläkkeitä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jossa viitattaisiin vakuutuskassalain 165 ja 165 a – 165 c §:n säännöksiin tietojen luovuttamisesta ja salassapidosta siten, että ne ulotettaisiin soveltuvin osin koskemaan merimieseläkekassan toimintaa siltä osin, kun kysymys on muusta kuin eläketurvan toimeenpanoa koskevasta toiminnasta. Säännös vastaa ehdotettua LEL:n 13 a §:n 2 momenttia.

64 a §. Pykälä kumottaisiin tarpeettomana huomioon ottaen, että vastaavat säännökset, siinä muodossa kuin ne ehdotetaan otettavaksi TEL:n 17 b §:ään, tulisivat sovellettaviksi merimieseläkejärjestelmässä 64 §:ssä ehdotetun viittaussäännöksen kautta. Pykälässä nykyisin olevat 1–3 ja 5 momentti korvattaisiin ehdotetuilla 62, 63 b ja 64 §:n viittauksilla TEL:n soveltamisesta. Pykälän nykyinen 4 momentti on tarpeeton ulosottolaissa jo olevien säännösten vuoksi. Voimaantulosäännöksessä kumotaan MEA:n 7 §, joka koskee työntekijän ja työnantajan tiedonsaantioikeutta. Vastaavat säännökset tulisivat, siinä muodossa kuin ne ehdotetaan otettavaksi TEL 17 e §:ään, sovellettaviksi MEL 64 §:ssä ehdotetun viittaussäännöksen kautta.

1.11. Valtion eläkelaki

23 a §. Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan valtion eläkelautakunnan on toimitettava suullinen käsittely suljetuin ovin silloin, kun on kysymys salassa pidettäväksi säädetyistä asioista. Säännös vastaa TEL:n 20 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan eläkelautakunnalla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseen poliisilta virka-apua. Muutos vastaa TEL:n 20 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta.

26 §. Pykälässä säädettäisiin Valtiokonttorin ja tämän lain mukaisen muutoksenhakuelimien oikeudesta saada tietoja. Pykälän 1 momentin muutoksella tarkennettaisiin tietojensaantioikeutta. Säännös vastaa TEL:n 17 a §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta. Pykälän 1 momentin mukaan Valtiokonttorilla ja muutoksenhakuelimellä olisi oikeus pyytää käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai muuten lain täytäntöönpanoa varten välttämättömät tiedot työnantajilta ja viranomaisilta.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi 1 momentista säännös tietojen saamisesta maksutta. Valtiokonttorin ja muutoksenhakuelimien tulisi kuitenkin edelleen maksaa kohtuullinen palkkio lääkärinlausunnosta. Säännös vastaa TEL:n 17 c §:ään ehdotettua muutosta.

26 a §. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin eläkkeenhakijan velvollisuudesta antaa tietoja oikeudesta eläkkeeseen tai kuntoutusetuuteen ja sen määrään liittyvässä asiassa. Säännös vastaa sisällöltään ehdotettua TEL:n 17 b §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista tapahtuneista muutoksista, jotka vaikuttavat oikeuteen saada eläkettä tai sen määrään ja joista eläkkeensaajan on välittömästi ilmoitettava Valtiokonttorille.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada etuudensaajalta eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen liittyvät tiedot. Jos eläkkeentai kuntoutusetuudensaaja ei toimittaisi vaadittuja selvityksiä, Valtiokonttorilla olisi oikeus ratkaista etuuden määrä tai oikeus siihen, niillä tiedoilla, jotka sillä on.

26 b §. Pykälä vastaa ehdotettua TEL:n 17 §:ää. Pykälän 1 momentin nojalla työnantajan tulisi ilmoittaa Valtiokonttorille neljännesvuosittain lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen liittyvät palvelussuhdetiedot. Jos työnantaja ei ilmoita Valtiokonttorin tarvitsemia tietoja tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin Valtiokonttori

määrää, Valtiokonttorilla olisi oikeus määrätä eläkemaksu suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena. Maksun määräämisestä kaksinkertaisena ja tietojen ilmoittamisesta säädetään nykyään valtion eläkerahastosta annetun lain 7 b §:ssä, joka ehdotetaan kumottavaksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työnantajan velvollisuudesta antaa Valtiokonttorille ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle tietoja pyydettyä. Velvollisuus tietojen antoon koskisi käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai tietoja, jotka on otettava huomioon VEL:n täytäntöönpanossa.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin rajoitussäännös siitä, mitä tietoja työnantajalle voidaan ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa eläke- tai kuntoutusasian käsittelyyn tarvittavia tietoja työnantajalta pyydettyä. Tällöin työnantajalle saataisiin ilmoittaa vain ne tiedot, jotka kuntoutusmahdollisuuksien selvittelyä tai ammatillista kuntoutusta koskevaa asiaa taikka eläkeasiaa ratkaistaessa ovat välttämättömiä päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi. Tämän lisäksi työnantajalle saadaan ilmoittaa vain, että työntekijää koskeva asia on vireillä eläkejärjestelmässä. Tarkoituksena on, ettei tällä lainkohdalla kavennettaisi eläke- ja kuntoutusasiain ratkaisemiseksi tarvittavien tietojen saamista nykyisestään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Valtiokonttorille oikeus tarkistaa tiedot työnantajan asia kirjoista. Asiakirjoilla tarkoitettaisiin perinteisten paperialusteisten asiakirjojen lisäksi myös sähköisiä asiakirjoja ja muilla apuvälineillä selville saatavissa olevia asiakirjoja.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että Valtiokonttorin tehtävänä on pitää rekisteriä VEL:n piiriin kuuluvien edunsaajien palvelussuhteista ja Valtiokonttorilla olisi oikeus tallentaa sinne 26 §:n ja tämän pykälän perusteella saamansa tiedot henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista asioista.

26 c §. Pykälä on uusi. Valtion eläkerahastosta annetun lain 4 §:n mukaan työnantajalla on velvollisuus maksaa

eläkemaksu. Pykälässä säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta antaa työnantajalle maksun määrittämistä sekä kirjanpitoa varten tarpeelliset tiedot sekä oikeudesta ilmoittaa etuuden myöntämisestä sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut henkilö on tai jonka palvelussuhteen perusteella maksu etuudesta määräytyy. Pykälän sisältö vastaa osittain TEL:n 17 e §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta. Koska eläkkeelle siirtyminen aiheuttaa työnantajalle toimenpiteitä virka- tai työsuhteiden päättämiseksi tai avoimen viran täyttämiseksi, työnantajan on välttämätöntä tietää, onko henkilölle myönnetty eläke ja eläkkeen alkamis- ja päättymisajankohta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorin oikeudesta antaa nämä tiedot sille työnantajalle, jonka palveluksesta edunsaaja jää eläkkeelle.

26 d §. Pykälä on uusi. Siinä ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, jolloin Valtiokonttori voisi julkisuuslain salassapitosäännösten ja muiden tiedon antoa koskevien rajoitusten estämättä antaa VEL:n toimeenpanon perusteella saamiaan tai hallussaan olevia tietoja eri viranomaisille, laitoksille, eläketurvakeskukselle, muille eläkelaitoksille, vakuutusyhtiöille ja muille tahoille. Osittain vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi TEL:n 17 f §:ksi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta antaa tietoja salassapitosäännösten estämättä asianomaisille viranomaisille ja laitoksille Suomessa ja ulkomailla Suomea sitovien sosiaaliturvaa koskevien kansainvälisen säädöksen toimeenpanoa varten.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta antaa lain 26 ja 26 b §:n perusteella saamiaan tietoja edelleen eläketurvakeskukselle sekä muille työeläketurvan täytäntöönpanosta huolehtiville tahoille. Edellytyksenä on, että niillä on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella joko työnantajalta itseltään taikka muulta 26 §:ssä mainitulta taholta taikka jos kyseessä on toinen eläkelaitos, eläketurvakeskukselta. Tällaisten tietojen antamisen toteuttamiseksi Valtiokonttorin olisi pykälän 2 momentin mukaan sovittava eläketurvakeskuksen ja muiden

eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla ne voisivat luovuttaa tietoja edelleen.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta antaa eläketurvakeskukselta ja muilta työeläkejärjestelmästä huolehtivilta laitoksilta saamia salassa pidettäviä tietoja edelleen sellaisella taholle, jolla olisi muutenkin oikeus saada nämä tiedot lain nojalla. Tällainen taho olisi muun muassa Kansaneläkelaitos. Näidenkin tietojen eteenpäin antamisesta olisi sovittava eläkelaitosten kesken. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 f §:n 1 momentin 5 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus antaa välttämättömiä tietoja viranomaisille sekä julkista tehtävää hoitaville yhteisöille, laitoksille ja säätiöille sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten torjumiseksi sekä tiettyjen yksittäisten rikosten selvittämiseksi ja syytteenpanoa varten. Terveystilaa koskevia tietoja ei kuitenkaan saisi antaa. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 f §:n 1 momentin 6 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta antaa verohallinnolle sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavollisuuden täyttämiseksi. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 f §:n 1 momentin 7 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus antaa työntekijöiden ryhmähenkivakuutusta hoitavalle poolille ne tiedot, joita tämä tarvitsee ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttämistä ratkaistessaan. Edellä tarkoitettuja tietoja voitaisiin antaa myös maatalousyrittäjien eläkelaitokselle, kunnalliselle eläkelaitokselle sekä Valtiokonttorissa sisäisesti, jotka myös hoitavat ryhmähenkivakuutuksen mukaisia etuuksia. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan TEL:n 17 f §:n 3 momentin 1 kohtaan.

Pykälän 2 momentti sisältäisi rajoituksen tietojen antamiseen. Valtiokonttori voisi antaa 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja eläketurvakeskukselle ja muille

eläkelaitoksille, jos se on sopinut näiden kanssa siitä, millä ehdoilla eläketurvakeskus ja eläkelaitokset voivat luovuttaa Valtiokonttorilta saamia tietoja edelleen. Valtiokonttorin olisi vastaavasti sovittava eläketurvakeskuksen ja muiden eläkelaitosten kanssa millä ehdoilla se voi luovuttaa niiltä saamiaan 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja edelleen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös tietojen edelleen antamisesta. Sen mukaan ennen tietojen antamista 1 momentissa säädettyissä tilanteissa, Valtiokonttorin tulee tarkistaa, että tietojen saajalla on oikeus lain nojalla saada näitä tietoja eläkelaitokselta. Valtiokonttori olisi myös vastuussa siitä, että tiedot vastaavat alkuperäisiä tietoja. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 h §:n sisältöä.

26 e §. Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin teknisen käyttöyhteyden avaamisesta ja tietojen antamisesta sen avulla. Julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään viranomaisen oikeudesta avata toiselle viranomaiselle tekninen käyttöyhteys henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn tehtävän mukaan otettava päätöksenteossaan huomioon. Säädöksen mukaan salassa pidettävien tietojen osalta edellytetään, että tietojen luovuttamisesta säädetään erikseen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi Valtiokonttorilla olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka kyseisellä taholla on tämän lain tai muun lain nojalla oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten.

Samalla tavalla Valtiokonttorilla olisi 1 momentin 2 kohdan mukaan oikeus avata tekninen käyttöyhteys edellä 26 d §:n 1—3 ja 6 kohdassa säädetylle viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa lainkohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan valtiolla olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys tuloverolain 96 §:ssä tarkoitettulle vapaaehtoista eläkevakuutusta hoitavalle vakuutusyhtiölle tietoihin, jotka

ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi. Momentti vastaa TEL:n 17 i §:n 1 ja 2 momenttiin ehdotettuja säännöksiä.

Työnantajat ilmoittavat palveluksessaan olevien henkilöiden palvelussuhteisiin liittyvät tiedot Valtiokonttorin palvelussuhderekisteriin. Pykälän 2 momentissa esitetään, että työnantajat voisivat täyttää tiedonantovelvollisuutensa teknisen käyttöyhteyden avulla. Valtiokonttori voisi myös avata teknisen käyttöyhteyden eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille, jotta ne voisivat antaa edunsaajalle itselleen tietoja VEL:n mukaan karttuneesta eläkkeestä.

Pykälän 3 momentin mukaan 26 d §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja saisi antaa teknisen käyttöyhteyden avulla vain, jos tästä on 26 d §:n 2 momentin mukaisesti sovittu eläketurvakeskuksen tai niiden eläkelaitosten kanssa, joilta käyttöyhteyden avaaja on luovutettavat tiedot saanut. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 i §:n 3 momenttia.

Teknisen käyttöyhteyden avulla saisi hakea myös salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta 1 momentin 3 kohdassa mainittuja tilanteita. Tällöin tietoja saisi hakea vain, jos henkilö itse on antanut siihen suostumuksensa. Tästä säädettäisiin pykälän 4 momentissa. Säännös vastaa TEL:iin ehdotettua 17 i §:n 4 momenttia.

26 f §. Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin Valtiokonttorin velvollisuudesta antaa eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä Valtiokonttori voi hankkia hakijaa koskevia tietoja sekä mihin näitä tietoja voidaan luovuttaa. Pykälä vastaa ehdotettua TEL:n 17 j §:ää.

1.12. Valtion perhe-eläkelaki

23 §. Pykälässä säädetään Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja eri tahoilta ja sen oikeudesta sopia yhteistyössä eri eläkelaitosten kanssa. Nämä säännökset korvattaisiin viittauksella valtion eläkelain nyt ehdotettuihin pykäliin.

1.13. Valtion eläkerahastosta annettu laki

7 b §. Pykälässä säädetään työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa tietoja Valtiokonttorille. Se ehdotetaan kumottavaksi, sillä nyt valtion eläkelakiin ehdotettavat pykälät säätävät samoista asioista hieman eri tavoin.

1.14. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki

5 b §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi holhouslainsäädännön uudistamisesta johtuvat muutokset. Säännökseen lisättäisiin viittaukset hallintomenettelylain (598/1982) uuteen 16 a ja 16 b §:ään, jotka on lisätty lakiin lainmuutoksella 447/1999.

Hallintomenettelylain 16 a §:ssä säädetään edunvalvojan oikeudesta käyttää puhevaltaa täysivaltaisen päämiehen ohella sekä yksin asioissa, josta päämiehellä ei ole oikeutta päättää. Mainitun lain 16 b §:ssä säädetään edunvalvojan ja päämiehen kuulemisesta silloin, kun kuuleminen on tarpeen päämiehen edun vuoksi tai asian selvittämiseksi. Ehdotettuun pykälään lisättäisiin myös alle 15 vuotiaan puhevallan käyttöä koskeva rajoitus. Alle 15-vuotiaan asianosaisen osalta puhevaltaa käyttäisi edunvalvoja silloinkin, kun kysymys on asianosaisen omaan työhön perustuvasta etuudesta.

7 §. Pykälän 6 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan kuntien eläkelautakunnan on toimitettava suullinen käsittely suljetuin ovin silloin, kun on kysymys salassa pidettäväksi säädetyistä asioista. Säännös vastaa TEL:n 20 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, jonka mukaan eläkelautakunnalla on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseen poliisilta virka-apua. Muutos vastaa TEL:n 20 §:n 3 momenttiin esitettyä muutosta.

12 §. Pykälässä säädettäisiin eläkelaitoksen ja tämän lain mukaisen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada

tietoja. Pykälän 1 momentin muutoksella tarkennettaisiin tietojensaantioikeutta. Säännös vastaa TEL:n 17 a §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta. Pykälän 1 momentin mukaan eläkelaitoksella ja muutoksenhakuelimellä olisi oikeus pyytää käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai muuten lain täytäntöönpanoa varten välttämättömät tiedot muun muassa kunnilta, kuntayhtymiltä ja muilta eläkelaitoksen jäsenyhteisöiltä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi 1 momentista säännös tietojen saamisesta maksutta. Eläkelaitoksen tulisi kuitenkin edelleen maksaa kohtuullinen palkkio lääkärintoiminnasta. Säännös vastaa TEL:n 17 c §:ään esitettyä muutosta. Nykyisen 2 momentin jäsenyhteisön ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset esitetään siirrettäväksi 12 b §:n 1 momenttiin.

Nykyisessä 3 momentissa oleva säännös ulosottomiehen oikeudesta saada tietoja eläkelaitokselta ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi. Ulosottoviranomaisella on oikeus tiedonsaantiin ulosottolain perusteella.

12 a §. Pykälä on uusi. Pykälässä säädettäisiin eläkkeenhakijan velvollisuudesta antaa tietoja oikeudesta eläkkeeseen tai kuntoutusetuuteen ja sen määrään liittyvässä asiassa. Nykyisin tietojenantovelvollisuudesta määrätään kunnallisen eläkelaitoksen eläkesäännössä. Uutta säännöksessä olisi etuudenhakijan velvollisuus antaa kunnalliselle eläkelaitokselle eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot. Muutoin uusi säännös ei muuttaisi asianosaisen nykyistä selvittämisvelvollisuutta. Säännös vastaa sisällöltään ehdotettua TEL:n 17 b §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteissaan tapahtuneista muutoksista, jotka vaikuttavat oikeuteen saada eläkettä tai sen määrään ja joista eläkkeensaajan on välittömästi ilmoitettava eläkelaitokselle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta saada etuudensaajalta eläkkeen määrään ja eläkeoikeuteen liittyvät tiedot. Jos eläkkeen- tai kuntoutusetuuden-saaja ei toimittaisi vaadittuja selvityksiä, eläkelaitoksella olisi

oikeus ratkaista etuuden määrä tai oikeus siihen, niillä tiedoilla, jotka eläkelaitoksessa on.

12 b §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi nykyisessä 12 §:n 2 momentissa oleva säännös eläkelaitoksen jäsenyhteisöjen velvollisuudesta ilmoittaa eläkelaitokselle tietoja. Pykälä vastaa TEL:n 17 §:ää. Pykälän 1 momentin nojalla jäsenyhteisöjen tulisi ilmoittaa eläkelaitokselle neljännesvuosittain lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen liittyvät palvelussuhdetiedot. Jos jäsenyhteisö ei ilmoita eläkelaitoksen tarvitsemia tietoja tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin eläkelaitos määrää, eläkelaitoksella olisi edelleen oikeus määrätä maksuosuus suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena. Nykyisen 12 b §:n säännökset ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 12 g §:ään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jäsenyhteisön velvollisuudesta antaa eläkelaitokselle ja KVTEL:n mukaiselle muutoksenhakuelimille tietoja pyydettyinä. Velvollisuus tietojen antoon koskisi käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai tietoja, jotka on otettava huomioon KVTEL:n täytäntöönpanossa.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin rajoitussäännös siitä, mitä tietoja jäsenyhteisölle voidaan ilman henkilön suostumusta ilmoittaa eläke- tai kuntoutusasian käsittelyyn tarvittavia tietoja jäsenyhteisöltä pyydettyinä. Tällöin jäsenyhteisölle saataisiin ilmoittaa vain ne tiedot, jotka kuntoutusmahdollisuuksien selvittelyä tai ammatillista kuntoutusta koskevaa asiaa taikka eläkeasiana ratkaistaessa ovat välttämättömiä päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi. Tämän lisäksi jäsenyhteisölle saadaan ilmoittaa vain, että henkilöä koskeva asia on vireillä eläkejärjestelmässä. Tarkoituksena on, ettei tällä lainkohdalla kavennettaisi eläke- ja kuntoutusasiain ratkaisemiseksi tarvittavien tietojen saamista nykyisestäään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeus tarkistaa tiedot jäsenyhteisön asiakirjoista. Asiakirjoilla tarkoitettaisiin perinteisten paperialusteisten asiakirjojen lisäksi myös sähköisiä asiakirjoja

ja muilla apuvälineillä selville saatavissa olevia asiakirjoja.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että eläkelaitoksen tehtävänä on pitää rekisteriä KVTEL:n piiriin kuuluvien henkilöiden palvelussuhteista ja tallentaa sinne 12 §:n ja tämän pykälän perusteella saamansa tiedot henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista asioista.

12 c §. Pykälä on uusi. Lain 6 §:n mukaan eläkelaitoksen menot jaetaan sen jäsenyhteisöjen maksettaviksi. Jäsenyhteisöjen maksuosuudet määräytyvät pääosin lain piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasumman perusteella. Osa maksuosuudesta voidaan periä jäsenyhteisön palveluksen perusteella määräytyvien eläkkeiden tai niiden osien suhteessa. Lisäksi jäsenyhteisöltä voidaan periä myönnetyn eläkkeen perusteella niin sanottu omavastuuosuus. Pykälässä säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa jäsenyhteisölleen 6 §:n mukaisen maksuosuuden määrittämiseksi sekä kirjanpitoa varten tarpeelliset tiedot sekä oikeudesta ilmoittaa etuuden myöntämisestä sille jäsenyhteisölle, jonka palveluksessa etuuden saanut henkilö on tai jonka palvelussuhteen perusteella maksuosuus etuudesta määräytyy. Pykälän sisältö vastaa osittain TEL:n 17 e §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta. Koska eläkkeelle siirtyminen aiheuttaa jäsenyhteisölle toimenpiteitä virka- tai työsuhteiden päättämiseksi tai avoimen viran täyttämiseksi, jäsenyhteisön on välttämätöntä tietää, onko henkilölle myönnetty eläke ja eläkkeen alkamis- ja päättymisajankohta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi eläkelaitoksen oikeudesta antaa nämä tiedot sille jäsenyhteisölle, jonka palveluksesta henkilö jää eläkkeelle.

12 d §. Pykälä on uusi. Siinä ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, jolloin eläkelaitos voisi julkisuuslain salassapitosäännösten ja muiden tiedon antoa koskevien rajoitusten estämättä antaa KVTEL:n toimeenpanon perusteella saamia tai hallussaan olevia tietoja eri viranomaisille, laitoksille, eläketurvakeskukselle, muille eläkelaitoksille, vakuutusyhtiöille ja muille tahoille. Osittain vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi TEL:n 17 f §:ksi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa tietoja salassapitosäännösten estämättä asianomaisille viranomaisille ja laitoksille Suomessa ja ulkomailla Suomea sitovien sosiaaliturvaa koskevien kansainvälisen säädöksen toimeenpanoa varten.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa lain 12 ja 12 b §:n nojalla saamia tietoja edelleen eläketurvakeskukselle sekä muille työeläketurvan täytäntöönpanosta huolehtiville tahoille. Edellytyksenä on, että näillä on oikeus saada tiedot lain perusteella joko jäsenyhteisöltä itseltään taikka muulta 12 §:ssä mainitulta taholta taikka jos kyseessä on toinen eläkelaitos, eläketurvakeskukselta. Tällaisten tietojen antamisen toteuttamiseksi eläkelaitoksen olisi pykälän 2 momentin mukaan sovittava eläketurvakeskuksen ja muiden eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla ne voisivat luovuttaa tietoja edelleen.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa eläketurvakeskukselta ja muilta työeläkejärjestelmästä ja huolehtivilta laitoksilta saamia salassa pidettäviä tietoja edelleen sellaisella taholle, jolla olisi muutenkin oikeus saada nämä tiedot lain nojalla. Tällainen taho olisi muun muassa Kansaneläkelaitos. Näidenkin tietojen eteenpäin antamisesta olisi sovittava eläkelaitosten kesken. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 f §:n 1 momentin 5 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan eläkelaitoksella olisi oikeus antaa välttämättömiä tietoja viranomaisille sosiaaliturvaan kohdistuvien rikosten ja väärinkäytösten selvittämiseksi sekä yksittäisten rikosten syytteen esittämistä varten. Terveystietoa koskevia tietoja ei kuitenkaan saisi antaa. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 f §:n 1 momentin 6 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa verohallinnolle sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 f §:n 1 momentin 7 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan eläkelaitoksella olisi oikeus antaa työntekijöiden ryhmähenkivakuutusta hoitavalle poolille ne tiedot, joita tämä tarvitsee ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttämistä ratkaistessaan. Edellä tarkoitettuja tietoja voitaisiin antaa myös maatalousyrittäjien eläkelaitokselle sekä Valtiokonttorille, jotka myös hoitavat ryhmähenkivakuutuksen mukaisia etuuksia. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan TEL:n 17 f §:n 3 momentin 1 kohtaan.

Pykälän 1 momentin 7—9 kohtaan tulisi tiedonanto-oikeutta koskevat säännökset KVTEL:n mukaan karttuneista eläkkeistä lisäturvan hoitamista ja järjestämistä varten. Säännökset vastaavat ehdotettuja TEL:n 17 f §:n 1 momentin 1—3 kohtia. Pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa tietoja vakuutusyhtiölle, jos jäsenyhteisö on järjestänyt viranhaltijalleen tai työntekijälleen, 1 §:n 7 momentin mukaisessa toimeksiantosuhteessa olevalle perhe- tai omaishoitajalle taikka 1 §:n 8 momentin mukaisessa luottamustoimessa olevalle luottamushenkilölle 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua vapaamuotoista lisäturvaa. Eläkelaitos voisi antaa tietoja KVTEL:n mukaan karttuneesta eläkkeestä myös silloin, kun yksityinen työnantaja on täydentänyt työntekijänsä lakisääteistä eläketurvaa ja työntekijälle on karttunut eläkettä myös KVTEL:n mukaisesti. Yksityinen työnantaja on voinut järjestää lisäeläketurvan myös olemalla osakkaana vakuutuskassalain mukaisessa eläkekassassa tai käyttämällä eläkesäätiölain mukaista eläkesäätiötä.

Momentin 8 kohdassa säädettäisiin eläkelaitoksen oikeudesta antaa tietoja silloin, kun olemassa oleva lisäeläkejärjestely korvataan muulla vastaavalla lakisääteiseen eläketurvaan liittyvällä eläkejärjestelyllä. Tietoja annettaisiin vain sillä edellytyksellä, että eläkelaitokselle esitetään selvitys siitä, että uusi järjestely merkitsee aikaisemman järjestelyn korvaamista tai jatkamista.

Momentin 9 kohta koskisi tilanteita, jossa ei

ole voimassa edellä tarkoitettua lisäeläkejärjestelyä. Eläkelaitos voisi antaa tarpeelliset tiedot lisäeläkkeen ehtojen määrittelyä varten. Tietoja ei saisi antaa, jos henkilö on kieltäytynyt eläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan. Lisäksi edellytetään, että eläkejärjestelyn piiriin kuuluville on kerrottu lisäturvan järjestäjän oikeudesta saada tarvittavia tietoja.

Pykälän 2 momentti sisältäisi rajoituksen tietojen antamiseen. Kunnallinen eläkelaitos voisi antaa 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille, jos se on sopinut näiden kanssa siitä, millä ehdoilla eläketurvakeskus ja eläkelaitokset voivat luovuttaa kunnalliselta eläkelaitokselta saamia tietoja edelleen. Kunnallisen eläkelaitoksen olisi vastaavasti sovittava eläketurvakeskuksen ja muiden eläkelaitosten kanssa millä ehdoilla se voi luovuttaa niiltä saamia 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja edelleen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös tietojen edelleen antamisesta. Sen mukaan ennen tietojen antamista 1 momentissa säädetyissä tilanteissa, Kuntien eläkevakuutuksen tulee tarkistaa, että tietojen saajalla on oikeus lain nojalla saada näitä tietoja eläkelaitokselta. Kuntien eläkevakuutus olisi myös vastuussa siitä, että tiedot vastaavat alkuperäisiä tietoja. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 h §:n sisältöä.

12 e §. Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin teknisen käyttöyhteyden avaamista ja tietojen antamista sen avulla. Julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään viranomaisen oikeudesta avata toiselle viranomaiselle tekninen käyttöyhteys henkilörekisteriinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn tehtävän mukaan otettava päätöksenteossa huomioon. Säädöksen mukaan salassa pidettävien tietojen osalta edellytetään, että tietojen luovuttamisesta säädetään erikseen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunnallisella eläkelaitoksella olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka

kyseisellä taholla on tämän lain tai muun lain nojalla oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten. Samalla tavalla eläkelaitoksella olisi 1 momentin 2 kohdan mukaan oikeus avata tekninen käyttöyhteys edellä 12 d §:n 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa säädetyille viranomaiselle tai toimielimelle mainitussa lainkohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan eläkelaitoksella olisi oikeus avata tekninen käyttöyhteys tuloverolain 96 §:ssä tarkoitettulle vapaaehtoista eläkevakuutusta hoitavalle vakuutusyhtiölle tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi. Lisäksi eläkelaitoksella olisi momentin 4 kohdan mukaan oikeus avata tekninen käyttöyhteys henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 12 d §:n 1 momentin 7—9 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamiseksi. Säännös vastaa TEL:n 17 i §:n 1 momenttiin ehdotettua säännöstä.

Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisöt ilmoittavat palveluksessaan olevien henkilöiden palvelussuhteisiin liittyvät tiedot eläkelaitoksen palvelusuhderekisteriin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että jäsenyhteisöt voisivat täyttää tiedonantovelvollisuutensa teknisen käyttöyhteyden avulla. Eläkelaitos voisi myös avata teknisten käyttöyhteyden eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille, jotta ne voisivat antaa henkilölle itselleen tietoja KVTEL:n mukaan karttuneesta eläkkeestä.

Pykälän 3 momentin mukaan 12 d §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja saisi antaa teknisen käyttöyhteyden avulla vain, jos tästä on 12 d §:n 2 momentin mukaisesti sovittu eläketurvakeskuksen tai sen eläkelaitoksen kanssa, joilta käyttöyhteyden avaaja on luovutettavat tiedot saanut. Säännös vastaa ehdotettua TEL:n 17 i §:n 3 momenttia.

Teknisten käyttöyhteyden avulla saisi hakea myös salassa pidettäviä tietoja paitsi 1 momentin 3 kohdassa mainitussa tilanteessa. Tällöin tietoja saisi hakea vain, jos henkilö itse on antanut siihen suostumuksensa. Tästä säädettäisiin pykälän 4 momentissa ja se

vastaa TEL:iin ehdotettua 17 i §:n 4 momenttia.

12 f §. Pykälä on uusi. Siihen ehdotetaan siirrettäväksi nykyisen 12 b §:n säännös eläkelaitoksen velvollisuudesta ilmoittaa vajaavaltaiselle myönnetystä taloudellisesta tuesta vajaavaltaisen kotikunnan holhousviranomaiselle. Samalla muutettaisiin pykälässä oleva maininta holhouslautakunnasta joulukuun alusta 1999 voimaantulleen holhustoimesta annetun lain (442/1999) mukaisesti holhousviranomaiseksi, jonka toimialueella edunvalvonnassa olevalla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

12 g §. Pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä eläkelaitos voi hankkia hakijaa koskevia tietoja sekä mihin näitä tietoja voidaan luovuttaa. Pykälä vastaa ehdotettua TEL:n 17 j §:ää.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Koska osassa ehdotetuista laeista muutetaan osittain samoja lainkohtia kuin viimeisen laitoksen periaatteen toteuttamiseksi vahvistetuissa, vuoden 2004 alusta voimaan tuleviksi säädetyissä laeissa 375—384/2001, ne ehdotetaan säädettäväksi väliaikaisina siten, että ne olisivat voimassa vuoden 2003 loppuun. Tarkoituksena on, että nyt ehdotetut lait ja viimeisen eläkelaitoksen periaatetta koskevat lait tarkistetaan myöhemmin tarpeellisilta osin keskenään ja niistä annetaan uusi hallituksen esitys siten, että näin tarkistetut lait tulisivat voimaan vuoden 2004 alusta.

3. Säättämisjärjestys

Perustuslain 2 luvussa säädetään perusoikeuksista. Ehdotetuissa tietojen saantia, luovuttamista ja salassapitoa koskevissa säännöksissä on otettu huomioon, mitä yksityiselämän suojasta on säädetty

perustuslain 10 §:ssä. Yksityiselämän suojaan puuttumisen sallittavuutta on arvioitu perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Erityisesti on otettu huomioon lailla säätämisen vaatimus.

Perustuslakivaliokunta on muun muassa hallituksen esityksestä laeiksi sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä sosiaalihoitolain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 137/1999 vp) antamassaan lausunnossa (7/2000 vp) ottanut kantaa sosiaalihuollon toimeenpanossa käsiteltävien tietojen saamiseen, luovuttamiseen ja salassapitoon.

Ehdotetuissa lain muutoksissa on otettu erityisesti huomioon myös perustuslain 80 §.

Hallituksen käsityksen mukaan ehdotetut lait eivät loukkaa perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia eivätkä muutenkaan ole perustuslain vastaisia ja ne voidaan siten käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 4 d §:n 7 momentti, 6a §:n 1 momentti ja 2 momentin 5 kohta, 7f §:n 1 momentin 1 ja 5 kohta, 8 §:n 3 momentti ja 4 momentin 7 kohta, 15 b ja 16 § ja 16 §:n edellä oleva väliotsikko, 17, 17 a—17 c ja 18 § ja 18 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 20 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4d §:n 7 momentti laissa 612/1991, 6a §:n 1 momentti ja 7f §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1482/1995, 6a §:n 2 momentin 5 kohta ja 8 §:n 3 momentti laissa 559/1993, 7f §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1279/2000, 8 §:n 4 momentin 7 kohta laissa 571/1993, 15 b § laissa 1730/1991, 17 § osaksi laeissa 1304/1989 ja 1167/1996 sekä mainitussa laissa 1482/1995, 17 a § laissa 603/1986, 17 b § laissa 949/1992, 17 c § laissa 33/2002, 18 § laeissa 459/1986 ja 621/1995 sekä 20 §:n 2 momentti laissa 283/1999, ja *lisätään* väliaikaisesti 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 356/1997, uusi 3 momentti, 17 §:n, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1304/1989, 1482/1995 ja 1167/1996, eteen uusi väliotsikko ja 20 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 283/1999, uusi 3 ja 4 momentti sekä lakiin uusi 17 d—17 k § ja 17 k §:n eteen uusi väliotsikko seuraavasti:

3 §

Työnantajan on huolehdittava, että jokaisella työpaikalla on esillä tieto siitä eläkelaitoksesta, missä työnantaja on järjestänyt työntekijöilleen tämän lain mukaisen eläketurvan.

4 d §

Jos työkyvyttömyyseläke 19 b §:n 5 momentin mukaisesti maksetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

6 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä mää-

rättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkkeiän täyttämisen välinen aika (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaislaissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin mainitun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaislaissa

(662/1985) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään mainitun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun rahamäärän suuruiset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

5) 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

7 f §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos työntekijä on saanut:

1) työttömyysturvain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, joko mainituissa laissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 a §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuna yritystoimintaa harjoittavana henkilönä, ei kuitenkaan, jos tämä on saanut mainitun lain 16 b §:ssä tarkoitettua lisävakuutukseen perustuvaa päivärahaa;

5) 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

8 §

Jollei työntekijällä ole oikeutta peruseläkkeeseen, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään yhteensovitusperusteena korkeinta peruseläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa tai työtuloa. Jos työntekijä on samanaikaisesti vähintään vuoden yhdenjaksoisesti kahdessa tai useammassa 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lasketaan yhteensovitusperustetta määrättäessä vastaavat elä-

kepalkat ja työtulot yhteen. Jos työntekijä on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta peruseläkettä taikka muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä ja on vähintään kolmen vuoden ajan ollut samanaikaisesti 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä tähän työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan liittyvään eläkepalkkaan tai työtuloon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen määrästä. Tämän momentin soveltamisesta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain sekä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain alaisiin työsuhteisiin on kuitenkin voimassa, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Yhteensovituksessa huomioon otettavat peruseläkkeet ovat seuraavat työ- ja virkasuhteisiin sekä yrittäjätoimintaan perustuvat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet:

7) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 kohdan tai 9 kohdassa tarkoitettujen eläke- ja perheläkesääntöjen nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;

15 b §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaan järjestetty eläketurva jää voimaan. Työntekijän eläke määrätään kuitenkin tämän lain mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaan maksetut eläke-erät katsotaan

eläkkeen osasuorituksiksi.

Todistajien kuulustuttaminen

16 §

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten kuulustuttaa todistajia yleisessä alioikeudessa.

Tietojen saaminen, salassapito ja luovutus

17 §

Työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle ja eläketurvakeskukselle tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, henkilötunnukset, työsuhteiden alkamis- ja päättymispäivät sekä palkka- ja palvelusaikatiedot. Lisäksi työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle ja eläketurvakeskukselle tiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista työsuhteista sekä muista työnantajan vakuuttamisvelvollisuuteen ja vakuutusmaksuun vaikuttavista sekoista. Tarkempia säännöksiä edellä tarkoitetuista tiedoista ja niiden antamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Jos työnantaja jättää edellä tarkoitettut tiedot antamatta tai antaa ne myöhemmin kuin valtioneuvoston asetuksessa säädetään, eläkelaitos määrää arvion perusteella työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun, jollei ole erityistä syytä luopua korotuksen määräämisestä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, työnantaja on velvollinen pyydettäessä antamaan eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettäessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saadaan ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne häntä koskevat salassa pidettävät tiedot,

jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus. Niillä on myös oikeus saada poliisilta ja muilta viranomaisilta virka-apua edellä tarkoitettujen tietojen saamiseksi.

17 a §

Eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta amettua lakia (621/1999) sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiyöltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot työntekijän terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä sekä kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista.

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada:

1) eläkkeeseen oikeuttavan tulevan ajan oikeuden määrittelyä varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 6a §:n 2 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä sekä työeläkelisän määrittämistä varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 7 f §:n 1 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä; työeläkelisän määrittämiseen tarvittavat tiedot on annettava eläketurvakeskukselle sen määräämällä ta-

valla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun eläketurvakeskuksen kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä;

2) eläkelaitoksen lisäksi Ahvenanmaan maakunnalta, Kansaneläkelaitokselta, Valtiokonttorilta, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta, Liikennevakuutuskeskukselta, lakisääteistä tapaturma- ja liikennevakuutusta hoitavalta vakuutusyhtiöltä, Vakuutuskuntoutus VKK ry:ltä sekä sosiaalivakuutuksen piirissä toimivalta muulta viranomaiselta tai laitokselta 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa mainittujen tehtäviensä hoitamisessa tarvittavat henkilö- ja muut tiedot näiden tahojen hoitamasta eläke- ja muusta sosiaaliturvasta.

17 b §

Eläkkeenhakijan on annettava eläkelaitokselle eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

Eläkkeensaajan on ilmoitettava viipymättä eläkelaitokselle sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut mainittuja selvityksiä eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.

Tarkempia säännöksiä eläkkeenhakijan ja -saajan velvollisuudesta antaa 1—3 momentissa tarkoitettuja tietoja annetaan valtioneuvoston asetuksella.

17 c §

Eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos 17 a §:ssä tarkoitettut tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä on oi-

keus saada 17 a §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

17 d §

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen siltä osin kuin mainitun lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Tämän lain toimeenpanoon ei sovelleta vakuutusyhtiölain (1062/1979) 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ää, eläkesäätiölain (1774/1995) 132, 132 a ja 132 c §:ää eikä vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 165, 165 a ja 165 c §:ää.

Tässä laissa säädettyjä tai tämän lain toimeenpanoon liittyviä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen salassapitoon sekä näiden tehtävien hoidossa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22—24 ja 35 §:ää myös silloin, kun kysymys ei ole mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettujen julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten laadituista tai saaduista asiakirjoista ja tiedoista. Tietojen luovuttamisesta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 luvussa säädetään.

Sen lisäksi, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat työnantajan taloudellista asemaa.

17 e §

Eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen on työntekijän pyynnöstä annettava hänelle eläkelaitoksen tai eläketurvakeskuksen hallussa olevat hänen eläkeoikeuttaan koskevat tiedot. Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Eläkelaitoksella on oikeus

salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa työnantajan kirjanpitoa varten ja tämän lain nojalla myönnetystä etuudesta aiheutuvien vakuutusmaksujen määrittämistä varten tiedot työntekijälle myönnetystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä edellä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut työntekijä on tai jolle työntekijän työsuhteen perusteella määräytyvät vastuut eläkkeistä ja kuntoutusrahasta tämän lain mukaan kuuluvat.

17 f §

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) tämän lain mukaiseen eläketurvaan liittyvän muun kuin 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

2) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle uuden ryhmälisäeläketurvan ehtojen sopimista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot, jos lisäeläketurva työnantajan aloitteesta lopetetaan ja korvataan vastaavanlaisella uudella lisäeläketurvalla; uuden lisäeläketurvavakuutuksen antajan on tällöin esitettävä eläketurvakeskukselle selvitys siitä, että uusi lisäeläketurva merkitsee aikaisemman lisäeläketurvan korvaamista uudella;

3) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle lisäeläketurvan ja sen kustannusten määrittelemistä varten tiedot työntekijöiden työsuhteista, eläkeoikeuksista, ikä- ja sukupuolijakaumasta ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä lisäeläketurvan lopullisen sisällön määrittelemistä varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot; yksilöityjen henkilötietojen luovuttamisen edellytyksenä on kuitenkin, että henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö on huolehtinut siitä, että lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluville työntekijöille on vakuutus sopimuksen tai eläkejärjestelyn tultua hyväksytyksi asianmukaisesti selvitetty henkivakuutusyhtiön, eläkekassan tai eläkesäätiön mahdollisuus saada tarvittavat tiedot ja ettei työntekijä nimenomaisesti ole kieltäytynyt lisäeläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan;

4) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

5) 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

6) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tämän lain mukaista etuutta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten

syytteesenpanoa varten; ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

7) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

8) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle tiedot työnantajan tähän lakiin perustuvasta ulosottokelpoisesta vakuutusmaksusaataavasta.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa eläkelaitos saa antaa tiedot vain, jos eläketurvakeskus on antanut siihen luvan.

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus antaa:

1) työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille sekä maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskennelleiden, alle 65-vuotiaina kuolleiden työntekijöiden nimet, henkilötunnukset ja kuolinpäivät, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavat tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa; vastaavat tiedot eläketurvakeskuksella on oikeus antaa myös Valtiokonttorille ja kunnalliselle eläkelaitokselle ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi;

2) 17 ja 17 a §:n nojalla saamansa tiedot 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 17 a §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta.

Eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen on 1 momentin 5 kohdassa ja 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisen toteuttamiseksi sovittava 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivien eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja

luovutetaan edelleen.

17 g §

Työeläkevakuutusyhtiöllä ja sen asiamiehellä on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa samaan vakuutusyhtiölain 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyrittäjäryhmään tai vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalla toisella yritykselle sellaisia vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, työeläkevakuutusyhtiö voi luovuttaa 1 momentissa tarkoitettulle toiselle yritykselle asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeelliset tiedot. Tällaisia ovat tiedot työnantajan tai yrittäjän nimestä, henkilö-, yritys- ja yhteisö- sekä asiakastunnuksesta, tiedot yhteydenpitoa varten, tiedot yrityksen omistussuhteista ja vakuutusjärjestelystä, palkkasummasta sekä näihin tietoihin rinnastettavat, asiakashallintaan liittyvät tiedot.

Mitä tässä laissa säädetään salassapitovelvoitteista ja niiden rikkomisesta, koskee myös niitä, jotka ovat saaneet salassa pidettäviä tietoja tämän pykälän perusteella.

17 h §

Joka luovuttaa 17 f ja 17 g §:n nojalla tiedot eteenpäin, on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa tietoja, jotka tietojen luovuttaja sai niiden antajalta.

Ennen kuin tietoja luovutetaan 17 f §:n nojalla eteenpäin, tietojen luovuttajan on varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot siltä, joka on antanut tiedot tietojen luovuttajalle.

17 i §

Eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun

lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalla yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 17 f §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa mainituille viranomaiselle tai toimielimelle kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi;

4) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 17 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Eläketurvakeskuksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys 17 f §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituille tahoille kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 17 f §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten vain, jos tästä on 17 f §:n 4 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Jos kuitenkin on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

17 j §

Eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten.

17 k §

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen vakuutusvelvollisuuden tai antaa tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle tämän lain mukaan tarvittavan vakuutusmaksuun vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytyy antamasta näitä tietoja taikka tahallaan pidättää virheellisesti 12 b §:n 1 momentissa tarkoitettua työntekijäin eläkemaksun, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *työntekijäin eläkelain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon.

Jos työnantaja tai tämän edustaja muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen tiedon antamisen tai tahallaan antaa virheellisen tiedon, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *työntekijäin eläkelain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon.

Tässä pykälässä tarkoitetaan työnantajalla sitä, joka työsuhteessa tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa. Työnantajan edustajalla tarkoitetaan työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn tai jatkumiseen.

Rangaistussäännökset

Etuuden takaisinperintä ja kuittaus

18 §

Jos henkilö on saanut tämän lain mukaista etuutta enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, aiheettomasti maksettu etuus on perittävä takaisin.

Aiheettomasti maksettu etuus voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja etuuden maksamisen ei ole katsottava johtuneen etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periiä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosa siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla lähdevero.

20 §

Asian käsittelyssä eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi.

Eläkelautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisessa käsittelyssä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.

Eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

Eläkelautakunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä eläkelautakunnassa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Eläkelautakuntaa koskevia tarkempia määräyksiä on eläkelautakunnan työjärjestyksessä, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Mitä säädetään tämän lain 8 §:n 4 momentin 7 kohdassa tarkoitetusta eläkkeestä, koskee myös tätä eläkettä vastaavaa Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olleelle myönnettyä eläkettä ja perhe-eläkettä.

Tällä lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1962 annetun työntekijäin eläkeasetuksen (183/1962) 3 a ja 4 § sekä 12 f §:n 1 momentti ja 24 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 a § asetuksessa 1507/1995, 4 § osaksi asetuksessa 542/1990 ja 12 f §:n 1 momentti asetuksessa 665/1991.

2.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 10 §:n 1 ja 4 momentti sekä 13 a §,

sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentti laissa 691/1968 ja 4 momentti laissa 314/1995 sekä 13 a § laissa 1332/1999, ja lisätään väliaikaisesti 10 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 560/1993, uusi 4 momentti seuraavasti:

10 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, jonka sosiaali- ja terveysministeriö asianomaisen työeläkekassan tai 2 §:ssä tarkoitettun muun eläkelaitoksen esityksestä vahvistaa kaikille saman alan työnantajille samaksi prosenttimääräksi niistä palkoista, jotka työnantaja on työsuhteessa oleville työntekijöille suorittanut tämän lain piiriin kuuluvalla työalalla. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon toimihenkilölle eikä muullekaan 1 §:n 2 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitettulle työntekijälle maksettua palkkaa. Vakuutusmaksun suoritusajankohdasta ja suoritustavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutusmaksun suorittamisen eikä kehotuksen saatuaan työeläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiään, työeläkekassa voi hankkimansa selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotettun vakuutusmaksun. Vakuutusmaksua ei saa kuitenkaan määrätä muulta ajalta kuin kulumassa olevalta ja viideltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. Työeläkekassalla on myös oikeus periä vakuutusmaksun viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko. Työeläkekassan määräämä vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta kertynyt viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

10 c §

Eläketurvakeskuksen on työntekijän pyynnöstä annettava hänelle kirjallinen ilmoitus siitä työntekijän eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti muunnettua yhteenlasketusta palkkamäärästä, josta hänen työsuhteensa perusteella on suoritettu vakuutusmaksuja työeläkekassalle.

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijän eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 3 §:n 2 ja 3 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1 ja 5 momentissa, 4 a §:n 2—6 momentissa, 4 b—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 4 ja 6 momentissa, 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 c ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16 ja 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa sekä 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

Siltä osin kuin työeläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, työeläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 165 ja 165 a — 165 c §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijän eläkeasetuksen (184/1962) 4, 7 ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat, 4 § asetuksessa 1084/1997, 7 § asetuksessa 1131/1985 ja 8 § asetuksessa 543/1990.

3.

Laki

taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 7 §:n 4 momentti ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 4 momentti laissa 981/1993 ja 8 §:n 1 momentti laissa 319/1995, ja

lisätään 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

7 §

Mitä työntekijäin eläkelain 12 §:ssä, 13 a §:n 2 ja 3 momentissa sekä 13 b §:n 4 momentissa säädetään mainitun lain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta, sovelletaan vastaavasti esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaan.

8 §

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutusmaksun suorittamisen eikä kehotuksen saatuaan eläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkekassa voi hankkimansa lisäselvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä muulta ajalta kuin kulumassa olevalta ja viideltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. Eläkekassalla on myös oikeus periä vakuutusmaksun viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun

korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko. Eläkekassan määräämä vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta kertynyt viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota ja päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annettussa laissa (367/1961) säädetään.

11 §

Siltä osin kuin eläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuskassalain (1164/1992) 165 ja 165 a — 165 c §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Lailta kumotaan 15 päivänä marraskuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkeasetuksen (870/1985) 1 §, sellaisena kuin se on asetuksessa 1085/1997.

4.

Laki**yrittäjien eläkelain 9 ja 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 9 §:n 4 momentti ja 17 §:n 1, 4 ja 5 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 4 momentti laissa 393/1995 ja 17 §:n 1 momentti laissa 656/2000, ja

lisätään väliaikaisesti 17 §:ään, sellaisena kuin se on osittain laissa 1485/1995 sekä mainitussa laissa 656/2000, uusi 5, 6 ja 8 momentti, jolloin muutettu 5 momentti siirtyy 7 momentiksi seuraavasti:

9 §

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, vastaa myös se tähän toimintaan perustuvista osakkaittensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. Eläkelaitoksen on pyydettäessä annettava tässä momentissa tarkoitetulle henkilölle, yhtymälle ja yhteisölle tämän momentin mukaiseen vastuuseen vaikuttavat tiedot.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvien osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3a, 4, 4a—4 h, 4j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa sekä 3, 4 ja 6 momentissa, 5a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 b ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa, 14 ja 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 g ja 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa sekä 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21,

21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 17 d §:n 3 momentin, 17 f §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan sekä 17 k §:n 2—4 momentin säännöksiä sovellettaessa yrittäjä rinnastetaan mainitussa laissa tarkoitettuun työnantajaan.

Yrittäjä on velvollinen viipymättä antamaan eläkelaitokselle tiedot yritystoiminnan alkamisesta ja siinä tapahtuvista olennaisista muutoksista, joilla on tai voi olla vaikutusta vakuuttamisvelvollisuuden selvittämiseen, vahvistetun työtulon tarkistamiseen tai vakuutusmaksuvelvollisuuteen. Niin ikään yrittäjä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan eläkelaitokselle yrittäjätoimintansa päättymisestä.

Sen lisäksi, mitä 5 momentissa säädetään, yrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle sen pyytämät vakuutuksen hoitoon ja työtuloon vaikuttavat tiedot.

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus saada salassapitosäämösten ja muiden tiedon saamista koskevien säämösten estämättä veroviranomaiselta tämän lain toimeenpanossa välttämättömät tiedot. Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus saada mainitut tiedot maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen

pyytäjän on veroviranomaisen vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Eläkelaitoksen on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa tietoja, annettava tiedot:

- 1) Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa (364/1963) tarkoitettujen etuuksien laskemista varten;
- 2) verohallinnolle sairausvakuutuslaissa tarkoitetun sairausvakuutusmaksun määrittämistä varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Lailla kumotaan yrittäjien eläkelain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 25 päivänä tammikuuta 2002 annettu laki (34/2002) sekä 7 päivänä marraskuuta 1969 annetun yrittäjien eläkeasetuksen (668/1969) 2, 3, 3 a ja 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 a ja 4 § asetuksessa 1508/1995.

5.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 10 §:n 5 momentti, 18 § sekä 19 §:n 1, 4 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 5 momentti laissa 1282/2001, 18 § laeissa 882/1994 ja 287/1999, 19 §:n 1 momentti laissa 655/2000 sekä 4 ja 5 momentti laissa 751/1974, ja *lisätään* väliaikaisesti lakiin uusi 19 a—19 c § seuraavasti:

10 §

Edellä 1 §:n 2 momentin 1—3 tai 6 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevän aviopuolisonsa ja perheyrityksen jäsenen sekä 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettun henkilön vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. Tässä tarkoitettua vastuuta toisen henkilön vakuutusmaksuista ei kuitenkaan ole sellaisella 1 §:n 2 momentin 1—3 tai 5 kohdassa tarkoitettulla maatalousyrittäjällä, joka ei harjoita maatalousyrittäjätoimintaa omistus- tai

vuokraoikeuden perusteella hallitsemassaan yrityksessä. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä, yhtymä vastaa myös tähän toimintaan perustuvista osakkaitensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on pyydettäessä annettava tässä momentissa tarkoitettulle henkilölle ja yhtymälle tämän momentin mukaiseen vastuuseen vaikuttavat tiedot.

18 §

Työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan sosiaali- ja terveysministeriö määrää 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen järjestöjen ehdotuksesta enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ainakin kaksi jäsentä.

19 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3a, 4, 4a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa sekä 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 14 ja 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa sekä 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 17 §:n 2 ja 3 momentin, 17 d §:n 3 momentin, 17 f §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan sekä 17 k §:n 2—4 momentin säännöksiä sovellettaessa maatalousyrittäjä rinnastetaan mainitussa laissa tarkoitettuun työnantajaan.

Siltä osin kuin eläkelaitoksen toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkelaitoksen toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuskassalain (1164/1992) 165 ja 165 a—165 c §:ää.

19 a §

Maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä antamaan maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tiedot maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta ja siinä tapahtuvista olennaisista muutoksista, joilla on tai voi olla vaikutusta vakuuttamisvelvollisuuden selvittämiseen, vahvistetun työtulon tarkistamiseen tai vakuutusmaksuvelvollisuuteen. Niin ikään maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan eläkelaitokselle yrittäjätoimintansa päättymisestä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle sen pyytämät vakuutuksen hoitoon ja työtuloon vaikuttavat tiedot.

19 b §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää mukaista asiaa käsitellessään muiden sille 16 §:ssä mainituissa laeissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että nämä tiedot vaikuttavat tämän lain mukaiseen etuuteen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus saada nämä tiedot muutoinkin erikseen. Etuuden hakijalle tulee ilmoittaa etukäteen mahdollisesta tietojen käytöstä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä veroviranomaiselta ja maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitetulta rekisteriviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on lisäksi oikeus saada Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1139/1994) tarkoitetulta viranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen kalastusta koskevien tehtävien toimeenpanossa. Eläketurvakeskuksella ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada mainitut tiedot maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen pyytäjän on veroviranomaisen vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Nämä tiedot on annettava eläkelaitokselle vuosittain poronhoitovuoden päätyttyä siten kuin maatalousyrittäjien eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja maata-

lousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus tarvittaessa muulloinkin saada riittäviä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

19 c §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa tietoja, annettava tiedot:

- 1) liikennevakuutuslain (279/1959) 19 §:ssä mainituille vakuutusyhtiöille sekä liikennevakuutuskeskukselle ja valtiokonttorille sen vuosityöansion määräämistä varten, jota tarvitaan liikennevahingon korvausta laskettaessa;
- 2) Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa (364/1963) tarkoitettujen etuuskien laskemista varten;
- 3) verohallinnolle sairausvakuutuslaissa tarkoitetun sairausvakuutusmaksun määrittämistä varten.

Jos maatalousyrittäjien eläkelaitos suorittaa vajaavaltaiselle 9 a §:ssä tarkoitetun maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen

akuutussumman, eläkelaitoksen tulee viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoittaa vakuutussummasta sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella vajaavaltaisella on kotikuntalaisa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Tämän lain voimassa ollessa ei sovelleta 19 §:n 6 ja 7 momenttia, sellaisina kuin ne ovat, 6 momentti laissa 830/1970 ja 7 momentti laissa 37/1987.

Lailla kumotaan 7 päivänä marraskuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkeasetuksen (667/1969) 2, 3, 3 a, 4 ja 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 a § asetuksessa 1661/1993, 4 § asetuksessa 941/1972 ja 12 § asetuksessa 544/1990.

6.

Laki**luopumiseläkelain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1336/1999, seuraavasti:

24 §
Jollei tästä laista muuta johdu, luopumise-
läkkeestä on soveltuvin osin lisäksi voimas-
sa, mitä työntekijäin eläkelain 9, 9 a, 10 c ja
16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—
17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa,
17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa,
17 k §:n 2—4 momentissa, 18, 19, 19 b—
19 d, 20, 21, 21 a—21 e §:ssä sekä maata-

lousyrittäjien eläkelain 16—18 ja 19 b §:ssä
sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2002 ja on voimassa 31
päivään joulukuuta 2003.
Tämän lain voimassa ollessa ei sovelleta
24 §:n 2 momenttia.

7.

Laki**maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 43 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1317/1990) 43 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1337/1999, seuraavasti:

43 §

Jollei tästä laista muuta johdu, sukupolvenvaihdoseläkkeestä on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa,

19 c §:n 2—4 momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 17 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 _____
 kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään
 joulukuuta 2003.

8.

Laki**maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 37 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1330/1992) 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1338/1999, seuraavasti:

37 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiskorvauksesta on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 19 b §:n 1—4

momentissa, 19 c §:n 2—4 momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 _____
 kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään
 joulukuuta 2003.

9.

Laki**maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 40 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1339/1999, seuraavasti:

40 §
 Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa, 19 c §:n 2—4

momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

10.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 31 ja 64 a §, sellaisina kuin ne ovat, 31 § laissa 1346/1990 ja 64 a § laissa 1595/1993, *muutetaan* 1 §:n 4 momentin 4 kohta, 3 b §, 12 a §:n 1 momentti ja 2 momentin 5 kohta, 16 e §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta, 36 §:n 1 ja 2 momentti sekä 62 ja 64 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 1169/1996, 3 b §, 12 a §:n 1 momentti ja 16 e §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta laissa 1745/1995, 12 a §:n 2 momentin 5 kohta mainitussa laissa 1595/1993, 36 §:n 1 momentti laissa 1046/1999 ja 2 momentti laissa 1309/1989, 62 § laissa 1038/1986, 623/1995 ja 623/1999 sekä 64 § osaksi laeissa 1/1981 ja 1305/1989 sekä mainituissa laeissa 1595/1993 ja 1169/1996, sekä *lisätään* 16 e §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1745/1995, uusi 5 kohta ja lakiin siitä lailla 880/1994 kumotun 63 b §:n tilalle uusi 63 b § seuraavasti:

1 §

Tätä lakia ei sovelleta:

4) työntekijään, jonka työsuhde kuuluu taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 1 §:n 1 ja 2 momentin nojalla mainitun lain soveltamisalaan.

3 b §

Työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitetun työttömyysvakuutusrahaston suorittaa eläketurvakeskukselle eläkekassalle edelleen hyvitetäväksi vakuutusmaksu siten kuin työntekijäin eläkelain 12 c §:ssä säädetään. Hyvitetty vakuutusmaksu otetaan huomioon 3 §:ssä tarkoitettua vakuutusmaksua vahvistettaessa.

12 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360

päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika (*tuleva aika*). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaiissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaiissa tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua rahamäärän

suuruiset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

5) työntekijäin eläkelain 8§:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

16 e §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos työntekijä on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, joko mainitussa laissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuna yritystoimintaa harjoittavana henkilönä, ei kuitenkaan, jos tämä on saanut mainitun lain 16 b §:ssä tarkoitettua lisävakuutukseen perustuvaa päivärahaa;

4) aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea; tai

5) työntekijäin eläkelain 8§:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

36 §

Sosiaali- ja terveysministeriö nimittää jäljempänä säädetyin poikkeuksin neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan eläkekassan hallituksen, johon kuuluu viisi jäsentä ja heille määrätty henkilökohtaiset varamiehet. Näistä puheenjohtajana ja samalla valtion edustajana toimii ministeriön määräämä jäsen ja varapuheenjohtajana hänen varamiehensä. Muista jäsenistä tulee kahden

edustaa laivanvarustajia ja kahden merenkulkijoita. Merenkulkijoita edustavista jäsenistä tulee toisen edustaa miehistöä ja toisen päällystöä. Päällystöä edustava jäsen nimitetään kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että hallituksessa vuorollaan ovat edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö. Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavien jäsenten ja heidän varamiestensä nimittämistä hankittava asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus, jonka mukaan ministeriön on nimittäminen toimitettava. Ehdotuksessa, tullakseen otetuksi huomioon, pitää olla jäsenten ja heidän varamiestensä osalta erikseen kaksi kertaa niin monta ehdokasta, kuin heitä on nimittävää. Jos järjestö ministeriön määräämässä ajassa ei tee asianmukaista ehdotusta, on ministeriön kuitenkin suoritettava nimittäminen.

62 §

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai antaa tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle tämän lain mukaan tarvittavan vakuutusmaksuun vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytyy antamasta näitä tietoja taikka tahallaan pidättää virheellisesti 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua vakuutusmaksun, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *merimieseläkelain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon.

Jos työnantaja tai tämän edustaja muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen tiedon antamisen tai tahallaan antaa virheellisen tiedon, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *merimieseläkelain mukaisen tietojenantovelvollisuuden*

rikkomisesta sakkoon.

Tässä pykälässä tarkoitetaan työnantajalla sitä, joka työsuhteessa taikka siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa. Työnantajan edustajalla tarkoitetaan työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn tai jatkumiseen.

63 b §

Eläkekassalla on oikeus omasta aloitteestaan

tai asianomaisen pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten kuulustuttaa todistajia yleisessä alioikeudessa.

64 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa sekä 17 j §:ssä säädetään.

Siltä osin kuin eläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 165 ja 165 a—165 c §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä

kuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan 12 päivänä huhtikuuta 1991 annetun merimieseläkeasetuksen (654/1991) 7 §.

11.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 18 §:n 12 ja 13 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 103/1989,

muutetaan 23 a §:n 4 momentti ja 26 §,

sellaisina kuin ne ovat, 23 a §:n 4 momentti laissa 293/1999 ja 26 § osaksi laissa 1528/1993, sekä

lisätään 23 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 229/1991 ja 1231/1995 sekä mainitussa laissa 293/1999, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, sekä lakiin uusi 26 a—26 f § seuraavasti:

23 a §

Asian käsittelyssä valtion eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia

(586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely iten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä

säädetään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Eläkelautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisesta käsittelystä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.

Valtion eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

26 §

Valtiokonttorilla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityiseltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä sekä kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista.

Valtiokonttorilla ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulla ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyt tietojenantovelvollisuuden

perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

26 a §

Eläkkeenhakijan on annettava valtiokonttorille eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

Eläkkeensaajan on ilmoitettava viipymättä valtiokonttorille sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Valtiokonttori voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut mainittuja selvityksiä valtiokonttorille sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.

26 b §

Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan valtiokonttorille sen määräämällä tavalla vähintään neljännesvuosittain tämän lain piiriin kuuluvien edunsaajien nimet, henkilötunnukset, palvelusten ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävän työn alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi työnantaja on velvollinen antamaan valtiokonttorille palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palveluksista ja töistä sekä muut edunsaajien eläkeoikeuteen ja työnantajan maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. Jos työnantaja jättää ilmoittamatta valtiokonttorille edellä tarkoitetut tiedot tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin valtiokonttori määrää, voidaan valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 4 §:ssä tarkoitettu eläkemaksu määrätä suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, työnantaja on velvollinen pyydettyään antamaan valtiokonttorille ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki

sellaiset tämän lain piiriin kuuluvan edunsaajan työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettyessä työnantajalta eläkkeenhakijan eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja työnantajalle saadaan ilman edunsaajan suostumusta ilmoittaa vain ne häntä koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Valtiokonttorilla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Valtiokonttori pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien edunsaajien eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 26 §:n perusteella saamistaan tiedoista.

26 c §

Valtiokonttorilla on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa työnantajan kirjanpitoa varten ja tämän lain nojalla myönnettystä etuuksista aiheutuvan valtion eläkerahastosta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettun maksun määrittämistä varten tiedot eläkkeensaajalle myönnetystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä edellä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut on tai jonka palveluksen perusteella työnantajan maksu määräytyy. Valtiokonttorilla on myös oikeus ilmoittaa sille työnantajalle, jonka palveluksesta edunsaaja siirtyy eläkkeelle, myönnetyn eläkkeen laji ja alkamis- ja päättymisajankohta työnantajan palveluksen päättämistä varten.

26 d §

Valtiokonttorilla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään,

salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) 26 ja 26 b §:n nojalla saamansa tiedot eläketurvakeskukselle ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1—3, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 26 §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta;

3) eläketurvakeskukselta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1—3, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

4) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tämän lain mukaista etuutta saaneen edunsaajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syytteen panna varten; ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

5) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aiheutta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

6) työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille ja maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tämän lain mukaisessa

palveluksessa ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävässä työssä olleiden, alle 65-vuotiaina kuolleiden edunsaajien nimet, henkilötunnukset, kuolinpäivät ja palveluksiin ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtäviin töihin liittyvät tiedot, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavanlaiset tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa, sekä vastaavat tiedot valtiokonttorille ja kunnalliselle eläkelaitokselle ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

Valtiokonttorin on 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisen toteuttamiseksi sovittava eläketurvakeskuksen ja asianomaisten eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja voidaan luovuttaa edelleen.

Valtiokonttorin on ennen tietojen luovuttamista tämän pykälän nojalla eteenpäin varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä luovuttajalta. Valtiokonttori on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai alkuperäiseltä luovuttajalta.

26 e §

Valtiokonttorilla on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 26 d §:n 1 momentin 1–3 ja 6 kohdassa mainitulle viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi.

Valtiokonttorilla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys työnantajalle 26 b §:ssä tarkoitettun tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Valtiokonttorilla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys myös eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille tietojen antamista varten edun saajalle itselleen hänen tämän lain mukaisesta eläketurvasta.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 26 d §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten vain, jos tästä on 26 d §:n 2 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Jos kuitenkin on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisten henkilöiden suostumuksella.

26 f §

Valtiokonttorin on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2002.

12.

Laki**valtion perhe-eläkelain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 23 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1530/1993, seuraavasti:

23 §
 Mitä valtion eläkelain 26 ja 26 a— 26 f §:ssä Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
 säädetään, koskee soveltuvin osin myös tä- 2002.
 män lain täytäntöönpanoa.

13.

Laki**valtion eläkerahastosta annetun lain 7 b §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § laissa 942/1993.
 Tällä lailla kumotaan valtion eläkerahastosta _____
 29 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
 (1372/1989) 7 b §, sellaisena kuin se on 2002.

14.

Laki**kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) 5 b §:n 1 momentti, 7 §:n 6 momentti sekä 12 ja 12 b §, sellaisina kuin ne ovat, 5 b §:n 1 momentti laissa 1324/1994, 7 §:n 6 momentti laissa 295/1999, 12 § mainitussa laissa 1324/1994 sekä laissa 404/1997 ja 12 b § laissa 683/1999, sekä lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 404/1997 ja 295/1999, uusi 7 momentti sekä lakiin siitä lailla 683/1999 kumotun 12 a §:n tilalle uusi 12 a § ja lakiin uusi 12 c—12 g § seuraavasti:

5 b §

Käsiteltäessä eläkelaitoksessa tämän lain ja tämän lain 3 §:n 1 momentissa mainitun eläkesäännön mukaista eläketurvaan liittyvää eläkehakemusta, eläkeoikeutta, eläkkeen määrää ja maksamista sekä takaisinperintää ja näihin rinnastettavia asioita asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se hänen etunsa vuoksi on ilmeisen tarpeellista. Alle 15-vuotiaan puhevaltaa muussa kuin henkilöä koskevassa asiassa käyttää hänen edunvalvojansa. Muutoin käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin hallintomenettelylain (598/1982) 4, 6, 9—11, 16, 16 a, 16 b, 21, 23 ja 24 §:ssä ilmaistuja periaatteita.

7 §

Asian käsittelyssä kuntien eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Kuntien eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Eläkelautakunta voi

määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisesta käsittelystä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.

Eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

12 §

Kunnallisella eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityiseltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä sekä kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista.

Eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulla ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

12 a §

Eläkkeenhakijan on annettava kunnalliselle eläkelaitokselle eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

Eläkkeensaajan on ilmoitettava viipymättä eläkelaitokselle sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut mainittuja selvityksiä eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.

12 b §

Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisö on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sen määräämällä tavalla vähintään neljännesvuosittain tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimet, henkilötunnukset, virka- ja työsuhteiden ja 1 §:n 7 momentissa tarkoitettujen

toimeksiantosopimusten sekä 1 §:n 8 momentissa tarkoitettujen luottamustoimien alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi jäsenyhteisö on velvollinen antamaan eläkelaitokselle palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palvelussuhteista sekä muut henkilöiden eläkeoikeuteen ja jäsenyhteisöjen maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. Jos jäsenyhteisö jättää ilmoittamatta eläkelaitokselle edellä tarkoitetut tiedot tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin eläkelaitos määrää, voidaan 6 §:n mukainen maksuosuus määrätä suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, jäsenyhteisö on velvollinen pyydettäessä antamaan eläkelaitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset tämän lain piiriin kuuluvan henkilön työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat jäsenyhteisöltä saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettäessä jäsenyhteisöltä eläkkeenhakijan eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja jäsenyhteisölle saadaan ilman henkilön suostumusta ilmoittaa vain ne häntä koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Eläkelaitoksella on oikeus tarkastaa jäsenyhteisön asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Eläkelaitos pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 12 §:n perusteella saamistaan tiedoista.

12 c §

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa

jäsensyhteisön kirjanpitoa varten ja tämän lain nojalla myönnettyistä etuuksista aiheutuvien 6 §:n mukaisten maksuusuksien määrittämistä varten tiedot eläkkeensaajalle myönnetystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä edellä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille jäsensyhteisölle, jonka palveluksessa etuuden saanut on tai jonka palvelussuhteen perusteella jäsensyhteisön maksuusuudet määräytyvät. Eläkelaitoksella on myös oikeus ilmoittaa sille jäsensyhteisölle, jonka palveluksesta henkilö siirtyy eläkkeelle, myönnetyn eläkkeen laji ja alkamis- ja päättymisajankohta jäsensyhteisön virka- tai työsuhteiden päättämistä varten.

12 d §

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

- 1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;
- 2) 12 ja 12 b §:n nojalla saamansa tiedot eläketurvakeskukselle ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 4, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 12 §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta;
- 3) eläketurvakeskukselta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 4, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;
- 4) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle

viranomaiselle tämän lain mukaista etuutta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syytteeseen panoa varten; ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

5) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että jäsensyhteisö ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

6) työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille ja maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tämän lain mukaisessa virka- tai työsuhteessa olleiden, alle 65-vuotiaina kuolleiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden nimet, henkilötunnukset, kuolinpäivät ja virka- ja työsuhteisiin liittyvät tiedot, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavanlaiset tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa, sekä vastaavat tiedot valtiokonttorille ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi;

7) jäsensyhteisön järjestämän 19 §:n 2 momentissa tarkoitetun vapaamuotoisen eläkevakuutuksen taikka yksityisen työnantajan järjestämän muun kuin työntekijäin eläkelain 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun vapaaehtoisen ryhmälisäläketurvan jatkuvaa hoitamista varten tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

8) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle uuden vapaamuotoisen

eläkevakuutuksen tai ryhmälisäeläketurvan ehtojen sopimista varten tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot, jos lisäeläketurva jäsenyhteisön tai yksityisen työnantajan aloitteesta lopetetaan ja korvataan vastaavanlaisella uudella lisäeläketurvalla; uuden lisäeläketurvakuutuksen antajan on tällöin esitettävä eläkelaitokselle selvitys siitä, että uusi lisäeläketurva merkitsee aikaisemman lisäeläketurvan korvaamista uudella;

9) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle lisäeläketurvan ja sen kustannusten määrittämistä varten tiedot tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden virka- ja työsuhteista, 1 §:n 7 momentissa tarkoitetuista toimeksiantosopimuksista, 1 §:n 8 momentissa tarkoitetuista luottamustoimista, eläkeoikeuksista, ikä- ja sukupuolijakaumasta ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä lisäeläketurvan lopullisen sisällön määrittämistä varten tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot; yksilöityjen henkilötietojen luovuttamisen edellytyksenä on kuitenkin, että henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö on huolehtinut siitä, että lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluville henkilöille on vakuutussopimuksen tai eläkejärjestelyn tultua hyväksytyksi asianmukaisesti selvitetty henkivakuutusyhtiön, eläkekassan tai eläkesäätiön mahdollisuus saada tarvittavat tiedot ja ettei henkilö nimenomaisesti ole kieltäytynyt lisäeläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan.

Kunnallisen eläkelaitoksen on 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisen toteuttamiseksi sovittava eläketurvakeskuksen ja asianomaisten eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja luovutetaan edelleen.

Kunnallisen eläkelaitoksen on ennen tietojen

luovuttamista tämän pykälän nojalla eteenpäin varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä luovuttajalta. Kunnallinen eläkelaitos on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai alkuperäiseltä luovuttajalta.

12 e §

Kunnallisella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisäateistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 12 d §:n 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa mainitulle viranomaiselle tai toimielimelle kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi;

4) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 12 d §:n 1 momentin 7—9 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Eläkelaitoksella on lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys jäsenyhteisölleen 12 b §:ssä tarkoitettun tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Eläkelaitoksella on oikeus avata tekninen käyttöyhteys myös eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille tietojen antamista varten henkilölle itselleen hänen tämän lain mukaisesta eläketurvasta.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 12 d §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten, jos tästä on 12 d §:n 2 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen

suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Jos kuitenkin on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

12 f §

Jos kunnallinen eläkelaitos suorittaa vajaavaltaiselle 3 §:n 4 momentissa tarkoitettua taloudellista tukea, eläkelaitoksen tulee viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden

tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoittaa siitä sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella vajaavaltaisella on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

12 g §

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten.

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 2002.

päivänä

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

työntekijän eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijän eläkelain (395/1961) 4 d §:n 7 momentti, 6a §:n 1 momentti ja 2 momentin 5 kohta, 7f §:n 1 momentin 1 ja 5 kohta, 8 §:n 3 momentti ja 4 momentin 7 kohta, 15 b ja 16 § ja 16 §:n edellä oleva väliotsikko, 17, 17 a—17 c ja 18 § ja 18 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 20 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 4d §:n 7 momentti laissa 612/1991, 6a §:n 1 momentti ja 7f §:n 1 momentin 1 kohta laissa 1482/1995, 6a §:n 2 momentin 5 kohta ja 8 §:n 3 momentti laissa 559/1993, 7f §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1279/2000, 8 §:n 4 momentin 7 kohta laissa 571/1993, 15 b § laissa 1730/1991, 17 § osaksi laeissa 1304/1989 ja 1167/1996 sekä mainitussa laissa 1482/1995, 17 a § laissa 603/1986, 17 b § laissa 949/1992, 17 c § laissa 33/2002, 18 § laeissa 459/1986 ja 621/1995 sekä 20 §:n 2 momentti laissa 283/1999, ja *lisätään* väliaikaisesti 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 356/1997, uusi 3 momentti, 17 §:n, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 1304/1989, 1482/1995 ja 1167/1996, eteen uusi väliotsikko ja 20 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 283/1999, uusi 3 ja 4 momentti sekä lakiin uusi 17 d—17 k § ja 17 k §:n eteen uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Työnantajan on huolehdittava, että jokaisella työpaikalla on esillä tieto siitä eläkelaitoksesta, missä työnantaja on järjestänyt työntekijöilleen tämän lain mukaisen eläketurvan.

4 d §

Jos työkyvyttömyyseläke 19 b §:n 4 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty.

Jos työkyvyttömyyseläke 19 b §:n 5 momentin mukaisesti maksetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä säädetään.

6 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua markkamäärän suuruiset. Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

5) 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, *eläkeohjesäännön* tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

7 f §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisillä, jos työntekijä on saanut:

1....1..5.

6 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin mainitun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu *rahamäärä*. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden *erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin* eläkelaisissa (662/1985) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään mainitun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua *rahamäärän* suuruiset. Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

5) 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai *eläkesäännön taikka* kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

7 f §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisillä, jos työntekijä on saanut:

Voimassa oleva laki

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoitettuna palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1-3 kohdan tarkoitettuna yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;

5) tämän lain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

Ehdotus

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, joko mainitussa laissa tarkoitettuna palkansaajana tai mainitun lain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuna yritystoimintaa harjoittavana henkilönä, ei kuitenkaan, jos tämä on saanut mainitun lain 16 b §:ssä tarkoitettua lisävakuutukseen perustuva päivärahaa;

5) 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

8 §

Jollei työntekijällä ole oikeutta peruseläkkeeseen, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään yhteensovitusperusteena korkeinta peruseläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa tai työtuloa. Jos työntekijä on samanaikaisesti vähintään vuoden yhdenjaksoisesti kahdessa tai useammassa 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lasketaan yhteensovitusperustetta määrättäessä vastaavat eläkepalkat ja työtulot yhteen. Jos työntekijä on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta peruseläkettä taikka muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä ja on vähintään kolmen vuoden ajan ollut samanaikaisesti 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä tähän työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan liittyvään eläkepalkkaan tai työtuloon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen määrästä. Tämän momentin soveltamisesta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain

1....1..5.

Jollei työntekijällä ole oikeutta peruseläkkeeseen, jossa on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään vuosi, käytetään yhteensovitusperusteena korkeinta peruseläkkeen perusteena olevaa eläkepalkkaa tai työtuloa. Jos työntekijä on samanaikaisesti vähintään vuoden yhdenjaksoisesti kahdessa tai useammassa 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lasketaan yhteensovitusperustetta määrättäessä vastaavat eläkepalkat ja työtulot yhteen. Jos työntekijä on välittömästi ennen eläketapahtumaa saanut aikaisemman eläketapahtuman johdosta peruseläkettä taikka muuta siihen verrattavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa eläkettä ja on vähintään kolmen vuoden ajan ollut samanaikaisesti 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa työ- tai virkasuhteessa taikka yrittäjätoiminnassa, lisätään yhteensovitusperustetta määrättäessä tähän työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan liittyvään eläkepalkkaan tai työtuloon 10/6 mainitun aikaisemman eläkkeen määrästä. Tämän momentin soveltamisesta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain sekä

sekä eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85) alaisiin työsuhteisiin on kuitenkin voimassa, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Yhteensovituksessa huomioon otettavat peruseläkkeet ovat seuraavat työ- ja virkasuhteisiin sekä yrittäjätoimintaan perustuvat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet:

7) kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kansaneläkelain 48 §:n 2 momentin nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;

15 b §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan järjestetty eläketurva jää voimaan. Työntekijän eläke määrätään kuitenkin tämän lain mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaan maksetut eläke-erät katsotaan eläkkeen osasuorituksiksi.

Erinäiset valvontamääräykset

16 §

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus omasta aloitteestaan tai asianomaisen pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten kuulustuttaa todistajia yleisessä

1....1..5.

taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain alaisiin työsuhteisiin on kuitenkin voimassa, mitä mainituissa laeissa säädetään.

Yhteensovituksessa huomioon otettavat peruseläkkeet ovat seuraavat työ- ja virkasuhteisiin sekä yrittäjätoimintaan perustuvat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet:

7) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 7 §:n 1 momentin 8 kohdan tai 9 kohdassa tarkoitettujen eläke- ja peruseläkesääntöjen nojalla myönnetty eläke peruseläketurvan mukaisena;

15 b §

Jos työnantaja on järjestänyt työntekijänsä eläketurvan lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaan, vaikka työsuhteeseen olisi ollut sovellettava tämän lain säännöksiä, eläkejärjestely oikaistaan sitä vuotta välittömästi edeltäneen kalenterivuoden alusta, jona eläkelaitos on ilmoittanut oikaisusta työnantajalle. Tätä edeltäneeltä ajalta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaan järjestetty eläketurva jää voimaan. Työntekijän eläke määrätään kuitenkin tämän lain mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain mukaan maksetut eläke-erät katsotaan eläkkeen osasuorituksiksi.

Todistajien kuulustuttaminen

16 §

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus omasta aloitteestaan tai asianomaisen pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten kuulustuttaa todistajia yleisessä alioikeudessa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

alioikeudessa. Niillä on myös oikeus saada virka-apua viranomaisilta.

1...1..5.

Tietojen saaminen, salassapito ja luovutus

17 §

Työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja tämän lain mukaiselle valitusviranomaiselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain täytäntöönpanoa varten. Sanotuilla laitoksilla on oikeus tarkastaa työnantajan kirjoista tietojen oikeellisuus. Siltä osin kuin työnantaja jättää sanotut tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin asetuksessa tarkemmin säädetään, työnantajalle määrätään arvion perusteella enintään kaksinkertaiseksi korotettu vakuutusmaksu, jollei ole erityistä syytä luopua korotuksen määräämisestä. Eläketurvakeskus antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeet korotuksen määräämisestä ja siitä luopumisesta. Mitä edellä säädetään työnantajasta, koskee soveltuvin osin myös 6 a ja 7 f §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntäviä viranomaisia ja laitoksia.

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos ja eläkesäätiö ovat velvolliset pyynnöstä antamaan tämän lain mukaiselle eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja valitusviranomaiselle sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle maksutta kaikki hallussaan olevat käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Eläkelaitos ja eläketurvakeskus ovat velvolliset maksamaan kohtuullisen palkkion tässä momentissa säädetyn velvoituksen perusteella annetusta lääkärintlausunnosta. Eläkelaitoksen on ulosottoa varten asianomaisen viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava maksamansa eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat eläkkeensaajalle toimeentuloetuuksia. Mitä edellä on säädetty eläkelaitoksesta, koskee soveltuvin osin myös eläketurvakeskusta

1....1..5.

17 §

Työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle ja eläketurvakeskukselle tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskentelevien työntekijöidensä nimet, henkilötunnukset, työsuhteiden alkamis- ja päättymispäivät sekä palkka- ja palvelusaikatiedot. Lisäksi työnantaja on velvollinen antamaan eläkelaitokselle ja eläketurvakeskukselle tiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista työsuhteista sekä muista työnantajan vakuutusvelvollisuuteen ja vakuutusmaksuun vaikuttavista seikoista. Tarkempia säännöksiä edellä tarkoitetuista tiedoista ja niiden antamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Jos työnantaja jättää edellä tarkoitettut tiedot antamatta tai antaa ne myöhemmin kuin valtioneuvoston asetuksessa säädetään, eläkelaitos määrää arvion perusteella työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun, jollei ole erityistä syytä luopua korotuksen määräämisestä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, työnantaja on velvollinen pyydettäessä antamaan eläkelaitokselle, eläketurvakeskukselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset työntekijän työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Pyydettäessä työnantajalta työntekijän eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja, työnantajalle saadaan ilman työntekijän suostumusta ilmoittaa vain ne häntä koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa

Voimassa oleva laki

Jos on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan, eläketurvakeskuksella ja tässä laissa tarkoitettulla eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakkoperintälaissa (418/1959) säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi

17 a §

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkelaitos voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

Työnantaja on myös velvollinen antamaan eläkelaitokselle sen pyynnöstä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

Ehdotus

tarkoitettujen tietojen oikeellisuus. Niillä on myös oikeus saada poliisilta ja muilta viranomaisilta virka-apua edellä tarkoitettujen tietojen saamiseksi.

17 a §

Eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisäätteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksilöltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot työntekijän terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä sekä kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista.

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus saada:

1) eläkkeeseen oikeuttavan tulevan ajan oikeuden määrittelyä varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 6 a §:n 2 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien

myöntäjiltä sekä työeläkelisän määrittämistä varten tiedot työntekijöille myönnettyistä 7 f §:n 1 momentissa tarkoitetuista etuuksista näiden etuuksien myöntäjiltä; työeläkelisän määrittämiseen tarvittavat tiedot on annettava eläketurvakeskukselle sen määräämällä tavalla kultakin kalenterivuodelta seuraavan vuoden toukokuun loppuun tai muuhun eläketurvakeskuksen kanssa sovittuun ajankohtaan mennessä;

2) eläkelaitoksen lisäksi Ahvenanmaan maakunnalta, Kansaneläkelaitokselta, Valtiokonttorilta, Tapaturmavakuutuslaitosten liitolta, Liikennevakuutuskeskukselta, lakisääteistä tapaturma- ja liikennevakuutusta hoitavalta vakuutusyhtiöltä, Vakuutuskuntoutus VKK ry:ltä sekä sosiaalivakuutuksen piirissä toimivalta muulta viranomaiselta tai laitokselta 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa mainittujen tehtäviensä hoitamisessa tarvittavat henkilö- ja muut tiedot näiden tahojen hoitamasta eläke- ja muusta sosiaaliturvasta.

17 b §

Jos henkilö on saanut tämän lain mukaista etuutta enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, on aiheettomasti maksettu etuus perittävä takaisin.

Aiheettomasti maksettu etuus voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja etuuden maksamisen ei ole katsottava johtuneen etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosa siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

1....1..5.

17 b §

Eläkkeenhakijan on annettava eläkelaitokselle eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

Eläkkeensaajan on ilmoitettava viipymättä eläkelaitokselle sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut mainittuja selvityksiä eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.

Tarkempia säännöksiä eläkkeenhakijan ja -saajan velvollisuudesta antaa 1–3 momentissa tarkoitettuja tietoja annetaan valtioneuvoston asetuksella.

17 c §

Eläkelaitoksella, eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta ne tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos 17 a §:ssä tarkoitetut tiedot tarvitaan tiettyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulla ammattihenkilöllä on oikeus saada 17 a §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

17 d §

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sovelletaan eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen asiakirjojen ja toiminnan julkisuuteen siltä osin kuin mainitun lain 4 §:n 2 momentissa säädetään, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Tämän lain toimeenpanoon ei sovelleta vakuutusyhtiölain (1062/1979) 18 luvun 6, 6 b ja 6 c §:ää, eläkesäätiölain (1774/1995) 132, 132 a ja 132 c §:ää eikä vakuutuskassalain (1164/1992) 165, 165 a ja 165 c §:ää.

Tässä laissa säädettyjä tai tämän lain toimeenpanoon liittyviä tehtäviä hoidettaessa saatujen ja laadittujen asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen salassapitoon sekä näiden tehtävien hoidossa saatuja tietoja koskevaan vaitiolovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22—24 ja 35 §:ää myös silloin, kun kysymys ei ole mainitun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun julkisen vallan käyttöön kuuluvaa tehtävää varten laadituista tai saaduista asiakirjoista ja tiedoista. Tietojen luovuttamisesta on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 7 luvussa säädetään.

Sen lisäksi, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa säädetään, salassa

Ehdotus

pidettäviä ovat myös sellaiset tämän lain toimeenpanoon perustuvat asiakirjat ja tiedot, jotka koskevat työnantajan taloudellista asemaa.

17 e §

Eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen on työntekijän pyynnöstä annettava hänelle eläkelaitoksen tai eläketurvakeskuksen hallussa olevat hänen eläkeoikeuttaan koskevat tiedot.

Asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta sekä oikeudesta tarkastaa itsestään rekisteriin talletetut tiedot on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Eläkelaitoksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa työnantajan kirjanpitoa ja tämän lain nojalla myönnettyistä etuuksista aiheutuvien vakuutusmaksujen määrittämistä varten tiedot työntekijälle myönnetystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä edellä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut työntekijä on tai jolle työntekijän työsuhteen perusteella määräytyvät vastuut eläkkeistä ja kuntoutusrahasta tämän lain mukaan kuuluvat.

17 f §

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) tämän lain mukaiseen eläketurvaan liittyvän muun kuin 11 §:n 1 momentissa tarkoitettun vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle

Ehdotus

henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

2) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle uuden ryhmälisäeläketurvan ehtojen sopimista varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot, jos lisäeläketurva työnantajan aloitteesta lopetetaan ja korvataan vastaavanlaisella uudella lisäeläketurvalla;

uuden lisäeläketurvavakuutuksen antajan on tällöin esitettävä eläketurvakeskukselle selvitys siitä, että uusi lisäeläketurva merkitsee aikaisemman lisäeläketurvan korvaamista uudella;

3) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle lisäeläketurvan ja sen kustannusten määrittelemistä varten tiedot työntekijöiden työsuhteista,

eläkeoikeuksista, ikä- ja sukupuolijakaumasta ja eläkkeen määriin vaikuttavista tekijöistä sekä lisäeläketurvan lopullisen sisällön määrittelemistä varten työntekijöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot;

yksilöityjen henkilötietojen luovuttamisen edellytyksenä on kuitenkin, että henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö on huolehtinut siitä, että lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluville työntekijöille on vakuutus sopimuksen tai eläkejärjestelyn tultua hyväksytyksi asianmukaisesti selvitetty

henkivakuutusyhtiön, eläkekassan tai eläkesäätiön mahdollisuus saada tarvittavat tiedot ja ettei työntekijä nimenomaisesti ole kieltäytynyt lisäeläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan;

4) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

5) 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen

toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella; 6) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tämän lain mukaista etuutta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syytteeseenpanoa varten; ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja; 7) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä sille ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan; 8) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle tiedot työnantajan tähän lakiin perustuvasta ulosottokelpoisesta vakuutusmaksusaatavasta.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa eläkelaitos saa antaa tiedot vain, jos eläketurvakeskus on antanut siihen luvan.

Eläketurvakeskuksella on 1 momentin johtokappaleessa tarkoitettulla tavalla lisäksi oikeus antaa:

1) työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille sekä maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tämän lain mukaisessa työsuhteessa työskennelleiden, alle 65-vuotiaina kuolleiden työntekijöiden nimet, henkilötunnukset ja kuolinpäivät, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavat tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa; vastaavat tiedot eläketurvakeskuksella on oikeus antaa myös Valtiokonttorille ja kunnalliselle

Ehdotus

eläkelaitokselle ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi;

2 17 ja 17 a §:n nojalla saamansa tiedot 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 17 a §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta.

Eläkelaitoksen ja eläketurvakeskuksen on 1 momentin 5 kohdassa ja 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisen toteuttamiseksi sovitettava 8 §:n 4 momentin 3—5 ja 7—9 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivien eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja luovutetaan edelleen.

17 g §

Työeläkevakuutusyhtiöllä ja sen asiamiehellä on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa samaan vakuutusyhtiölain 14 b luvussa tarkoitettuun vakuutusyrittäjäryhmään tai vakuutusyhtiölain 18 luvun 6 b §:n 2 momentissa tarkoitettuun taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvalle toiselle yritykselle sellaisia vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, työeläkevakuutusyhtiö voi luovuttaa 1 momentissa tarkoitettulle toiselle yritykselle asiakaspalvelua, asiakassuhteen hoitoa ja muuta asiakashallintaa varten tarpeelliset tiedot. Tällaisia ovat tiedot työnantajan tai yrittäjän nimestä, henkilö-, yritys- ja yhteisö- sekä asiakastunnuksesta, tiedot yhteydenpitoa varten, tiedot yrityksen omistussuhteista ja vakuutusjärjestelystä, palkkasummasta sekä näihin tietoihin rinnastettavat, asiakashallintaan liittyvät tiedot.

Mitä tässä laissa säädetään salassapitovelvoitteista ja niiden rikkomisesta, koskee myös niitä, jotka ovat saaneet salassa pidettäviä tietoja tämän

pykälän perusteella.

17 h §

Joka luovuttaa 17 f ja 17 g §:n nojalla tiedot eteenpäin, on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa tietoja, jotka tietojen luovuttaja sai niiden antajalta.

Ennen kuin tietoja luovutetaan 17 f §:n nojalla eteenpäin, tietojen luovuttajan on varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot siltä, joka on antanut tiedot tietojen luovuttajalle.

17 i §

Eläketurvakeskuksella ja sen suostumuksella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilökisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 17 f §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa mainitulle viranomaiselle tai toimielimelle kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi;

4) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 17 f §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Eläketurvakeskuksella on 1 momentissa säädetyn lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys 17 f §:n 3 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituille tahoille tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus

Ehdotus

avata 17 f §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten vain, jos tästä on 17 f §:n 4 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Jos kuitenkin on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

17 j §

Eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten.

Rangaistussäännökset

17 k §

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai antaa tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle tämän lain mukaan tarvittavan vakuutusmaksuun vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytyy antamasta näitä tietoja taikka tahallaan pidättää virheellisesti 12 b §:n 1 momentissa tarkoitetun työntekijän eläkemaksun, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, työntekijän eläkelain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta sakkoon.

Jos työnantaja tai tämän edustaja muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen tiedon antamisen tai tahallaan antaa virheellisen tiedon, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen

vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, työntekijäin eläkelain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta sakkoon.

Tässä pykälässä tarkoitetaan työnantajalla sitä, joka työsuhteessa taikka siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa. Työnantajan edustajalla tarkoitetaan työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn tai jatkumiseen.

Rangaistusmääräyksiä

18 §

Jos työnantaja tai eläkelaitos antaa tämän lain mukaan tarvittavan, vakuutusmaksuun tai eläkkeistä aiheutuvien kulujen jakamiseen vaikuttavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoja antamasta tahi vilpillisesti pidättää väärin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksun, rangaistakoon sakolla, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

Joka tässä laissa säädettyjä tehtäviä täyttäessään on saanut tiedon jonkun henkilön taloudellisesta asemasta tai terveydentilasta, ei saa sitä luvattomasti ilmaista.

Rangaistus 2 momentissa säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla kuin rikoslain 38 luvun 1 §:ssä säädetä ankarampaa rangaistusta

1....1..5.

Etuuden takaisinperintä ja kuittaus

18 §

Jos henkilö on saanut tämän lain mukaista etuutta enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, aiheettomasti maksettu etuus on perittävä takaisin.

Aiheettomasti maksettu etuus voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja etuuden maksamisen ei ole katsottava johtuneen etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Aiheettomasti maksettu etuus saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosa siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain nojalla pidätetty ennakko tai rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi

(627/1978) nojalla lähdevero.

20 §

Asian käsittelyssä eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään.

Asian käsittelyssä eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Eläkelautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisessa käsittelyssä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.

Eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta. Eläkelautakunnan kokoonpanosta ja asioiden käsittelystä eläkelautakunnassa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Eläkelautakuntaa koskevia tarkempia määräyksiä on eläkelautakunnan työjärjestyksessä, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetyllä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Mitä säädetään tämän lain 8 §:n 4 momentin 7 kohdassa tarkoitetusta eläkkeestä, koskee myös tätä eläkettä vastaava Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olleelle myönnettyä eläkettä ja perhe-eläkettä.

Tällä lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1962 annetun työntekijäin eläkeasetuksen (183/1962) 3 a ja 4 § sekä 12 f §:n 1 momentti ja 24 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 a § asetuksessa 1507/1995, 4 § osaksi asetuksessa 542/1990 ja 12 f §:n 1 momentti asetuksessa 665/1991.

2.

Laki

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 10 §:n 1 ja 4 momentti sekä 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentti laissa 691/1968 ja 4 momentti laissa 314/1995 sekä 13 a § laissa 1332/1999, ja *lisätään* väliaikaisesti 10 c §:ään, sellaisena kuin se on laissa 560/1993, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, jonka sosiaali- ja terveysministeriö asianomaisen työeläkekassan tai 2 §:ssä tarkoitetun muun eläkelaitoksen esityksestä vahvistaa kaikille saman alan työntekijöille samaksi prosenttimääräksi niistä palkoista, jotka työnantaja on työsuhteessa oleville työntekijöille suorittanut tämän lain piiriin kuuluvalla työalalla. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon toimihenkilölle eikä muullekaan 1 §:n 2 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitetulle työntekijälle maksettua palkkaa.

10 §

Työnantaja on velvollinen suorittamaan vakuutusmaksun, jonka sosiaali- ja terveysministeriö asianomaisen työeläkekassan tai 2 §:ssä tarkoitetun muun eläkelaitoksen esityksestä vahvistaa kaikille saman alan työntekijöille samaksi prosenttimääräksi niistä palkoista, jotka työnantaja on työsuhteessa oleville työntekijöille suorittanut tämän lain piiriin kuuluvalla työalalla. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon toimihenkilölle eikä muullekaan 1 §:n 2 momentissa tai 3 §:ssä tarkoitetulle työntekijälle maksettua palkkaa. *Vakuutusmaksun suoritusajankohdasta ja suoritustavasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

Jos työnantaja on laiminlyönyt suorittaa tämän lain mukaisen vakuutusmaksun eikä kehotuksen saatuaan työeläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiään, työeläkekassa voi hankkimansa selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä muulta ajalta kuin

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutusmaksun suorittamisen eikä kehotuksen saatuaan työeläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiään, työeläkekassa voi hankkimansa selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun. Vakuutusmaksua ei saa *kuitenkaan* määrätä muulta ajalta kuin

1....1..5.

Voimassa oleva laki

kulumassa olevalta ja viideltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. Työeläkekassan määräämä vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

Ehdotus

kulumassa olevalta ja viideltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. Työeläkekassalla on myös oikeus periä vakuutusmaksun viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko. Työeläkekassan määräämä vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta kertynyt viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

10 c §

Eläketurvakeskuksen on työntekijän pyynnöstä annettava hänelle kirjallinen ilmoitus siitä työntekijän eläkelain 9 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisesti muunnetusta yhteenlasketusta palkkamäärästä, josta hänen työsuhteensa perusteella on suoritettu vakuutusmaksuja työeläkekassalle.

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijän eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 3 §:n 2 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1 ja 5 momentissa, 4 a §:n 2—6 momentissa, 4 b—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 4 ja 6 momentissa, 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 d ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 12 d, 13 a ja 13 b §:ssä, 15 §:n 2 momentissa sekä 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

13 a §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijän eläkelain 1 §:n 6 ja 7 momentissa, 3 §:n 2 ja 3 momentissa, 3 a §:ssä, 4 §:n 1 ja 5 momentissa, 4 a §:n 2—6 momentissa, 4 b—4 d, 4 f—4 h ja 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 4 ja 6 momentissa, 5 c, 7 f—7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 a—10 c ja 12 §:ssä, 12 a §:n 4 ja 5 momentissa, 13 a, 13 b ja 14 §:ssä, 15 §:n 2 momentissa, 15 a, 15 b, 16 ja 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa sekä 17 j, 17 k, 18, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e, 22 ja 23 §:ssä säädetään.

Siltä osin kuin työeläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, työeläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 165 ja 165 a—165 c §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään

joulukuuta 2003.

Lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeasetuksen (184/1962) 4, 7 ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat, 4 § asetuksessa 1084/1997, 7 § asetuksessa 1131/1985 ja 8 § asetuksessa 543/1991.

3.

Laki

taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 7 §:n 4 momentti ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 4 momentti laissa 981/1993 ja 8 §:n 1 momentti laissa 319/1995, ja
lisätään 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Mitä työntekijäin eläkelain 12 §:ssä, 13 a §:n 2 ja 3 momentissa ja 13 b §:n 4 momentissa säädetään sanotun lain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta, sovelletaan vastaavasti esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaan.

Mitä työntekijäin eläkelain 12 §:ssä, 13 a §:n 2 ja 3 momentissa sekä 13 b §:n 4 momentissa säädetään *mainitun* lain mukaista toimintaa harjoittavasta eläkelaitoksesta, sovelletaan vastaavasti esiintyvien taiteilijoiden *ja* eräiden *erityisryhmien* eläkekassaan.

8 §

Jos työnantaja on laiminlyönyt suorittaa tämän lain mukaisen vakuutusmaksun eikä kehotuksen saatuaan eläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkekassa voi hankkimansa selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä muulta ajalta kuin kulumassa olevalta ja viideltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. Eläkekassan määräämä vakuutusmaksu ja sille suorituksen viivästymisen ajalta korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen

8 §

Jos työnantaja on laiminlyönyt tämän lain mukaisen vakuutusmaksun *suorittamisen* eikä kehotuksen saatuaan eläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa korjaa laiminlyöntiään, eläkekassa voi hankkimansa *lisäselvityksen* tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan saa määrätä muulta ajalta kuin kulumassa olevalta ja viideltä sitä edeltävältä kalenterivuodelta. *Eläkekassalla on myös oikeus periä vakuutusmaksun* viivästymisen ajalta korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukainen vuotuinen viivästyskorko. *Eläkekassan määräämä vakuutusmaksu ja sille suorituksen*

1....1..5.

perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään

viivästymisen ajalta kertynyt viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota ja päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

11 §

Siltä osin, kuin eläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvien osin vakuutuskassalain (1164/1992) 165 ja 165 a — 165 c §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Lailla kumotaan 15 päivänä marraskuuta 1985 annetun taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkeasetuksen (870/1985) 1 §, sellaisena kuin se on asetuksessa 1085/1997.

4.

Laki**yrittäjien eläkelain 9 ja 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/1969) 9 §:n 4 momentti ja 17 §:n 1, 4 ja 5 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 4 momentti laissa 393/1995 ja 17 §:n 1 momentti laissa 656/2000, ja
lisätään väliaikaisesti 17 §:ään, sellaisena kuin se on osittain laissa 1485/1995 sekä mainitussa laissa 656/2000, uusi 5, 6 ja 8 momentti, jolloin muutettu 5 momentti siirtyy 7 momentiksi seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, vastaa myös se tähän toimintaan perustuvista osakkaittensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

Yrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevien perheenjäsentensä vakuutusmaksusta niin kuin omasta velastaan. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, vastaa myös se tähän toimintaan perustuvista osakkaittensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. *Eläkelaitoksen on pyydettäessä annettava tässä momentissa tarkoitettulle henkilölle, yhtymälle ja yhteisölle tämän momentin mukaiseen vastuuseen vaikuttavat tiedot.*

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10 ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 e,

1...1..5.

17 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa sekä 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a, 10, 10 b ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 4 momentissa, 14 ja 16 §:ssä, 17 a §:n 1

20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään

Ehdotus

momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 g ja 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa sekä 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 17 d §:n 3 momentin, 17 f §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan sekä 17 k §:n 2—4 momentin säännöksiä sovellettaessa yrittäjä rinnastetaan mainitussa laissa tarkoitettuun työnantajaan.

Yrittäjä on velvollinen viipymättä antamaan eläkelaitokselle tiedot yritystoiminnan alkamisesta ja siinä tapahtuvista olennaisista muutoksista, joilla on tai voi olla vaikutusta vakuuttamisvelvollisuuden selvittämiseen, vahvistetun työtulon tarkistamiseen tai vakuutusmaksuvelvollisuuteen. Niin ikään yrittäjä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan eläkelaitokselle yrittäjätoimintansa päättymisestä.

Sen lisäksi, mitä 5 momentissa säädetään, yrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle sen pyytämät vakuutuksen hoitoon ja työtuloon vaikuttavat tiedot.

Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä veroviranomaiselta tämän lain toimeenpanossa välttämättömät tiedot. Eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus saada mainitut tiedot maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen pyytäjän on veroviranomaisen vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Eläkelaitoksen on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa tietoja, annettava tiedot:

- 1) Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa (364/1963) tarkoitettujen etuuksien laskemista varten;
- 2) verohallinnolle sairausvakuutuslaissa tarkoitettun sairausvakuutusmaksun määrittämistä varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Lailla kumotaan yrittäjien eläkelain 17 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 25 päivänä tammikuuta 2002 annettu laki (34/2002) sekä 7 päivänä marraskuuta 1969 annetun yrittäjien eläkeasetuksen (668/1969) 2, 3, 3 a ja 4 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 a ja 4 § asetuksessa 1508/1995.

5.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 10 §:n 5 momentti, 18 § sekä 19 §:n 1, 4 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 5 momentti laissa 1282/2001, 18 § laeissa 882/1994 ja 287/1999, 19 §:n 1 momentti laissa 655/2000 sekä 4 ja 5 momentti laissa 751/1974, ja *lisätään* väliaikaisesti lakiin uusi 19 a—19 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Edellä 1 §:n 2 momentin 1, 2, 3 tai 6 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevän aviopuolisonsa ja perheyriksen jäsenen sekä 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettun henkilön vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. Tässä tarkoitettua vastuuta toisen henkilön vakuutusmaksuista ei kuitenkaan sellaisella 1 §:n 2 momentin 1, 2, 3 tai 5 kohdassa tarkoitettulla maatalousyrittäjällä joka ei harjoita maatalousyrittäjätoimintaa omistus- tai vuokraoikeuden perusteella

Edellä 1 §:n 2 momentin 1—3 tai 6 kohdassa tarkoitettu maatalousyrittäjä on vastuussa samassa yrityksessä työskentelevän aviopuolisonsa ja perheyriksen jäsenen sekä 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettun henkilön vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. Tässä tarkoitettua vastuuta toisen henkilön vakuutusmaksuista ei kuitenkaan ole sellaisella 1 §:n 2 momentin 1—3 tai 5 kohdassa tarkoitettulla maatalousyrittäjällä, joka ei harjoita maatalousyrittäjätoimintaa omistus- tai vuokraoikeuden perusteella hallitsemassaan

1....1..5.

Voimassa oleva laki

hallitsemassaan yrityksessä. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä tai yhteisönä, myös se vastaa tähän toimintaan perustuvista osakkaittensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan.

18 §
Työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan sosiaali- ja terveysministeriö määrää 16 §:n 3 momentissa tarkoitettujen järjestöjen ehdotuksesta enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ainakin kaksi jäsentä.

19 §
Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3a, 4, 4a—4h, 4j—4n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa, 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa sekä 14, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 17 ja 18 §:n säännöksiä sovellettaessa rinnastetaan maatalousyrittäjä sanotussa laissa tarkoitettuun työnantajaan.

Ehdotus

yrityksessä. Jos tämän lain mukaista yrittäjätoimintaa harjoitetaan yhtymänä, yhtymä vastaa myös tähän toimintaan perustuvista osakkaittensa vakuutusmaksuista niin kuin omasta velastaan. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on pyydettäessä annettava tässä momentissa tarkoitettulle henkilölle ja yhtymälle tämän momentin mukaiseen vastuuseen vaikuttavat tiedot.

18 §
Työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan sosiaali- ja terveysministeriö määrää 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettujen järjestöjen ehdotuksesta enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ainakin kaksi jäsentä.

19 §
Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 2 §:n 2 momentissa, 3 a, 4, 4 a—4 h, 4 j—4 n §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 2 momentin 1 kohdassa sekä 3, 4 ja 6 momentissa, 5 a—5 c, 7 g, 7 h, 8, 8 a—8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 11 §:n 2 ja 11 momentissa, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 14 ja 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 j §:ssä, 17 k §:n 2—4 momentissa sekä 18, 19, 19 b—19 e, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä säädetään.

Työntekijäin eläkelain 17 §:n 2 ja 3 momentin, 17 d §:n 3 momentin, 17 f §:n 1 momentin 7 ja 8 kohdan sekä 17 k §:n 2—4 momentin säännöksiä sovellettaessa maatalousyrittäjä rinnastetaan mainitussa laissa tarkoitettuun työnantajaan.

Siltä osin kuin eläkelaitoksen toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkelaitoksen toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 165 ja 165 a—165 c §:ää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 a §

Maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä antamaan maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tiedot maatalousyrittäjätoiminnan alkamisesta ja siinä tapahtuvista olennaisista muutoksista, joilla on tai voi olla vaikutusta vakuuttamisvelvollisuuden selvittämiseen, vahvistetun työtulon tarkistamiseen tai vakuutusmaksuvelvollisuuteen. Niin ikään maatalousyrittäjä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan eläkelaitokselle yrittäjätoimintansa päättymisestä. Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjä on velvollinen antamaan eläkelaitokselle sen pyytämät vakuutuksen hoitoon ja työtuloon vaikuttavat tiedot.

19 b §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista asiaa käsitellessään muiden sille 16 §:ssä mainituissa laeissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamiaan tietoja, jos on ilmeistä, että nämä tiedot vaikuttavat tämän lain mukaiseen etuuteen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus saada nämä tiedot muutoinkin erikseen. Etuuden hakijalle tulee ilmoittaa etukäteen mahdollisesta tietojen käytöstä. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä veroviranomaiselta ja maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitetulta rekisteriviranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella ja eläketurvakeskuksella on lisäksi oikeus saada Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1139/1994) tarkoitetulta viranomaiselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen kalastusta koskevien tehtävien toimeenpanossa. Eläketurvakeskuksella ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada mainitut tiedot

1....1..5.

maksutta, jos ne on tarkoitettu käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Muussa tapauksessa tietojen pyytäjän on veroviranomaisen vaatimuksesta maksettava tietojen antamisesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saamista koskevien säännösten estämättä paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa. Nämä tiedot on annettava eläkelaitokselle vuosittainporonhoitovuoden päätyttyä siten kuin maatalousyrittäjien eläkelaitos tarkemmin määrää. Eläketurvakeskuksella ja maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus tarvittaessa muulloinkin saada näitä tietoja paliskunnilta ja paliskuntain yhdistykseltä.

19 c §

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään eläkelaitoksen velvollisuudesta antaa tietoja, annettava tiedot:

- 1) liikennevakuutuslain (279/1959) 19 §:ssä mainituille vakuutusyhtiöille sekä liikennevakuutuskeskukselle ja valtiokonttorille sen vuosityöansion määräämistä varten, jota tarvitaan liikennevahingon korvausta laskettaessa;
- 2) Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa (364/1963) tarkoitettujen etuuksien laskemista varten;
- 3) verohallinnolle sairausvakuutuslaissa tarkoitettun sairausvakuutusmaksun määrittämistä varten.

Jos maatalousyrittäjien eläkelaitos suorittaa vajaavaltaiselle 9 a §:ssä tarkoitettun maatalousyrittäjien ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman, eläkelaitoksen tulee viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoittaa vakuutussummasta sille hohousviranomaiselle, jonka toimialueella vajaavaltaisella on kotikunta laissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2003.

Tämän lain voimassa ollessa ei sovelleta 19 §:n ja 6 ja 7 momenttia, sellaisina kuin ne ovat, 6 momentti laissa 830/1970 ja 7 momentti laissa 37/1987.

Lailla kumotaan 7 päivänä marraskuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkeasetuksen (667/1969) 2, 3, 3 a, 4 ja 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 a § asetuksessa 1661/1993, 4 § asetuksessa 941/1972 ja 12 § asetuksessa 544/1990.

6.

Laki

luopumiseläkelain 24 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/1974) 24 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1336/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §
Jollei tästä laista muuta johdu, on luopumiseläkkeestä soveltuvin osin voimassa, mitä säädetään työntekijäin eläkelain 9, 10 c, 16, 17, 17 a, 17 b, 18, 19, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e ja 22 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 §:ssä ja 19 §:n 4 momentissa.

Työntekijäin eläkelain 17 §:n 2 momentin säännöksiä sovellettaessa eläketurvakeskus rinnastetaan sanotussa lainkohdassa tarkoitettuun valtion viranomaiseen.

Sen estämättä, mitä työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62), maatalousyrittäjien eläkelain ja yrittäjien eläkelain (468/69) nojalla annetuissa asetuksissa on säädetty eläkelaitosten toimivallasta, huolehtii sanotuissa

1...1...5.

24 §
Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiseläkkeestä on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 9, 9 a, 10 c ja 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 18, 19, 19 b—19 d, 20, 21, 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 ja 19 b §:ssä sekä 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

asetuksissa tarkoitetun eläkehakemuksen ratkaisemisesta, eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä maatalousyrittäjien eläkelaitos, milloin eläkkeen hakija saa eläkettä hakiessaan luopumiseläkettä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2002 ja on voimassa 31
päivään joulukuuta 2003.
Tämän lain voimassa ollessa ei sovelleta
24 §:n 2 momenttia.

7.

Laki**maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain 43 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1317/1990) 43 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1337/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

43 §
Jollei tästä laista muuta johdu, on sukupolvenvaihdoseläkkeestä soveltuvin osin voimassa, mitä säädetään työntekijäin eläkelain 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:ssä, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa sekä 19 c §:n 2—7 momentissa, 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16 ja 17 §:ssä ja 19 §:n 5—7 momentissa.

43 §
Jollei tästä laista muuta johdu, sukupolvenvaihdoseläkkeestä on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa, 19 c §:n 2—4 momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16, 17 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

1...1..5.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*kuuta 2002 ja on voimassa 31
päivään joulukuuta 2003.*

1...1.5.

8.

Laki

maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 37 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan väliaikaisesti päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1330/1992) 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1338/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

37 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on luopumiskorvauksesta soveltuvin osin voimassa, mitä säädetään työntekijäin eläkelain 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:ssä, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa sekä 19 c §:n 2—7 momentissa, 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 §:ssä ja 19 §:n 5—7 momentissa.

Ehdotus

37 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumiskorvauksesta on soveltuvin osin lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa, 19 c §:n 2—4 momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2002 ja on voimassa 31
päivään joulukuuta 2003.

9.

Laki**maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 40 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 40 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1339/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

40 §

Jollei tästä laista muuta johdu, on luopumistuesta soveltuvin osin voimassa, mitä säädetään työntekijäin eläkelain 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:ssä, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa sekä 19 c §:n 2—7 momentissa, 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 §:ssä ja 19 §:n 5—7 momentissa.

Ehdotus

40 §

Jollei tästä laista muuta johdu, luopumistuesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 g, 9, 9 a ja 10 c §:ssä, 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa, 16 §:ssä, 17 §:n 2 ja 3 momentissa, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b—17 d §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 17 k §:n 2—4 momentissa, 19 b §:n 1—4 momentissa, 19 c §:n 2—4 momentissa sekä 19 d, 20, 21 ja 21 a—21 e §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 ja 19 b §:ssä ja 19 c §:n 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 2002 ja on voimassa 31
päivään joulukuuta 2003.

10.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/1956) 31 ja 64 a §, sellaisina kuin ne ovat, 31 § laissa 1346/1990 ja 64 a § laissa 1595/1993, *muutetaan* 1 §:n 4 momentin 4 kohta, 3 b §, 12 a §:n 1 momentti ja 2 momentin 5 kohta, 16 e §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta, 36 §:n 1 ja 2 momentti sekä 62 ja 64 §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 1169/1996, 3 b §, 12 a §:n 1 momentti ja 16 e §:n 1 momentin 1 ja 4 kohta laissa 1745/1995, 12 a §:n 2 momentin 5 kohta mainitussa laissa 1595/1993, 36 §:n 1 momentti laissa 1046/1999 ja 2 momentti laissa 1309/1989, 62 § laeissa 1038/1986, 623/1995 ja 623/1999 sekä 64 § osaksi laeissa 1/1981 ja 1305/1989 sekä mainituissa laeissa 1595/1993 ja 1169/1996, sekä *lisätään* 16 e §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1745/1995, uusi 5 kohta ja lakiin siitä lailla 880/1994 kumotun 63 b §:n tilalle uusi 63 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Tätä lakia ei sovelleta:

4) työntekijään, jonka työsuhde kuuluu eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/1985) soveltamisalaan.

Tätä lakia ei sovelleta:

4) työntekijään, jonka työsuhde kuuluu taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelain (662/1985) 1 §:n 1 ja 2 momentin nojalla mainitun lain soveltamisalaan.

3 b §

Työttömyysajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyskassalaissa (603/84) tarkoitetun työttömyyskassojen keskuskassan suorittaa eläketurvakeskukselle merimieseläkekassalle edelleen hyvitetty vakuutusmaksu siten kuin työntekijäin eläkelain 12 c §:ssä säädetään. Hyvitetty vakuutusmaksu otetaan huomioon 3 §:ssä tarkoitettua vakuutusmaksua vahvistettaessa.

3 b §

Työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvan vastuun ja kulujen peittämiseksi tulee työttömyyssetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) tarkoitetun työttömyysvakuutusrahaston suorittaa eläketurvakeskukselle eläkekassalle edelleen hyvitetty vakuutusmaksu siten kuin työntekijäin eläkelain 12 c §:ssä säädetään. Hyvitetty vakuutusmaksu otetaan huomioon 3 §:ssä tarkoitettua vakuutusmaksua vahvistettaessa.

12 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämisen välinen aika (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamivuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi myös sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua suuruista. Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

16 e §

1....1..5.

12 a §

Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän täyttämisen välinen aika (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että työntekijä on ollut työkyvyttömyyden alkamivuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutettavassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu rahamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua suuruista. Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahain (611/1991) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella; tai

16 e §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos työntekijä on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1-3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;

4) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen taikka kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

31 §

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkekassa voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä eläkekassalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkekassa voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

Työnantaja on myös velvollinen antamaan eläkekassalle sen pyynnöistä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

36 §

Eläkekassan valtuuskunta nimittää neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan eläkekassan hallituksen, johon kuuluu viisi jäsentä.

1....1..5.

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos työntekijä on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa, joko *mainitussa laissa* tarkoitettuna palkansaajana tai *mainitun lain 1 a §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettuna* yritystoimintaa harjoittavana henkilönä, *ei kuitenkaan, jos tämä on saanut mainitun lain 16 b §:ssä tarkoitettua lisävakuutukseen perustuvaa päivärahaa;*

4) *aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea; tai*

5) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä.

31 §

(kumotaan)

36 §

Sosiaali- ja terveysministeriö nimittää jäljempänä säädetyin poikkeuksin neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan eläkekassan

Voimassa oleva laki

Kullekin jäsenelle määrätään henkilökohtainen varamies. Sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä nimitetään yksi hallituksen jäsen, joka toimii myös hallituksen puheenjohtajana. Muista jäsenistä tulee kahden edustaa laivanvarustajia ja kahden merenkulkijoita. Merenkulkijoita edustavista jäsenistä tulee toisen edustaa miehistöä ja toisen päällystää. Päällystää edustava jäsen nimitetään kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että hallituksessa vuorollaan ovat edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö.

Eläkekassan valtuuskunnan on ennen laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavien jäsenten ja heidän varamiestensä nimittämistä hankittava asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus, jonka mukaan valtuuskunnan on nimittäminen toimitettava. Ehdotuksessa, tullakseen otetuksi huomioon, pitää olla jäsenten ja heidän varamiestensä osalta erikseen kaksi kertaa niin monta ehdokasta kuin heitä on nimitettävä. Jos järjestö valtuuskunnan määräämässä ajassa ei tee asianmukaista ehdotusta, on valtuuskunnan kuitenkin suoritettava nimittäminen.

Ehdotus

hallituksen, johon kuuluu viisi jäsentä ja heille määrätty henkilökohtaiset varamiehet. Näistä puheenjohtajana ja samalla valtion edustajana toimii ministeriön määräämä jäsen ja varapuheenjohtajana hänen varamiehensä. Muista jäsenistä tulee kahden edustaa laivanvarustajia ja kahden merenkulkijoita. Merenkulkijoita edustavista jäsenistä tulee toisen edustaa miehistöä ja toisen päällystää. Päällystää edustava jäsen nimitetään kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että hallituksessa vuorollaan ovat edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen laivanvarustajia ja merenkulkijoita edustavien jäsenten ja heidän varamiestensä nimittämistä hankittava asianomaisen alan kunkin tunnustetun järjestön ehdotus, jonka mukaan ministeriön on nimittäminen toimitettava. Ehdotuksessa, tullakseen otetuksi huomioon, pitää olla jäsenten ja heidän varamiestensä osalta erikseen kaksi kertaa niin monta ehdokasta, kuin heitä on nimitettävä. Jos järjestö ministeriön määräämässä ajassa ei tee asianmukaista ehdotusta, on ministeriön kuitenkin suoritettava nimittäminen.

62 §

Jos työnantaja tai hänen edustajansa tahallaan antaa tämän lain mukaan tarvittavan vakuutusmaksuun vaikuttavan tiedon väärin tai kieltäytyy tietoja antamasta taikka tahallaan pidättää väärin vakuutetun palkasta tämän lain mukaista vakuutusmaksua, on hänet tuomittava sakkoon, jollei teosta muussa laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 1 momentissa mainitusta rikoksesta, ellei asianomistaja ole ilmoittanut rikosta syytteeseen pantavaksi.

62 §

Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden tai antaa tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle tämän lain mukaan tarvittavan vakuutusmaksuun vaikuttavan tiedon virheellisenä tai kieltäytyy antamasta näitä tietoja taikka tahallaan pidättää virheellisesti 5§:n 1 momentissa tarkoitetun vakuutusmaksun, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, merimieseläkelain mukaisen työnantajavelvollisuuden rikkomisesta sakkoon.

Jos työnantaja tai tämän edustaja muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa

tapauksissa tahallaan laiminlyö tämän lain mukaisen tiedon antamisen tai tahallaan antaa virheellisen tiedon, on tuomittava, jollei teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus sekä muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen tai teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, merimieseläkelain mukaisen tietojenantovelvollisuuden rikkomisesta sakkoon.

Tässä pykälässä tarkoitetaan työnantajalla sitä, joka työsuhteessa taikka siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa teettää työtä, sekä sitä, joka tosiasiallisesti käyttää työnantajalle kuuluvaa päätösvaltaa. Työnantajan edustajalla tarkoitetaan työnantajana olevan oikeushenkilön lakimääräisen tai muun päättävän elimen jäsentä sekä sitä, joka työnantajan sijasta johtaa tai valvoo työtä.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn tai jatkumiseen.

63 b §

Eläkekassalla on oikeus omasta aloitteestaan tai asianomaisen pyynnöstä käsiteltävänä olevan asian selvittämistä varten kuulustuttaa todistajia yleisessä alioikeudessa.

64 §

Eläkekassalla on omasta aloitteestaan tai asianomaisen pyynnöstä oikeus käsiteltävänä olevan asian selvittämiseksi kuulustuttaa todistajia yleisessä alioikeudessa.

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos ja eläkesäätiö ovat velvolliset pyynnöstä

1....1..5.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

antamaan eläkekassalle, vakuutusoikeudelle ja lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle maksutta kaikki hallussaan olevat, käsiteltävänä olevan tämän lain mukaisen asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Eläkekassa on velvollinen maksamaan kohtuullisen palkkion tässä momentissa säädetyn velvoituksen perusteella annetusta lääkärinlausunnosta.

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, julkisessa virassa oleva lääkäri, sairaala sekä lakisääteistä vakuutusta harjoittava vakuutus- tai eläkelaitos ja eläkesäätiö ovat velvolliset pyynnöstä antamaan eläkekassalle, vakuutusoikeudelle ja lakisääteistä vakuutusta harjoittavalle vakuutuslaitokselle maksutta kaikki hallussaan olevat, käsiteltävänä olevan tämän lain mukaisen asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Eläkekassa on velvollinen maksamaan kohtuullisen palkkion tässä momentissa säädetyn velvoituksen perusteella annetusta lääkärinlausunnosta.

Eläkekassan on ulosottoa varten asianomaisen viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava maksamansa eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat eläkkeensaajalle toimeentuloetuuksia.

Jos on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan, eläkekassalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa verohallitukselle ja lääninverovirastolle sellaisia tehtävässään haltuunsa saamia tietoja, jotka ovat tarpeellisia verohallitukselle ja lääninverovirastolle ennakoperintälaissa (418/1959) säädettyyn tehtävään liittyvän valvontavelvollisuuden täyttämiseksi.

64 a §

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan Merimieseläkekassalle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä, tai eläkkeen määrään.

1....1..5.

Merimieseläkekassa voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä Merimieseläkekassalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, Merimieseläkekassa voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu. Työnantaja on myös velvollinen antamaan Merimieseläkekassalle sen pyynnöstä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

64 §

Jollei tästä laista muuta johdu, soveltuvin osin on lisäksi voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 17 §:ssä, 17 a §:n 1 momentissa, 17 b–17 e §:ssä, 17 f §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 17 h §:ssä, 17 i §:n 1, 3 ja 4 momentissa sekä 17 j §:ssä säädetään. Siltä osin kuin eläkekassan toiminnassa ei ole kysymys eläketurvan toimeenpanosta, eläkekassan toimintaan sovelletaan soveltuvin osin vakuutuslainsäädännön (1164/1992) 165 ja 165 a–165 c §:ää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan 12 päivänä huhtikuuta 1991 annetun merimieseläkeasetuksen (654/1991) 7 §.

11.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/1966) 18 §:n 12 ja 13 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 103/1989,

1...1..5.

muutetaan 23 a §:n 4 momentti ja 26 §, sellaisina kuin ne ovat, 23 a §:n 4 momentti laissa 293/1999 ja 26 § osaksi laissa 1528/1993, sekä lisätään 23 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 229/1991 ja 1231/1995 sekä mainitussa laissa 293/1999, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5—7 momentti siirtyvät 6—8 momentiksi, sekä lakiin uusi 26 a—26 f § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

18 §

Edunsaaja on velvollinen ilmoittamaan valtiokonttorille sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Valtiokonttori voi vaatia edunsaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei edunsaaja ole toimitannut sanottua selvitystä valtiokonttorille sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, valtiokonttori voi päättää, että eläkkeen maksaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

(kumotaan)

23 a §

Asian käsittelyssä valtion eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Valtion eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään.

Asian käsittelyssä valtion eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Eläkelautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisesta käsittelystä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä. Valtion eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

26 §

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos, yksityinen työnantaja, sairaala sekä 5 a ja 10 a §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin, mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärin lausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus. Valtiokonttori saa, valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaan, sopia eläketurvan toimeenpanossa tarpeellisesta yhteistoiminnasta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta virka- tai työsuhteeseen perustuvasta eläketurvasta huolehtivien viranomaisten ja laitosten sekä eläketurvakeskuksen kanssa.

26 §

Valtiokonttorilla ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityiseltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä sekä kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista.

Valtiokonttorilla ja muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulla ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

26 a §

Eläkkeenhakijan on annettava valtiokonttorille eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot. Eläkkeensaajan on ilmoitettava viipymättä valtiokonttorille sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan,

Ehdotus

perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Valtiokonttori voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut mainittuja selvityksiä valtiokonttorille sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.

26 b §

Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan valtiokonttorille sen määräämällä tavalla vähintään neljännesvuosittain tämän lain piiriin kuuluvien edunsaajien nimet, henkilötunnukset, palvelusten ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtävän työn alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi työnantaja on velvollinen antamaan valtiokonttorille palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palveluksista ja töistä sekä muut edunsaajien eläkeoikeuteen ja työnantajan maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. Jos työnantaja jättää ilmoittamatta valtiokonttorille edellä tarkoitetut tiedot tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin valtiokonttori määrää, voidaan valtion eläkerahastosta annetun lain (1372/1989) 4 §:ssä tarkoitettu eläkemaksu määrätä suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena. Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, työnantaja on velvollinen pyydettäessä antamaan valtiokonttorille ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset tämän lain piiriin kuuluvan edunsaajan työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat työnantajalta saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettäessä työnantajalta eläkkeenhakijan eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja työnantajalle saadaan ilman edunsaajan suostumusta ilmoittaa vain ne häntä koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi. Valtiokonttorilla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus. Valtiokonttori pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien edunsaajien eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 26 §:n perusteella saamistaan tiedoista.

26 c §

Valtiokonttorilla on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa työnantajan kirjanpitoa varten ja tämän lain nojalla myönnettyistä etuuksista aiheutuvan valtion eläkerahastosta annetun lain 4 §:ssä tarkoitetun maksun määrittämistä varten tiedot eläkkeensaajalle myönnetystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä edellä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille työnantajalle, jonka palveluksessa etuuden saanut on tai jonka palveluksen perusteella työnantajan maksu määräytyy. Valtiokonttorilla on myös oikeus ilmoittaa sille työnantajalle, jonka palveluksesta edunsaaja siirtyy eläkkeelle, myönnetyn eläkkeen laji ja alkamis- ja päättymisajankohta työnantajan palveluksen päättämistä varten.

26 d §

Valtiokonttorilla on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat

Ehdotus

välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) 26 ja 26 b §:n nojalla saamansa tiedot eläketurvakeskukselle ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1—3, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 26 §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta;

3) eläketurvakeskukselta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1—3, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

4) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tämän lain mukaista etuutta saaneen edunsaajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syytteesen panoa varten; ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

5) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyin valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että työnantaja ei ole täyttänyt ennakonpidätysvelvollisuuttaan;

6) työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille ja maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tämän lain mukaisessa palveluksessa ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan

järjestelyn perusteella tehtävässä työssä olleiden, alle 65-vuotiaina kuolleiden edunsaajien nimet, henkilötunnukset, kuolinpäivät ja palveluksiin ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimeksianto- tai konsulttisopimuksen tai vastaavan järjestelyn perusteella tehtäviin töihin liittyvät tiedot, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavanlaiset tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa, sekä vastaavat tiedot valtiokonttorille ja kunnalliselle eläkelaitokselle ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi.

Valtiokonttorin on 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisen toteuttamiseksi sovittava eläketurvakeskuksen ja asianomaisten eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja voidaan luovuttaa edelleen.

Valtiokonttorin on ennen tietojen luovuttamista tämän pykälän nojalla eteenpäin varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä luovuttajalta. Valtiokonttori on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai alkuperäiseltä luovuttajalta.

26 e §

Valtiokonttorilla on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 26 d §:n 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa mainituille viranomaiselle tai toimielimelle mainituissa kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä

Ehdotus

tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi.

Valtiokonttorilla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys työnantajalle 26 b §:ssä tarkoitetun tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Valtiokonttorilla on oikeus avata tekninen käyttöyhteys myös eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille tietojen antamista varten edun saajalle itselleen hänen tämän lain mukaisesta eläketurvasta.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 26 d §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten vain, jos tästä on 26 d §:n 2 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Jos kuitenkin on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

26 f §

Valtiokonttorin on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2002.

12.

1...1..5.

Laki

valtion perhe-eläkelain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/1968) 23 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1530/1993, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

23 §

Kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, vakuutus- ja eläkelaitos, sairaala sekä valtion eläkelaitos 5a ja 10 a §:ssä tarkoitettuja etuuksia myöntävät viranomaiset ja laitokset ovat velvolliset pyynnöstä antamaan valtiokonttorille hallussaan olevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa käsiteltävänä olevan perhe-eläkeasian ratkaisemiseen, noudattaen kuitenkin mitä muussa laissa on salassapitovelvollisuudesta säädetty. Lääkärintlausunnosta ja -todistuksesta on kuitenkin suoritettava kohtuullinen korvaus.

Valtiokonttori saa valtiovarainministeriön antamien ohjeiden mukaan sopia eläketurvan toimeenpanossa tarpeellisesta yhteistoiminnasta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta virka- tai työsuhteeseen perustuvasta eläketurvasta huolehtivien viranomaisten ja laitosten sekä eläketurvakeskuksen kanssa.

Ehdotus

23 §

Mitä valtion eläkelain 26 ja 26 a—26 f §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin myös tämän lain täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 2002. _____

13.

Laki

valtion eläkerahastosta annetun lain 7 b §:n kumoamisesta

1...1..5.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

7 b §

Työnantajat, joita tarkoitetaan 4 §:ssä, ovat velvollisia antamaan valtiokonttorille kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain toimeenpanoa varten. Valtiokonttorilla on oikeus tarkistaa työnantajien kirjoista tietojen oikeellisuus. Jos työnantaja jättää tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin valtiokonttori määrää, voidaan eläkemaksu määrätä suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena.

Ehdotus

(kumotaan)

7 b §

Tällä lailla ^{1 §} kumotaan valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1372/1989) 7 b §, sellaisena kuin se on laissa 942/1993.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

14.

Laki**kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annetun kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/1964) 5 b §:n 1 momentti, 7 §:n 6 momentti sekä 12 ja 12 b §, sellaisina kuin ne ovat, 5 b §:n 1 momentti laissa 1324/1994, 7 §:n 6 momentti laissa 295/1999, 12 § mainituissa laissa 1324/1994 sekä laissa 404/1997 ja 12 b § laissa 683/1999, sekä

lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 404/1997 ja 295/1999, uusi 7 momentti sekä lakiin siitä lailla 683/1999 kumotun 12 a §:n tilalle uusi 12 a § ja lakiin uusi 12 c—12 g § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 b §

Käsiteltäessä eläkelaitoksessa tämän lain ja tämän lain 3 §:n 1 momentissa mainitun eläkesäännön mukaista eläketurvaan liittyvää eläkehakemusta, eläkeoikeutta, eläkkeen määrää ja maksamista sekä takaisinperintää ja näihin rinnastettavia asioita asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se hänen etunsa vuoksi on ilmeisen tarpeellista, ja noudatettava muutoin soveltuvin osin hallintomenettelylain (598/82) 4, 6, 9—11, 16, 21, 23 ja 24 §:ssä ilmaistuja periaatteita.

Ehdotus

5 b §

Käsiteltäessä eläkelaitoksessa tämän lain ja tämän lain 3 §:n 1 momentissa mainitun eläkesäännön mukaista eläketurvaan liittyvää eläkehakemusta, eläkeoikeutta, eläkkeen määrää ja maksamista sekä takaisinperintää ja näihin rinnastettavia asioita asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se hänen etunsa vuoksi on ilmeisen tarpeellista. *Alle 15-vuotiaan puhevaltaa muussa kuin henkilöä koskevassa asiassa käyttää hänen edunvalvojansa.* Muutoin käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin hallintomenettelylain (598/1982) 4, 6, 9—11, 16, 16 a, 16 b, 21, 23 ja 24 §:ssä ilmaistuja periaatteita.

7 §

Asian käsittelyssä kuntien eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Kuntien eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa

Asian käsittelyssä kuntien eläkelautakunnassa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996), jollei erikseen toisin säädetä. Kuntien eläkelautakunnassa toimitetaan tarvittaessa

asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään.

12 §

Valtion, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen tai laitos, eläketurvakeskus, yksityinen työnantaja, vakuutus- ja eläkelaitos, sairaala ja virkasuhteessa oleva lääkäri sekä muut viranomaiset ja laitokset, jotka myöntävät tämän lain mukaisen etuuden määrään tai sen saamisoikeuteen vaikuttavia etuuksia, ovat velvolliset pyynnöstä antamaan maksutta kunnalliselle eläkelaitokselle ja eläkelautakunnalle hallussaan olevat käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun liittyvät tiedot. Lääkärinlausunnosta on suoritettava kohtuullinen korvaus.

Eläkelaitoksen jäsenyhteisö on velvollinen antamaan eläkelaitokselle kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen tämän lain täytäntöönpanoa varten, ja eläkelaitoksella on oikeus tarkastaa jäsenyhteisön kirjoista tietojen oikeellisuus. Jos jäsenyhteisö jättää tiedot toimittamatta tai toimittaa ne myöhemmin kuin eläkelaitos määrää, voidaan 6 §:n mukainen maksuosuus määrätä suoritettavaksi enintään kaksinkertaisena.

Eläkelaitoksen on ulosottoa varten asianomaisen viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava maksamansa eläkkeen määrä sekä tiedossaan olevat muut laitokset, jotka maksavat eläkkeensaajalle toimeentuloetuksia.

1....1..5.

asian selvittämiseksi suullinen käsittely siten kuin hallintolainkäyttölain 37 §:ssä säädetään. Suullinen käsittely on toimitettava suljetuin ovin asioissa, jotka on säädetty salassa pidettäviksi. Eläkelautakunta voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos julkisesta käsittelystä koituisi asianosaiselle erityistä haittaa. Suullisesta käsittelystä on muutoin noudatettava oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain (945/1984) säännöksiä.

Eläkelautakunnalla on oikeus saada tämän lain mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi virka-apua poliisilta ja muilta viranomaisilta.

12 §

Kunnallisella eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada:

1) lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sovelletaan, sekä yksityiseltä työnantajalta tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa taikka Suomea sitovassa sosiaaliturvasopimuksessa tai sosiaaliturvaa koskevassa muussa kansainvälisessä säädöksessä säädettyjen tehtävien toimeenpanossa;

2) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä kuntoutusta toimeenpanevalta taholta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan terveydentilasta, hoidosta, työkyvystä sekä kuntoutuksesta ja potilasasiakirjoista.

Eläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada 1 momentissa mainitut tiedot maksutta. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä

annetussa laissa tarkoitetulla ammattihenkilöllä on kuitenkin oikeus saada 1 momentin 2 kohdassa säädetyn tietojenantovelvollisuuden perusteella antamastaan lausunnosta kohtuullinen palkkio.

12 a §

Eläkkeenhakijan on annettava kunnalliselle eläkelaitokselle eläkeasian käsittelemistä ja ratkaisemista varten tarvittavat tiedot.

Eläkkeensaajan on ilmoitettava viipymättä eläkelaitokselle sellaisista terveydentilassaan, työansioissaan, perhesuhteissaan ja muissa seikoissa tapahtuvista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkelaitos voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut mainittuja selvityksiä eläkelaitokselle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, asia voidaan ratkaista käytettävissä olevilla tiedoilla.

12 b §

Kunnallisen eläkelaitoksen jäsenyhteisö on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sen määräämällä tavalla vähintään neljännesvuosittain tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimet, henkilötunnukset, virka- ja työsuhteiden ja 1 §:n 7 momentissa tarkoitettujen toimeksiantosopimusten sekä 1 §:n 8 momentissa tarkoitettujen luottamustoimien alkamis- ja päättymispäivät, palkka- ja palkkiotiedot sekä palvelusaikoja ja keskeytyksiä koskevat tiedot. Lisäksi jäsenyhteisö on velvollinen antamaan eläkelaitokselle palkka- ja palkkiotiedot kalenterivuoden päättyessä jatkuvista edellä mainituista palvelussuhteista sekä muut henkilöiden eläkeoikeuteen ja jäsenyhteisöjen maksuvelvollisuuteen liittyvät tiedot. Jos jäsenyhteisö jättää ilmoittamatta eläkelaitokselle edellä tarkoitettut tiedot tai ilmoittaa ne myöhemmin kuin eläkelaitos määrää, voidaan 6 §:n mukainen maksuosuus määrätä suoritettavaksi enintään

kaksinkertaisena.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, jäsenyhteisö on velvollinen pyydettäessä antamaan eläkelaitokselle ja tämän lain mukaiselle muutoksenhakuelimelle kaikki sellaiset tämän lain piiriin kuuluvan henkilön työskentelyä ja työolosuhteita koskevat ja muut vastaavat jäsenyhteisöltä saatavissa olevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tai jotka muuten on otettava huomioon tässä laissa säädettyjen tehtävien toimeenpanossa.

Pyydettäessä jäsenyhteisöltä eläkkeenhakijan eläke- tai kuntoutusasian käsittelyä varten tarvittavia tietoja jäsenyhteisölle saadaan ilman henkilön suostumusta ilmoittaa vain ne häntä koskevat salassa pidettävät tiedot, jotka ovat välttämättömiä mainittujen asioiden päätöksenteossa tarvittavien tietojen yksilöimiseksi.

Eläkelaitoksella on oikeus tarkastaa jäsenyhteisön asiakirjoista 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tietojen oikeellisuus.

Eläkelaitos pitää rekisteriä tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden eläkeoikeuteen vaikuttavista tämän pykälän ja 12 §:n perusteella saamistaan tiedoista.

12 c §

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa jäsenyhteisön kirjanpitoa varten ja tämän lain nojalla myönneystä etuuksista aiheutuvien 6 §:n mukaisten maksuosuuksien määrittämistä varten tiedot eläkkeensaajalle myönneystä tämän lain mukaisesta etuudesta ja sen määrästä sekä edellä mainittuja tarkoituksia varten myös muut välttämättömät tiedot sille jäsenyhteisölle, jonka palveluksessa etuuden saanut on tai jonka palvelussuhteen perusteella jäsenyhteisön maksuosuudet määräytyvät. Eläkelaitoksella on myös oikeus ilmoittaa sille jäsenyhteisölle, jonka palveluksesta henkilö siirtyy eläkkeelle, myönnetyn

eläkkeen laji ja alkamis- ja päättymisajankohta jäsenyhteisön virka- tai työsuhteiden päättämistä varten.

12 d §

Kunnallisella eläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä antaa tämän lain toimeenpanoon perustuvia tietoja:

1) asianomaiselle viranomaiselle ja toimielimelle ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen taikka sosiaaliturvaa koskevan kansainvälisen säädöksen mukaisten tehtävien toimeenpanossa;

2) 12 ja 12 b §:n nojalla saamansa tiedot eläketurvakeskukselle ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 4, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtiville eläkelaitoksille, joilla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella työnantajalta, 12 §:ssä mainitulta taholta tai eläketurvakeskukselta;

3) eläketurvakeskukselta ja työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2, 4, 5 ja 7—13 kohdassa mainittujen lakien ja eläkesääntöjen toimeenpanosta huolehtivalta eläkelaitokselta saadut eläkettä, eläkeoikeutta tai vakuuttamista koskevat tiedot Kansaneläkelaitokselle tai muulle sellaiselle tietojen vastaanottajalle, jolla on oikeus saada nämä tiedot lain perusteella;

4) viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle tämän lain mukaista etuutta saaneen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, tiedot maksetuista etuuksista, tiedot työnantajasta ja muut näihin rinnastettavat tiedot, jotka ovat välttämättömiä sosiaaliturvaan kohdistuvia rikoksia ja väärinkäyttöä koskevan viranomaisen yksittäisen selvitystyön suorittamiseksi sekä rikosten syytteesen panoa varten; ei kuitenkaan terveydentilaa koskevia tietoja;

5) verohallinnolle tiedot, jotka ovat välttämättömiä ennakkoperintälaissa (1118/1996) säädetyn

valvontavelvollisuuden täyttämiseksi silloin, kun on aihetta epäillä, että jäsenyhteisö ei ole täyttänyt

ennakonpidätysvelvollisuuttaan;
6) työntekijöiden ryhmähenkivakuutuksen korvaustoimintaa henkivakuutus- ja tapaturmavakuutusyhtiöiden valtuuttamana hoitavalle työntekijäin ryhmähenkivakuutuspoolille ja maatalousyrittäjien eläkelaitokselle tämän lain mukaisessa virka- tai työsuhteessa olleiden, alle 65-vuotiaina kuolleiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden nimet, henkilötunnukset, kuolinpäivät ja virka- ja työsuhteisiin liittyvät tiedot, heidän edunsaajiensa nimet ja henkilötunnukset sekä muut vastaavanlaiset tiedot, joita tarvitaan ryhmähenkivakuutuksen vakuutussumman myöntöedellytysten täyttymistä ratkaistaessa, sekä vastaavat tiedot valtiokonttorille ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen käsittelemiseksi;

7) jäsenyhteisön järjestämän 19 §:n 2 momentissa tarkoitetun vapaamuotoisen eläkevakuutuksen taikka yksityisen työnantajan järjestämän muun kuin työntekijäin eläkelain 11 §:n I momentissa tarkoitetun vapaaehtoisen ryhmälisäeläketurvan jatkuvaa hoitamista varten tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määristä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot lisäeläketurvaa hoitavalle henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle;

8) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle uuden vapaamuotoisen eläkevakuutuksen tai ryhmälisäeläketurvan ehtojen sopimista varten tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määristä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot, jos lisäeläketurva jäsenyhteisön tai yksityisen työnantajan aloitteesta lopetetaan ja korvataan vastaavanlaisella uudella lisäeläketurvalla; uuden lisäeläketurvavakuutuksen antajan on tällöin esitettävä eläkelaitokselle selvitys siitä, että uusi lisäeläketurva merkitsee

aikaisemman lisäeläketurvan korvaamista uudella;

9) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle lisäeläketurvan ja sen kustannusten määrittelemistä varten tiedot tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden virka- ja työsuhteista, 1 §:n 7 momentissa tarkoitetuista toimeksiantosopimuksista, 1 §:n 8 momentissa tarkoitetuista luottamustoimista, eläkeoikeuksista, ikä- ja sukupuolijakaumasta ja eläkkeen määriin vaikuttavista tekijöistä sekä lisäeläketurvan lopullisen sisällön määrittelemistä varten tämän lain piiriin kuuluvien henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, henkilötunnukset, tiedot eläkkeiden määrästä ja eläkkeen määrään vaikuttavista tekijöistä sekä muut tässä kohdassa mainittua tarkoitusta varten välttämättömät tiedot; yksilöityjen henkilötietojen luovuttamisen edellytyksenä on kuitenkin, että henkivakuutusyhtiö, eläkekassa tai eläkesäätiö on huolehtinut siitä, että lisäeläkejärjestelyn piiriin kuuluville henkilöille on vakuutussopimuksen tai eläkejärjestelyn tultua hyväksytyksi asianmukaisesti selvitetty henkivakuutusyhtiön, eläkekassan tai eläkesäätiön mahdollisuus saada tarvittavat tiedot ja ettei henkilö nimenomaisesti ole kieltäytynyt lisäeläkejärjestelystä tai kieltänyt antamasta tietojaan.

Kunnallisen eläkelaitoksen on 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisen toteuttamiseksi sovittava eläketurvakeskuksen ja asianomaisten eläkelaitosten kanssa ehdoista, joilla tietoja luovutetaan edelleen.

Kunnallisen eläkelaitoksen on ennen tietojen luovuttamista tämän pykälän nojalla eteenpäin varmistettava, että tietojen saajalla on lain mukaan oikeus saada luovutettavat tiedot niiden alkuperäiseltä luovuttajalta. Kunnallinen eläkelaitos on vastuussa siitä, että luovutettavien tietojen sisältö vastaa niitä tietoja, jotka se sai alkuperäiseltä luovuttajalta.

12 e §

Kunnallisella eläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen

käyttöyhteys:

1) lakisääteistä sosiaalivakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 12 d §:n 1 momentin 1—3 ja 6 kohdassa mainitulle viranomaiselle tai toimielimelle kohdissa tarkoitettujen tietojen antamista varten;

3) tuloverolain (1535/1992) 96 §:ssä tarkoitettua vapaaehtoista eläkevakuutusta harjoittavalle vakuutusyhtiölle rekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä vapaaehtoisen eläkevakuutusmaksun perusteella verotuksessa tehtävän vähennyksen selvittämiseksi;

4) henkivakuutusyhtiölle, eläkekassalle tai eläkesäätiölle 12 d §:n 1 momentin 7—9 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Eläkelaitoksella on lisäksi oikeus avata tekninen käyttöyhteys jäsenyhteisölleen 12 b §:ssä tarkoitetun tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Eläkelaitoksella on oikeus avata tekninen käyttöyhteys myös eläketurvakeskukselle ja muille eläkelaitoksille tietojen antamista varten henkilölle itselleen hänen tämän lain mukaisesta eläketurvasta.

Tekninen käyttöyhteys on kuitenkin oikeus avata 12 d §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten vain, jos tästä on 12 d §:n 2 momentin mukaisesti sovittu.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Jos kuitenkin on kysymys 1 momentin 3 kohdan nojalla avatusta teknisestä käyttöyhteydestä, sen avulla saa hakea salassa pidettäviä henkilötietoja vain asianomaisen henkilön suostumuksella.

12 f §

Jos kunnallinen eläkelaitos suorittaa vajaanvaltaiselle 3 §:n 4 momentissa tarkoitettua taloudellista tukea, eläkelaitoksen tulee viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa

säädetyin salassapitovelvollisuuden ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä ilmoittaa siitä sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella vajaanvaltaisella on kotikuntalaisia (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

12 g §

Kunnallisen eläkelaitoksen on annettava eläkkeenhakijalle etukäteen tiedot siitä, mistä häntä koskevia tietoja voidaan hankkia ja mihin niitä voidaan luovuttaa päätöksentekoa varten.

13 §

Kunnallinen eläkelaitos voi sopia yhteistoiminnasta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta valtion eläkeasioita hoitavien viranomaisten sekä eläketurvakeskuksen ja 12 §:ssä mainittujen vakuutus- ja eläkelaitosten kanssa.

13 §

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 2002.

päivänä

HE 10/2002 VP

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä. Ehdotuksen mukaan Euroopan yhteisöjen palveluksessa oleva virkamies ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva, joka on siirtänyt eläkeoikeutensa Suomesta Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään ja joka ei saa yhteisöissä oikeutta vastaiseen eläkkeeseen, voi palauttaa koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmässä karttunutta eläkeoikeutta vastaavan vakuutusmatemaattisen arvon takaisin Suomen työeläkejärjestelmään. Henkilön ei olisi enää mahdollista valita, palauttaako hän Suomeen koko eläkeoikeutensa vai osan yhteisöjen hallinnolta saamastaan erorahasta. Ehdotuksen mukaan Euroopan yhteisöjen palvelukseen lähtevän henkilön ei enää tarvitsisi

tehdä Eläketurvakeskuksen kanssa sopimusta eläkeoikeuden palauttamisesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin mahdollisuus vähentää siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta maksamattomat yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksut.

Esitys sisältää siirtymäsäännöksen, joka koskee niitä virkamiehiä ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvia, jotka ovat tehneet eläkeoikeuden siirtoa koskevan hakemuksen ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Näiden henkilöiden osalta ehdotus takaa voimassa olevan lain mukaiset oikeudet valita erorahan saamisen ja koko eläkeoikeuden palauttamisen välillä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevien virkamiesten ja tilapäisen henkilökunnan työskentelyn ehdoista säädetään Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja näiden yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta sekä yhteisöjen virkamiehiin tilapäisesti sovellettavien

erityisten toimenpiteiden laatimisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY, Euratom; EHTY) N:o 259/68, jäljempänä henkilöstöasetus, ja sen liitteissä. Yhteisöjen palveluksessa olevan henkilön eläkejärjestelmä määritellään henkilöstöasetuksen liitteessä VIII. Sääntösten mukaan henkilöllä on aina halutesaan oikeus siirtää kansallisessa järjestelmässä ansaitsemansa eläkeoikeudet yhteisö-

jen eläkejärjestelmään. Vastaavasti henkilöllä on hänen palveluksensa päätyttyä joko oikeus eläkkeeseen yhteisöistä tai oikeus siirtää yhteisöiltä saamia vanhuuseläkeoikeuksia vastaava vakuutusmatemaattinen arvo uuteen eläkejärjestelmään tai oikeus erorahaan. Säännösten tavoitteena on turvata kertyneen eläkeoikeuden säilyminen tilanteissa, jolloin henkilö siirtyy jäsenvaltion eläkejärjestelmän piiristä yhteisöjen eläkejärjestelmän piiriin ja päinvastoin.

Henkilöstöasetuksen säännökset ovat sellaisenaan voimassa olevaa oikeutta, ja ne velvoittavat jäsenmaita luomaan eläkeoikeuden siirron mahdollistavan kansallisen järjestelmän. Euroopan yhteisöjen palveluksessa olevalle henkilölle eläkeoikeuden siirto on vapaaehtoista.

Laki eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä (165/1999), jäljempänä eläkesiirtolaki, on säädetty toteuttamaan henkilöstöasetuksen säännösten mukainen siirtojärjestelmä Suomessa.

2. Nykytila

Henkilöstöasetuksessa säädetään palvelussuhteen muiden ehtojen lisäksi virkamiesten ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvien oikeudesta siirtää eläkeoikeutensa Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään. Heidän palveluksensa päätyttyä ilman oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan yhteisöistä henkilöstöasetus säätää oikeudesta siirtää virkamiehen ansaitsema eläkeoikeus toiseen eläkejärjestelmään. Jos tämä ei ole mahdollista, henkilöllä on oikeus saada Euroopan yhteisöiltä eroraha.

Vanhuuseläkkeeseen oikeutettuja ovat kymmenen vuotta yhteisöjen palveluksessa työskennellyt henkilö ja 60 vuotta täyttävä henkilö, vaikka hän ei olisikaan työskennellyt yhteisöissä kymmentä vuotta.

Eläkesiirtolaki koskee niitä Euroopan yhteisöjen palvelukseen siirtyviä virkamiehiä ja tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvia, jotka haluavat siirtää Suomessa kertyneen eläkeoikeutensa Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään. Jos heidän palveluksensa päättyy ilman oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan yhteisöistä, he voivat palauttaa eläke-

oikeutensa tai erorahan osan Suomen eläkejärjestelmään.

Eläkesiirtolain eläkeoikeutta ja erorahaa koskeva palautusjärjestelmä on luotu sen tulkinnan varaan, joka lakia laadittaessa henkilöstöasetuksesta on ollut. Tämän tulkinnan mukaan alle kymmenen vuotta Euroopan yhteisöissä palvellut alle 60-vuotias virkamies, jolla ei ole oikeutta vastaiseen eläkkeeseen Euroopan yhteisöistä, voisi henkilöstöasetuksen säännösten mukaan valita joko hänelle maksettavan erorahan tai palauttaa jäsenmaan eläkejärjestelmään koko Euroopan yhteisöjen palveluksessa syntyntä eläkeoikeutta vastaavan vakuutusmatemaattisesti lasketun pääoma-arvon (rahasiirto). Henkilöllä olisi siis valinta-oikeus erorahan maksamisen tai rahastosiirron välillä, jos jäsenmaa on tehnyt mahdolliseksi rahastosiirron palauttamisen kansalliseen eläkejärjestelmään. Jos jäsenmaa ei ole luonut eläkeoikeuden palauttamisen mahdollistavaa järjestelmää tai siinä on joitain rajoituksia, vain erorahan maksaminen on mahdollista.

Eläkesiirtolaki mahdollistaa rahastosiirron tekemisen ja virkamiehelle maksetun erorahan osan palauttamisen Suomen työeläkejärjestelmään. Palauttamisen edellytyksenä on molemmissa tapauksissa, että henkilö on ollut Suomen eläkejärjestelmän piirissä, siirtänyt Suomesta eläkeoikeutta yhteisöjen järjestelmään ja tehnyt ennen siirtoa sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa eläkeoikeuden palauttamisesta.

Euroopan yhteisöjen komissio on aikanaan käynyt läpi esityksen eläkesiirtolaiksi ja sen sopivuuden henkilöstöasetuksen kanssa.

Euroopan yhteisöjen komissio on sittemmin ilmoittanut henkilöstöasetuksen erilaisesta tulkinnasta, jonka mukaan henkilöllä ei ole valintamahdollisuutta erorahan ja rahastosiirron välillä. Komission mukaan henkilöstöasetusta sovelletaan siten, että alle 60-vuotiaalla virkamiehellä, jonka palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy ilman oikeutta vastaiseen eläkkeeseen yhteisöistä, on ensi sijassa oikeus siirtää yhteisöiltä saamia vanhuuseläkeoikeuksia vastaava vakuutusmatemaattinen arvo takaisin jäsenvaltion eläkejärjestelmään. Euroopan yhteisöjen hallinto tutkii jokaisessa yksittäistapauksessa,

onko rahastosiirto henkilön kohdalla mahdollinen. Ainoastaan silloin, jos vastaanotettava jäsenvaltio ilmoittaa, ettei rahastosiirto ole mahdollinen kyseisessä tapauksessa, yhteisöjen hallinto maksaa erorahan. Näin voi tapahtua silloin, kun eläkejärjestelmä ei mahdollista eläkeoikeuden palauttamista tai järjestelmässä on sellaisia rajoituksia, jotka estävät yksittäistapauksessa siirron tekemisen. Euroopan yhteisöjen hallinto saattaa esimerkiksi katsoa, ettei rahastosiirto ole mahdollinen, jos kyseessä olevan siirron osalta siirtosäännöt käytännössä johtavat eläkeoikeuden huomattavaan heikkenemiseen. Eläkesiirtolain mukaisia eläkeoikeuden siirtoja on tehnyt vuodesta 1995 alkaen noin 460 henkilöä. Sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa on tehnyt noin 80 % eläkeoikeutensa siirtäneistä. Eläkeoikeuden siirtoa koskevia hakemuksia on tällä hetkellä vireillä 118. Eläkeoikeuksia ei ole vielä palautettu yhteisöjen eläkejärjestelmästä takaisin Suomen työeläkejärjestelmään.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eläkesiirtolaki muutettaisiin vastaamaan komission ilmoittamaa henkilöstöasetuksen säännösten tulkintaa. Vaikka henkilöstöasetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavia, esityksessä katsotaan tarpeelliseksi eläkesiirtolain säännösten saattaminen henkilöstöasetuksen säännösten soveltamistapaa vastaaviksi, jotta eläkesiirtolaki ja henkilöstöasetuksen soveltamistapa eivät olisi keskenään ristiriidassa. Esityksen tavoitteena on myös yksinkertaistaa ja selkiyttää eläkesiirtoon liittyvää menettelyä. Esityksen mukaan virkamies tai tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva voi palauttaa Euroopan yhteisöistä koko yhteisöjen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaavan pääoma-arvon. Tämä summa sisältää aikanaan Suomesta siirretyen eläkeoikeuden lisäksi yhteisöissä kertyneen eläkeoikeuden. Palauttamisen edellytyksenä olisi, että henkilö on kuulunut Suomen eläkejärjestelmään ja siirtänyt Suomesta eläkeoikeutensa yhteisöjen järjestelmään. Palautuksen voisi tehdä vain sellainen virkamies

tai tilapäiseen henkilökuntaan kuuluva, jolle ei ole syntynyt oikeutta vastaiseen eläkkeeseen yhteisöistä.

Erorahan osan palauttaminen ei olisi enää mahdollista. Koska Suomessa on tehty mahdolliseksi rahastosiirron tekeminen, Euroopan yhteisöjen hallinto ei tämän vuoksi maksa erorahaa henkilölle, joka on palauttanut Suomeen.

Uuden lain voimaantultua ei enää edellytetäisi, että henkilö on tehnyt ennen rahastosiirtoa eläketurvakeskuksen kanssa sopimuksen eläkeoikeuden palauttamisesta. Sopimuksen tärkeimpänä sisältönä on ollut siirron hakijan Euroopan yhteisöjen hallinnolle antama valtuutus erorahan osan palauttamiseen Suomen eläkejärjestelmään. Edellytys, että henkilö on siirtänyt Suomesta eläkeoikeutta yhteisöjen järjestelmään, säilyisi ennallaan.

Koska nykyinen eläkesiirtolaki mahdollistaa valintamahdollisuuden rahastosiirtona tehtävän palautuksen ja erorahan saamisen välillä, tämä mahdollisuus on haluttu taata myös uuden lain voimaantultua niille henkilöille, jotka ovat tehneet eläkesiirtoa koskevan hakemuksen ennen uuden lain voimaantuloa. Edellytys ennakkosopimuksen tekemisestä Eläketurvakeskuksen kanssa pysyisi voimassa heidän osaltaan. Järjestely mahdollistaa sen, että henkilö saa halutessaan erorahan rahastosiirron sijasta ja henkilö voi halutessaan palauttaa osan erorahasta Suomen työeläkejärjestelmään. Ennen uuden lain voimaantuloa eläkesiirtohakemuksen tehneelle henkilölle, joka ei ole tehnyt sopimusta Eläketurvakeskuksen kanssa, Euroopan yhteisöjen hallinto maksaa aina erorahan. Myös hänen osaltaan järjestely säilyy muuttumattomana.

Siirtojärjestelmän toteuttamisen edellytyksenä on ollut Suomen ja Euroopan yhteisöjen tekemä sopimus henkilöstöasetuksen liitteen VIII artiklojen 11 ja 12 soveltamisesta. Sopimus sisältää eläkesiirtojärjestelmän toimeenpanoon liittyviä menettelyllisiä säännöksiä. Sopimusta on muutettava esitettyjä lainmuutoksia vastaavilta osin. Sopimus ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai vaadi muuten Eduskunnan hyväksymistä. Eläkesiirtolain 15 § valtuuttaa asianomaisen ministeriön eli sosiaali- ja terve-

ysministeriön tekemään sopimuksen siirtoon liittyvistä toimenpiteistä.

Esityksen mukaan tehtäisiin myös mahdolliseksi vähentää siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta maksamattomat yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksut. Vähennys tehtäisiin siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvoa koskevassa päätöksessä. Esitys ei liity henkilöstöasetuksen säännöksiin, vaan sen tarkoituksena on mahdollistaa maksamattomien vakuutusmaksujen periminen.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole suuria taloudellisia tai organisatorisia vaikutuksia. Eläkeoikeuden siirtämisen käytännön tehtävistä huolehtii Eläketurvakeskus, joka sopii Euroopan yhteisöjen hallinnon kanssa tarpeellisista muutoksista eläkeoikeuden siirtoon liittyviin menettelyihin. Palautuvalle eläkeoikeudelle laskeetaan sen pääoma-arvon perusteella vapaakirjaeläkeoikeus. Palautuvista eläkeoikeuksista huolehtii Valtiokonttori, joka ottaa vapaakirjan hoitaakseen. Esityksellä ei ole vaikutuksia Valtiokonttorin tehtäviin. Esitys selkiyttää ja yksinkertaistaa Eläketurvakeskuksen hoitamaa eläkesiirtomenettelyä. Esitys ei muuta niitä Euroopan yhteisöjen

virkamiehen tai tilapäiseen henkilökuntaan kuuluvan henkilön oikeuksia tai velvollisuuksia, jotka heillä henkilöstöasetuksen mukaan on. Esitetty laki kuitenkin muuttaa jonkin verran eläkesiirrossa Suomessa noudatettavaa menettelyä hakijan ja hallinnon kannalta selkeämmäksi. Voimaantulosäänöksellä taataan ennen lain voimaantuloa eläkesiirtohakemuksen tehneille henkilöille se asema, joka heillä on voimassa olevan eläkesiirtolain mukaan.

Maksamattomien yrittäjien ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksujen vähentäminen siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta vähentää jonkin verran valtion menoja.

5. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Eläketurvakeskusta, Valtiokonttoria, Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa, Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, Kansaneläkelaitosta, valtiovarainministeriötä, ulkoasiainministeriötä, Kuntien eläkevakuutusta, Työeläkelaitosten liittoa, Eläkesäätiöyhdistystä, Vakuutuskassojen yhdistystä, Suomen Pankkia ja Kirkkohallitusta. Lisäksi on kuultu asian kannalta keskeisimpiä työmarkkinaosapuolia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

3 §. *Yhdyslaitos.* Pykälän 2 momentin 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska siinä asetetaan eläketurvakeskuksen tehtäväksi solmia eläkesiirron hakijan kanssa sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta.

4 §. *Oikeus siirtoon ja siirrettävä eläkeoikeus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka koskee maksamattomien yrittäjien eläkevakuutusmaksujen ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksujen vähentämistä siirrettävän eläkeoikeuden pääoma-arvosta. Eläkeoikeuden siirtäminen rin-

nastetaan yleisesti eläkeoikeuden laskennan näkökulmasta eläketapahtumaan. Jos yrittäjän tai maatalousyrittäjän maksamattomat vakuutusmaksut ovat jo vanhentuneet, ne pienentävät eläkkeen perusteena olevaa tuloa myös eläkesiirtotapauksissa. Maksamattomat eläkevakuutusmaksut, jotka eivät ole vanhentuneet, voidaan vähentää yrittäjien eläkelain (468/1969) 12 §:n ja maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) 12 §:n mukaan eläkkeestä. Eläkesiirtotapauksessa maksamattoman eläkevakuutusmaksun vähentämiselle on luotava uusi menettely. Toimivaltainen eläkelaitos voisi todeta eläkesiirto-

lain 7 §:ssä tarkoitetussa päätöksessä, että siinä ilmoitettu eläkeoikeus on siltä osin ehdollinen kuin siihen kohdistuu maksamattomia eläkevakuutusmaksuja. Jos eläkesiirron hakija ei maksa näitä maksuja siihen mennessä, kun Eläketurvakeskus antaa päätöksensä siirrettävän eläkeoikeuden määrästä eläkesiirtolain 9 §:n nojalla, Eläketurvakeskus vähentää eläkeoikeuden nojalla laskettavasta pääoma-arvosta maksamattomat vakuutusmaksut ennen eläkesiirtolain 6 §:n mukaisen koron laskemista ja ennen eläkesiirtoa yhteisöjen eläkejärjestelmään. Esitellyllä menettelyllä eläkeoikeutensa yhteisöjen järjestelmään siirtävät yrittäjät ja maatalousyrittäjät asetetaan maksamattomien vakuutusmaksujen osalta yhdenvertaiseen asemaan muiden yrittäjien ja maatalousyrittäjien kanssa.

8 §. *Sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska sopimuksia ei enää tehtäisi eikä sopimus olisi edellytys eläkeoikeuden palauttamiseksi takaisin Suomen eläkejärjestelmään. Tämä johtuu siitä, että sopimuksen sisältönä on siirron hakijan yhteisöille antama valtuutus maksaa osa erorahasta Suomen eläkejärjestelmään. Erorahan osan palauttaminen Suomen työeläkejärjestelmään ei olisi enää mahdollista.

9 §. *Siirron toteuttaminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkesiirtoa koskevan päätöksen antamisajankohta ei olisi enää riippuvainen 8 §:ssä mainitun sopimuksen tekoajankohdasta.

12 §. *Eläkeoikeuden palauttaminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eläkeoikeuden palauttamista koskevista edellytyksistä poistetaan 8 §:ssä mainittu Eläketurvakeskuksen kanssa tehtävä sopimus. Eläkeoikeuden voisi palauttaa yhteisöjen eläkejärjestelmästä Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilö on aikanaan kuulunut siihen ja hänen palveluksensa yhteisössä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Euroopan yhteisöistä palautettava summa (palautusmäärä) olisi koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän mu-

kaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (rahastosiirto). Rahastosiirtona toteutettavan palautuksen menettelyssä ei tapahtuisi muutoksia. Erorahan osan käyttäminen palautusmäärän perusteena poistettaisiin. Euroopan yhteisöjen hallinto ei maksa henkilöstösäännön mukaan erorahaa, jos rahastosiirto on mahdollinen eläkeoikeuden vastaanottavassa järjestelmässä.

Palautuvalle eläkeoikeudelle lasketaan sen pääoma-arvon perusteella vapaakirjaeläkeoikeus. Jos eläkkeensaaja katsoo, ettei hänelle vapaakirjan perusteella myönnetty eläke ole lain ja sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien vapaakirjan ehtojen mukainen, hän voi hakea eläkesiirtolain 14 §:n mukaan päätökseen muutosta siten kuin valtion eläkelaisissa (280/1966) säädetään.

13 §. *Palauttamisen oikeusvaikutukset.* Pykälän 2 momentissa säädetään, että eläkkeen yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa, jos eläkeoikeuden palauttaminen on toteutettu rahastosiirtona. Koska palautusta ei voi esityksen mukaan tehdä muuna kuin rahastosiirtona, 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistetaan tarpeetomana maininta rahastosiirrosta.

Voimaantulosäännökset

Lain olisi tultava voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi soveltamisäännös, jonka mukaan esitettyä lakia sovelletaan eläkeoikeuden siirtoon, jota koskeva hakemus on tehty lain voimaantulon jälkeen. Kuitenkin esitetyn lain 4 §:n 3 momenttia, joka koskee maksamattomien eläkevakuutusmaksujen vähentämistä siirrettävästä eläkeoikeudesta sovelletaan myös niihin eläkesiirtolain 7 §:ssä tarkoitettuihin eläkeoikeutta koskeviin päätöksiin, jotka on tehty esitetyn lain voimaantulon jälkeen, vaikka siirtoa koskeva hakemus olisi tehty jo aikaisemmin. Eläkevakuutusmaksujen vähentämisen ulottamisella käsittelyssä oleviin tapauksiin on tarkoitus asettaa kaikki yrittäjät yhdenvertaiseen asemaan maksamattomien eläkevakuutusmaksujen osalta.

Siirtymäsäännökseen ehdotetaan otettavaksi

säännökset niiden henkilöiden osalta, jotka ovat tehneet eläkesiirtoa koskevan hakemuksen ennen esitetyn lain voimaantuloa. Koska voimassa oleva eläkesiirtolaki mahdollistaa valintamahdollisuuden rahastosiirtona tehtävän palautuksen ja erorahan välillä, tämä mahdollisuus on haluttu taata myös uuden lain voimaantultua niille henkilöille, jotka ovat tehneet hakemuksen voimassa olevan lain aikana. Heidän osaltaan edellytettäisiin, että henkilö on tehnyt eläkesiirtolain 8 §:n mukaisen sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa. Lisäksi siirtymäsäännös asettaisi uuden edellytyksen erorahan osan palautusta koskevan hakemuksen tekemisestä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy. Lyhyen määräajan asettaminen on perusteltua siksi, että henkilön eläkeoikeuden kohtelu on syytä selvittää mahdollisimman pikaisesti henkilön oikeusturvan ja Suomen eläkejärjestelmän hallinnoinnin kannalta. Lisäksi eläkeoikeuden palauttava henkilö on jo ennen palveluksensa päättymistä joutunut te-

kemään valinnan rahastosiirron ja erorahan välillä, jolloin asia ei ole hänelle enää uusi. Siirtymäsäännös mahdollistaa sen, että Euroopan yhteisöjen hallinto voi Eläketurvakeskuksen ilmoituksen perusteella maksaa henkilölle erorahan. Euroopan yhteisöjen hallinto ilmoittaa Eläketurvakeskukselle sille tehdystä eläkeoikeuden palautushakemuksesta. Eläketurvakeskus tiedustelee hakijalta, haluaako hän toteuttaa rahastosiirron vai haluaako hän erorahan. Eläketurvakeskus ilmoittaa valitusta järjestelystä yhteisöjen hallinnolle. Jos hakija haluaa erorahan, Eläketurvakeskus ilmoittaa, ettei rahastosiirron tekeminen ole mahdollista. Tällöin yhteisöjen hallinto maksaa hakijalle erorahan. Erorahan saaneella virkamiehellä on siirtymäsäännöksen nojalla mahdollisuus erorahan osan palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä helmikuuta 1999 eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999) 3 §:n 2 momentin 4 kohta ja 8 §,
muutetaan 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 2 momentti sekä
lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

4 §

Oikeus siirtoon ja siirrettävä eläkeoikeus

Eläketurvakeskus voi vähentää yrittäjien eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen maksamattoman vakuutusmaksun siirron kohteena olevan eläkeoikeuden pääoma-arvosta.

9 §

Siirron toteuttaminen

Eläketurvakeskus antaa päätöksen Euroopan yhteisöihin siirrettävästä määrästä, joka sisältää siirtomäärän ja sille 6 §:n mukaisesti laskettavan koron. Päätös annetaan sen jälkeen kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

12 §

Eläkeoikeuden palauttaminen

Henkilöllä on oikeus eläkeoikeuden palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen. Euroopan yhteisöistä palautettava summa (*palautusmäärä*) on koko Euroopan yhteisö-

jen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (*rahasiirto*).

13 §

Palauttamisen oikeusvaikutukset

Kun ratkaistaan eläkkeen saamisen edellytyksiä taikka määrätään työntekijäin eläkelain 8 §:ssä tarkoitettua yhteensovitusperustetta tai valtion eläkelain 10 §:n 6 momentissa tarkoitettua eläkkeiden enimmäismäärää, otetaan huomioon siirtomäärän perusteena olevat palveluajat ja työansiot. Yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös Euroopan yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tätä lakia sovelletaan eläkeoikeuden siirtoon, jota koskeva hakemus on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen. Tämän lain 4 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin myös niihin lain 7 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin, jotka tehdään tämän lain voimaantulon jälkeen, vaikka siirtoa koskeva hakemus olisi tehty aikaisemmin.

Henkilöt, jotka ovat hakeneet eläkeoikeuden siirtoa ennen tämän lain voimaantuloa, voivat Eläketurvakeskuksen luvalla palauttaa lain

1 §:ssä mainitun Euroopan yhteisöjen asetuksen liitteen VIII 12 artiklan mukaisesta erorahasta Suomen työeläkejärjestelmään sen osan, joka vastaa yhteisöille suoritettua siirtomäärää korotettuna työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentissa tarkoitettulla lasku-
rustekorolla. Hakemus erorahan osan palauttamisesta on tehtävä Eläketurvakeskuk-

selle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy. Oikeus tässä säännöksessä tarkoitettuun eläkeoikeuden palautukseen on kuitenkin vain niillä henkilöillä, jotka ovat tehneet tällä lailla kumotun 8 §:n mukaisen sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa.

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä helmikuuta 1999 eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen
 työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä annetun lain (165/1999)
 3 §:n 2 momentin 4 kohta ja 8 §,
muutetaan 9 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 ja 2 momentti ja 13 §:n 2 momentti sekä
lisätään 4 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Yhdyslaitos

Yhdyslaitoksena eläketurvakeskuksen
 tehtävänä on muun muassa:

4) tehdä siirron hakijan kanssa sopimus 3
 luvun mukaisesta eläkeoikeuden
 palauttamisesta;

(kumotaan)

4 §

Oikeus siirtoon ja siirrettävä eläkeoikeus

*Eläketurvakeskus voi vähentää yrittäjien
 eläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain
 mukaisen maksamattoman vakuutusmaksun
 siirron kohteena olevan eläkeoikeuden
 pääoma-arvosta.*

8 §

Sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta

*Siirron hakija voi tehdä
 eläketurvakeskuksen kanssa sopimuksen
 eläkeoikeuksien palauttamisesta Suomen*

8 §

Sopimus eläkeoikeuden palauttamisesta

(kumotaan)

työeläkejärjestelmään. Sopimuksessa siirron hakija valtuuttaa Euroopan yhteisöjen hallinnon suorittamaan eläketurvakeskukselle 12 §:ssä tarkoitetussa erorahatilanteessa määrän, joka perustuu tämän lain mukaisesti yhteisöihin siirretyn eläkeoikeuden arvoon. Sopimus tehdään sen jälkeen, kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

9 §

Siirron toteuttaminen

Eläketurvakeskus antaa päätöksen Euroopan yhteisöihin siirrettävästä määrästä, joka sisältää siirtomäärän ja sille 6 §:n mukaisesti laskettavan koron. Päätös annetaan 8 §:n mukaisen sopimuksen tekemisen jälkeen tai, jos sopimusta ei ole tehty, sen jälkeen kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

12 §

Eläkeoikeuden palauttaminen

Henkilöllä on oikeus eläkeoikeuden palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen ja jos hän on tehnyt 8 §:n mukaisen sopimuksen eläketurvakeskuksen kanssa.

Euroopan yhteisöistä palautettava summa (palautusmäärä) on erorahasta osa, joka vastaa yhteisöille suoritettua siirtomäärää korotettuna työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentissa tarkoitetulla laskuperustekorolla, tai koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (rahastosiirto).

9 §

Siirron toteuttaminen

Eläketurvakeskus antaa päätöksen Euroopan yhteisöihin siirrettävästä määrästä, joka sisältää siirtomäärän ja sille 6 §:n mukaisesti laskettavan koron. Päätös annetaan sen jälkeen kun 7 §:ssä tarkoitetut päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi.

12 §

Eläkeoikeuden palauttaminen

Henkilöllä on oikeus eläkeoikeuden palauttamiseen Suomen työeläkejärjestelmään, jos henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy hänen saamatta mainitun palveluksen perusteella oikeutta vastaiseen eläkkeeseen.

Euroopan yhteisöistä palautettava summa (palautusmäärä) on koko Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän mukaan karttunutta eläkeoikeutta vastaava pääoma-arvo (rahastosiirto).

13 §

Palauttamisen oikeusvaikutukset

Kun ratkaistaan eläkkeen saamisen edellytyksiä taikka määrätään työntekijäin edellytyksiä taikka määrätään työntekijäin

eläkelain 8 §:ssä tarkoitettua yhteensovitusperustetta tai valtion eläkelain 10 §:n 6 momentissa tarkoitettua eläkkeen enimmäismäärää, otetaan huomioon siirtomäärän perusteena olevat palveluajat ja työnansiot. Yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös Euroopan yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa, jos eläkeoikeuden palauttaminen on toteutettu 12 §:n 2 momentissa tarkoitettuna rahastosiirtona.

eläkelain 8 §:ssä tarkoitettua yhteensovitusperustetta tai valtion eläkelain 10 §:n 6 momentissa tarkoitettua eläkkeiden enimmäismäärää, otetaan huomioon siirtomäärän perusteena olevat palveluajat ja työansiot. Yhteensovitusperusteena voidaan käyttää myös Euroopan yhteisöjen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tätä lakia sovelletaan eläkeoikeuden siirtoon, jota koskeva hakemus on tehty tämän lain voimaantulon jälkeen. Tämän lain 4 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin myös niihin lain 7 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin, jotka tehdään tämän lain voimaantulon jälkeen, vaikka siirtoa koskeva hakemus olisi tehty aikaisemmin.

Henkilöt, jotka ovat hakeneet eläkeoikeuden siirtoa ennen tämän lain voimaantuloa, voivat Eläketurvakeskuksen luvalla palauttaa lain 1 §:ssä mainitun Euroopan yhteisöjen asetuksen liitteen VIII 12 artiklan mukaisesta erorahasta Suomen työeläkejärjestelmään sen osan, joka vastaa yhteisöille suoritettua siirtomäärää korotettuna työntekijäin eläkelain 12 a §:n 5 momentissa tarkoitettulla laskuperustekorolla. Hakemus erorahan osan palauttamisesta on tehtävä Eläketurvakeskukselle kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun henkilön palvelus Euroopan yhteisöissä päättyy. Oikeus tässä säännöksessä tarkoitettuun eläkeoikeuden palautukseen on kuitenkin vain niillä henkilöillä, jotka ovat tehneet tällä lailla kumotun 8 §:n mukaisen sopimuksen Eläketurvakeskuksen kanssa.
